

KRONIKA

farnosti Tesárske Mlyňany

PREDSLOV

Predkladám kroniku tesárskej fary, jej filiálok a obce Vieska nad Žitavou, ktorú som spracoval na základe podkladov, ktoré mal spísané občan Pavel Rapavý, jednak po náboženskej stránke podľa spracovania vdp. Júliusa Gábriša, riaditeľa školy prof. Jozefa Hudca a neskôr podľa spomienok v rokoch môjho pôsobenia ako správca Osvetovej besedy.

Vavrinec Levický

KRONIKA tesárskej farnosti a filiálok;

Zostavil Július Gábriš 1. septembra 1937 ako posol bohoslovnia, ktorý teraz pôsobí v Novom Meste nad Váhom ako dekan a farár. t. č. vdp. biskup Trnavský.

Okresnú a obecnú kroniku zostavil riaditeľ školy v roku 1937 Jozef Hudc, rodák zo Zlatých Moraviec.

Opísal v roku 1968 Pavel Rapavý, toho času ako kostolník vo Vieske nad Žitavou.

Ilustroval a spracoval v roku 1968 Vavrinec Levický, technik vo Vieske nad Žitavou.

1968

Historický záznam o Tesároch nad Žitavou pred založením a utvorením fary.

Do roku 1075 patrili Tesáre k majetku samému uhorskému kráľovi. Od roku 1075 dávajú sa Beňadickému Opátstvu a to nielen pozemky, ale i osada.

V roku 1379 bola postavená prvá fara, ako sa spomína v roku 1438, keď bol farárom Mikuláš (Ax vobis GEROGIUS Palkovič). Bol až do roku 1450. V tomto roku bola fara vyprázdnená až do roku 1483 v dôsledku husitských bojov. Od roku 1483 až do roku 1663 bola fara znovu obsadená a po túto dobu pôsobili 5-ti farári. Od roku 1663 až do roku 1679 bola fara vyprázdnená, lebo turecké vojská zničili kostol, faru i celú obec a farár sa utiahol do Beňadického kláštora. V tom čase bola fara vo Vieske nad Žitavou a bol jej pridelený i kňaz od františkánov z Trenčína a fara mala tieto filiálky: Mlyňany, Slepčany, Verešvár a Malé Vozokany.

Tesáre nad Žitavou v roku 1075

Názvy obce sa nachádzajú v rôznych listinách u univerzitného profesora Dr. Chalupku v jeho knihe „Staré Slovensko,“ ktoré potvrdzuje mienku názvu obce: „Villia Forgača, Teres, Teras, Tesár, Tcheras a tieto sú podchytené v starých listinách. Toto možno pripomenúť tiež z vykopávky niektorých hlinených popolníc, dýk a iných vecí nalezených v Tesárskom chotári pri stavbe dráhy Zlaté Moravce – Zbehy, ako aj niekoľko krokov odtiaľ ležiacu mohylu zvaná „Homôlka,“ ktoré pripomínajú i staré slovenské bydlisko.

Môže sa preto právom tvrdiť, že Tesáre n. Žitavou sú z najstarších osád Žitavskej doliny, ktoré jestvovali už v dobe Svätoplukovej a sú majetkom Uhorského kráľa.

Tesáre nad Žitavou od roku 1075

Stávajú sa majetkom Beňadického opátstva a to nielen pozemky, ale i celá osada Tesáre, ktorá v tom čase mala 10 domov. Od roku 1075 do roku 1077 Gejza II. – kráľ uhorský dal vystavať na puste skále nad Hronom kláštor, ktorý zakladajúcou listinou z roku 1075 venoval rodu Beňadickému spolu s osadou a pozemkami Tesár. Pritom daroval i Mikovu Ves v Slepčanoch. V tomto čase povinnosti obyvateľov Tesár boli: Každoročne museli Opátovi platiť po dve ponderá,

alebo dva denáre. Každý rok na konci žatvy slávnostne museli prijať v Tesároch Beňadického opáta a darovať mu každý jeden ošípanú, chlieb z novej úrody, pivo z nového jačmeňa, krmivo pre opátove kone. Keď navštívil kráľ Beňadický kláštor museli mu dať dve ovce (opátovi) a odprevadiť na konoch, ako osobná stráž. Tesárski potomkovia ako jazdci boli spomínaní už v roku 1204 až 1209 a to náčelník jazdcov z Tesár jeden Michal L i s l a c h y o v a zo Slepčian Štefan K i n e s t o v. Títo sú stále spomínaní i v pozdejších listinách a Tesáre sa spomínajú niekoľkokrát. Tieto listiny sa zachovali v Beňadickom archíve a teraz sú v Ostrihome. Podľa listiny z roku 1314 Pavel II. Beňadický Opát dal do prenájmu Nitrianskej kapitule 300 jutár pôdy. Z roku 1350 zachovala sa listina, ktorá jedná o spore medzi Mikulášom Nadorím a Períniym o majetok Tesár.

Z roku 1366 je správa, keď tesárania vypovedali službu Beňadickému opátovi a žiadali i mlyňancov, aby spravili to isté. Títo tesáranov neposlúchli a vznikol medzi nimi spor, nepriateľstvo a bitka, v ktorej boli zabití dvaja mlyňanci slúžiaci u beňadického opáta. Opát zaprávotil (odovzdal súdu) celú Tesársku obec a tesárania pravotu „súd“ prehrali tak, že boli odsúdení platiť opátovi, každý rok 4 marky, za zavraždených mlyňancov.

Tesáre sa spomínajú tiež v roku 1374, kedy tenajčič majetky, ktoré patrili kláštoru po spore s opátom – Henrichom II., kedy občania Tesár stali sa slobodnými občanmi.

Náboženské pomery v Tesároch za tureckej vojny

V IX. storočí pôsobením sv. Cyrila a Metoda. Už za jestvovania Veľkomoravskej ríše boli jazdci, ktorí sa dobrovoľne prihlásili do služieb Beňadického opátstva začo dostali do užívania Tesárske majetky a bolo im povolené jazdiť na vlastnom koni, čo bolo povolené v stredoslovenskom kraji privilegovaným občanom. Takýto jazdci boli len v Tesároch. Miková Ves v Slepčanoch, každý rok bola povinná platiť po dve penderá alebo dvadsať denárov, ako to bolo stanovené z roku 1175.

Založenie fary v Tesároch n. Žitavou

Založenie fary sa presne nevie, ale možno to bolo za Bélu IV. – v roku 1235/70 po vpáde tatarov, keď v Ostrihomskej diecéze utvorili viacero farností. V roku 1397 v Ostrihomskej kapitule vydali štatút, v ktorom sa zaznamenávajú všetky fary Ostrihomskej

diecézy. Tu sa spomína i tesárska fara, medzi najstaršími farami v diecéze. Zoznam, ktorý by spomínal prvých farárov sa nezanechal a prvýkrát sa spomína Tesársky farár podľa mena až v roku 1438. Z toho času sa zachovala listina, ktorá jedná o voľbe Opáta Svätobeňadického, ako za vrchného dozorcú Tesárskeho farára *M i k u l á š a A x N o b i s G e r o g i u s P a l k o v i č*.

Z roku 1454 sa zachovala listina Viedenskej univerzity, kde bolo poznamenané o farárovi *P e t r o v i* z Tesár.

Husitské obdobie po roku 1450 dalo Tesársku faru ako aj iné fary na Slovensku najmä strednom do smutného stavu. Husiti sa zmocnili mnohých katolíckych dedín, ktoré vydrancovali a spustošili. V dôsledku toho i tesárska fara cez 10 rokov nebola obsadená, až v roku 1489, keď sa Opát vrátil do Beňadičku, ju opäť obsadili.

Neskôr sa spomínajú Tesáre v roku 1489, keď sa Opát právotil (súdil) s Forgáčovcami a rodinou Čechov o tesárske majetky.

Tesáre za tureckej vojny

Po bitke u Moháča dostali sa Turci tiež na terajšie územie Slovenska, južnú časť Slovenska spustošili. Pohronsko a požitavsko, boli viackrát Turkami napadnuté a i fary vyplienené. Po dobu tureckého ničenia v roku 1599 stáli Turci v Tesároch štyroch chlapov a jedného chlapca vzali do tábora, poškodili celú obec, kostol i faru, pričom vtedajší farár sa uchýlil do Beňadického kláštora.

Vizitácia z roku 1599 v Tesároch

Vizitácia o farároch toto hovorí: Rozhárané pomery v tejto dobe veľmi podporovali rozširujúce sa zhubné myšlienky luterizmu a nielen veriaci, ale i zemepáni a tiež i duchovenstvo im podľahli. Tak v roku 1560 tesársky farár *A d a m* z Putneku na arcibiskupskom sneme v Trnave pre tvrdošijnosť a pre náchylnosť bludu Lutherovho bol exkomunikovaný a takto úplne zbavený spravovania tesárskej fary. Keď sa o tomto dozvedel arcibiskup, poslal do Tesár začiatkom roku 1651 vizitátora *J u r a j a K o r i a f a l v a n y h o*, tekovského arcidekana. Menovaný vizitátor prišiel do Tesár, vošiel do chrámu, ktorý bol preplnený, bolo to v nedeľu, pri oltári videl práve začiatok sv. omše farárom *A d a m o m*. Vizitátor prišiel k oltáru a zakázal farárovi slúžiť sv. omšu, pričom prítomnému ľudu oznámil, že ich farár je exkomunikovaný. Vizitátor potom zistil stav fary a kostola. Vystavaná kaplnka ku cti slávnej Panny Márii bola zničená, cintorín tiež zničený a na podívanie boli to len samé smutné veci.

Centrom tureckej dráavy v Uhorsku bol Budín. Južné a stredné Slovensko nebolo doposiaľ Turkami úplne zaujaté, hoci už viackrát bolo nimi vypálené. Starý Tekov a s ním i sídlo župy v roku 1578 bolo prenesené do Topolčianok, tam sa za čas konali i župné snemy, ale tiež i v dôležitejších obciach. Po prenesení župy najprv bol snem v Topolčiankach, potom vo sv. Beňadiku a nakoniec v Novej Bani. Keďže ani jeden nemohol prísť k dohodnutej spoločnej obrane, tekovský župan zvolal všetkých grófov, barónov, zemanov a slobodných občanov na 10. apríla 1594 na nový župný snem do Tesár. Pre okolnosti a stále postupovanie Turkov nemohli sa všetci dostaviť na pojednávanie snemu.

Snem sa dojednal na menších opatreniach, zabrániť rýchlemu postupu Turkov, ale to nepomohlo a Turci sa rýchlym tempom zmocnili Južného Slovenska a čoskoro boli na hranici Tekovskej župy. Bolo to 20. augusta 1594, keď bol do Tesár zvolaný snem. Turecké náporu nedali sa už odolať, lebo Turci pod vedením pašu I b r a h i m a sa v Nových Zámkoch rozdelili na dva prúdy, dobíjajúc tak naraz požitavsko i pohronsko a takto padli Vráble, Slepčany, Vieska i Tesáre, ktoré bolo zaujaté a veľmi poškodené. Obyvateľstvo predčasne upríchlo do blízkych hôr, ale Turci už z Tesár netiahli ďalej na Sever podľa Žitavy, ale obrátili sa na Východ, kde zničili niektoré dediny, pričom mnoho ľudí stali a odviedli do zajatia. Pred Sv. Beňadikom sa obe skupiny spojili. Turci po páde Sv. Beňadika sa dostali podľa Hrona až na Banské mestá. Počas toho pustošenia sa spomína veľká čiastka škody, ktorá bola urobená.

Listiny z roku 1599

O sneme v Novom Tekove

Pre vytvorenie jasnejšieho obrazu o plienení Turkov sú citované a zaznamenané tieto škody:

V Slepčanoch stali Turci 2 chlapov, vzali 2 ženy, 2 dievky, 4 chlapcov a 114 kusov rožného dobytká. Mikulášovi Markošovi obyvateľovi zo Slepčian vzali 114 zlatých a domáce zariadenie v cene 60 zlatých.

Vo Veľkých Vozokanoch vzali 1 chlapca, stali Turci 2 chlapov, potom vzali 1 slúžku a 2 dievčence.

V Malých Vozokanoch – vzali Turci 3 chlapov, 2 ženy, 1 chlapca a 22 kusov rožného statku.

Vo Verešvári (terajší Červený Hrádok) - stali Turci 6 chlapov, vzali do zajatia 1 chlapca a 1 chlapa, 21 kusov rožného statku a 352 zlatých hotových peňazí.

V Tekovskej Vieske (t.č. Vieska nad Žitavou) škoda bola

veľmi veľká, zhorela celá obec, Turci odohnali 43 kusov rožného statku, vzali 2 chlapcov, 2 ženy a 1 chlapca.

V Čiernych Kľáčanoch – vzali Turci do zajatia 4 chlapcov a 1 chlapa sťali.

V Prílepoch – sťali 1 chlapa a vzali dva kone.

V Tesároch – 4 chlapcov sťali a 1 chlapca vzali do zajatia.

V Rohožnici – vzali 11 koní.

V Kozárovciach – vzali do zajatia 14 ľudí.

V Nevidzanoch – vzali do zajatia 19 chlapcov, z ktorých 4 sťali, ďalej vzali 2 ženy a 2 dievky.

V Župe tekovskej – zhorelo do tla 2500 domov, stratilo sa vyše 1500 ľudí a asi 2000 kusov statku.

Počas tureckej vojny Beňadický opát musel opustiť kláštor, ktorý cez dlhé roky bol vo veľkom neporiadku. Na žiadosť Ostrihomského arcibiskupa, kráľ M a x i m i l i á n dňa 21. januára 1565 všetky majetky prislúchajúce Beňadickému opátstvu, prívteľuje do užívania Ostrihomskej kapitule.

Za čias prvých tureckých vpádov sa nezachovala žiadna listina a záznamy o Tesárskej fare. Pravdepodobne i Tesárska fara ako aj Beňadický kláštor cez dlhšiu dobu neboli obsadené.

Turecké boje sa odohrali v roku 1550 až do roku 1652, ako je zaznamenané v listinách Tekovskej župy.

Keď sa Turci zmocnili Žitavskej a Pohronskej doliny a chceli sa hromadne spojiť pri Hrone a postupovať na banské mestá podľa Hrona, vyrážali vtedy z Tesár cez Vinice smerom ku Hronu. Dňa 26. augusta 1652 sa spojili vo Veľkých Vozokanoch a v ich chotári na bojovom poli. Tam sa im postavil na odpor gýmešský gróf F o r g a s c h, ktorý bol veliteľom novozámockej posádky, so štyrmi bratmi E s t e r h á z i o v c a m i, ktorí boli ako velitelia menších posádok v oblasti Trnavy.

Vo veľkovožokanskom poli bitka trvala 6 hodín. Ľudovít E s t e r h á z y utrpel 24 rán a zomrel. S ním padli i jeho bratia František, Tomáš a Gašpar. Na druhý deň ráno o 7 hodine sa opäť začala bitka a keď kôň M u s t a f o v bol zranený, dal sa Mustafa na útek i s jeho vojakmi. Turci zanechali na bojisku veľkú korisť a mnoho mŕtvov. Na bojisku padlo 800 tureckých vojakov a z kresťanov mimo 4 bratov Esterháziouvcov ešte 40 vojakov.

V bitke bol pomer síl takýto: Tureckých vojakov bolo 4000 a kresťanských 1300.

Mŕtvoly Esterházioucov boli prevezené do Trnavy, kde boli pochované v rodinnej hrobke, ktorú dal Mikuláš Esterházy za 80.000 zlatých vystavať v roku 1637.

Vo veľkovožokánskom poli na mieste víťazstva bol postavený pomník L v a , ako symbol slávy našich ľudí, ktorý je i t.č. navštevovaný, najmä mládežou. Tento pomník vidieť i na pripojenej fotografii z roku 1968.

Ú č i n k o v a n i e farárov na Tesárskej fare po tureckých vojnách

Okolo 4.-5.októbra 1630 sa konala synoda kňazstva v Trnave, ktorej sa zúčastnil i tesársky farár Martin Marotch.

Od roku 1641 bol farárom Ján J a k o s t o v i č - u neho 1647 vykonával vizitáciu v Tesároch Matej S c h l e g e l , ktorý o farárovi Tesárskej fary hovorí toto: Muž je starý asi 29 rokov, je na tejto fare 6 rokov, nemá patričné knihy, ani kalendár. Mimo toho spomína, že k tejto fare patrí tiež Verešvár. O Novoveskej fare, ktorú spravoval tiež Tesársky farár, hovorí vizitátor toto: Fara v Novej Vsi je v rukách nekatolíkov, katolíci sú spravovaní Tesárskym farárom. Šaty kostolné a potravné články a iné veci sa poskytujú farárovi J a k o s t o v i č o v i . Tiež sa spomína v katalógu na rozkaz Ostrihomského arcibiskupa Juraja L i p p e i h o .

V roku 1657 je zaznamenaný ako farár Abrahám H u s s á r . Za tureckej vojny bola väčšina domov poškodená aj kostolov, tiež fary v Tesároch. Kostol i fara boli veľmi poškodené, takže za 16

rokov sa žiaden kňaz nechcel zaujať fary pre veľké neporiadky a nakoľko bolo aj duchovenstva pod minimum, tak že ani jeden voľný farár sa o faru v Tesároch neuchádzal, v dôsledku čoho po vydrancovaní a poškodení bola fara uprázdnená od roku 1663 do roku 1679.

Už v tomto roku bol investovaný za farára Ján Kostka. Pretože však nedôveroval dať faru do poriadku, ten istý rok odišiel do Veľčíc.

Dňa 12. mája 1679 bol ustanovený za farára Ján Náměsný. Toto bol prvý farár, ktorý začal písať matriku narodených v Tesároch a tu pôsobil 5 rokov. V roku 1684 bol nútený opustiť faru v Tesároch a utiahol sa do Beňadického kláštora, pretože na okolí vznikla vzbura vojska, ktoré pozostalo po tureckých vojnách a Tesárania mu ostali dlžni 352 zlatých, čo si od neho požičalo 12 rodín.

Od roku 1684 bol v Tesároch za farára ustanovený Pavel Haško Koscička. Tu pôsobil 2 roky a pre telesnú slabosť odišiel do kláštora.

V roku 1687 sa stal farárom Tesárskej fary Adam Magdalen. Pôsobil jeden rok a po jeho odchode až do smrti pôsobil na 7 farách.

Dňa 4. mája 1688 bol na Tesársku faru ustanovený za farára Ján Juraj Husár. Študoval na univerzite v Trnave, okolo roku 1699 dosiahol hodnosť bakalára a v roku 1670 magistra filozofie. V roku 1672 bol ordinovaný do Kozároviec. Farár bol okresným dekanom a to dvoch okresov v Malotopolčianskom a Vrábelskom. Pochovaný bol na Tesárskom cintoríne koncom roku 1713. Koncom roku 1713 bol dohotovený tiež Tesársky mlyn.

Dňa 1. januára 1714 bol na Tesársku faru investovaný za farára Pavel Thománek. Ordinovaný bol 7. septembra 1701 a stal sa farárom 14. januára 1702 v Novej Vsi n. Žitavou, kde účinkoval ako posledný farár a Novú Ves pripojil ako filiálku k Tesárskej fare. Bol tiež dekanom dvoch okresov a to Malotopolčianskeho a Vrábelského. Thománek zomrel 10. januára 1747 v Tesároch, kde je i pochovaný.

Jozef Štefan Krajcír, predtým pôsobil v Turč. Sv. Martine ako farár. Keďže bol veľmi chorľavý, preto už ako 45 ročný zomrel dňa 29. septembra 1748 v Tesároch, kde je i pochovaný.

Dňa 3. októbra 1748 za tesárskeho farára bol investovaný Dr. Jozef Helmych, ktorý 7. januára 1759 zomrel. Na tesárskej fare vzorne účinkoval 11 rokov. Veriaci ho mali dlho v pamäti a je pochovaný na tesárskom cintoríne. V Tesároch do novo vystaveného

Ľostola dňa 27. januára 1759 sa stal farárom Martin Bernolák. Jeho otec bol slovenský šľachtic. Za jeho účinkovania bol vystavaný a vysvätený nový Ľostol v Tesároch, za prítomnosti šľachtica Jána Malonyayho a okolitého duchovenstva. Tento bol tiež prítomný pri položení základného kameňa dňa 11. mája 1760. Stavba Ľostola trvala 3 roky. V roku 1763 bol Ľostol vysvätený a vysvätil ho Ostrihomský Rafael Sent Ivanius, na titul zvestovania Panny Márie.

Pri vysviacke boli ustanovení:

Kostolný otec Michal Kutka

Kostolník Michal Danko

Hrobár Matej Greguš

Organista Juraj Trstanský, ktorého prítomnosťou a povinnosťou bolo učiť deti, organovať, zvoniť a doprevádzať farára k nemocnému. Neďaleko Ľostola bol murovaný dom s 2 izbami, kuchyňou a maštalou.

V roku 1779 Tesárska farnosť mala obyvateľov:

Tesáre 364

Mlyňany 156

Vieska 170

Slepčany 313

Nová Ves 375

Verešvár 164

Spolu celá farnosť mala 1542 obyvateľov.

Keď chorľavý farár Bernolák nemohol už sám spravovať faru, tak mimo Ľaplánov mu dali na výpomoc františkána. V roku 1789 sa vzdal úradu na fare a odišiel na svoje rodinné panstvo do Chorvátskeho Grobu, kde 22. augusta 1792 zomrel a dňa 25. augusta 1792 bol pochovaný vo svojom rodnom mieste.

V roku 1789 tesárskym farárom sa stal Malotopolčiansky dekan a farár Ján Rejczy. Narodil sa v Žitavských Ľarmotách. Za Ľaplána u neho účinkoval Dr. Štefan Moyses, v neskoršej dobe Banskobystrický biskup. Štefan Moyses sa narodil vo Veselom nad Váhom v roku 1797 z roľníckej rodiny. Zomrel 5. júla 1869 v Banskej Bystrici a pochovaný je vo Svätom Kríži nad Hronom (t.č. Žiar nad Hronom), keď mal 72 rokov. Dekan Rejczy zomrel v Tesároch 9. novembra 1825, kde je i pochovaný.

Dňa 22. novembra 1825 sa stal tesárskym farárom Štefan Terry. Narodil sa 1. augusta 1785. Veľmi sa zaujímal o Ľostol a školy, cirkevné veci. Kostolným otcom bol v tom čase Šimon Kutka,

Ľostolníkom Matej Danko a všetci obyvatelia farnosti sú rímskokatolíci. Tesáre v roku 1842 mali 760 obyvateľov a celá farnosť mala v tom čase 3055 obyvateľov.

Farár T c h e b e r y v Tesároch spravoval faru a pôsobil 42 rokov. Zomrel ako 82 ročný stavec a pochovaný bol na tesárskom cintoríne, má Epistlapius a náhrobný nápis vo veršoch.

Dejiny Tesár do súčasnej doby

Od roku 1867 v Tesároch bol farárom Ignác Š s ě o l a r y, ktorý sa narodil 15. decembra 1808 v Banskej Bystrici. Ako tesársky farár staral sa horlivo o filiálky i o Tesáre. Za jeho pôsobenia bola vystavaná v Tesároch dvojtriedna škola, na vinohradoch postavená socha sv. Urbanovi. V júni 1881 na mieste kaplnky v Slepčanoch započal stavať nový Ľostol, ktorý 20. mája 1883 bol posvätený. V roku 1885 dal opraviť Ľostol vo Vieske nad Žitavou.

Keď po požari vo sv. Beňadiku S c ě o l a r y zakúpil dva staré barokové veľmi cenné oltáre, dal tieto premiestniť do Tesár, kde sa v Ľostole zachovali až po dnešné časy. S c ě o l a r y organizoval viac púti do Ríma. V roku 1886 sa stal okresným dekanom a čoskoro nato čestným metropolitným kanonikom Ostrihomským. Zomrel 4. marca 1887 v Tesároch, kde je i pochovaný.

Po S c ě o l a r y o v e j smrti za nejaký čas riadil faru miestny kaplán a v tom istom roku bol za farára vymenovaný Ondrej K o r m a n o v i ě . Narodil sa 19. novembra 1849 a v Tesároch sa stal farárom v roku 1887. Za jeho pôsobenia tesársky Ľostol bol dvakrát vymalovaný. On ako znamenitý hospodár naučil tesárskych roľníkov znamenitejšiemu hospodáreniu a pestovaniu všetkých plodín a naučil dorábať najmä kukuricu. Za Rakúsko – Uhorska bol vyznamenaný čestným záslužným vojenským odznakom. Bol tiež školským dekanom Svätobeňadického dištriktu a okresným bibliotékom. Kormanovič zomrel v roku 1908 v Tesároch, kde je i pochovaný.

Po Kormanovičovej smrti, krátky čas spravoval tesársku faru Pavel K o v á ě , vtedajší tesársky kaplán. Ten istý rok bol na tesársku faru inštalovaný Bzovický farár Ján N o v o t n ý, ktorý sa narodil 3. augusta 1862 v Komjaticiach. Gymnázium študoval v Bratislave a Ostrihome. Bohoslovie študoval vo Viedni. Ordinovaný bol 7. augusta 1885. Kaplánom bol v Opatovciach, v Nemčiňanoch. V roku 1893 sa stal administrátorom v Sebechleboch a tu bol inštalovaný za farára. V roku 1900 obdržal faru na Bzoviku a v roku 1908 bol vymenovaný v Tesároch za farára. V roku 1911 bolo vo vizitácii poznamenané, že v Tesároch je dvojtriedna škola do

ktorej prichádzajú i deti z Mlynian a navštevujú ju denne v počte 176 detí. Jej správcom je Štefan Molnár, ktorý je tesárskym organistom, a učiteľom je Michal Berener. V tomto roku 1911 mali Tesáre 885 katolíkov a 29 židov. V roku 1913 bola postavená dvojtriedna škola v Mlyňanoch.

V roku 1909 vdova Katarína Minárová zakúpila pre Tesársky kostol umučenie Krista Pána.

Vo svetovej vojne od roku 1914 – 1918 dňa 29. júla 1916 boli v Tesároch, ako i vo filiálkách zhabané zvony. Z tesárskej kostolnej veži boli vzaté 3 zvony.

V roku 1924 Tesáre a Mlyňany boli jednorázová obec s názvom Mlynianske Tesáre. V roku 1930 mali Tesáre 124 obytných domov s 265 rodinami o 1120 duší.

Ján Novotný v roku 1908 bol menovaný okresným dekanom pre všetky školy Svätobeňadického dištriktu. Neskôršie v roku 1919 bol menovaný cirkevným inšpektorom na Štátnom reálnom gymnáziu v Zlatých Moravciach. V roku 1909 boli zakúpené pre tesársky kostol oltár Božského Srdca Ježišovho a štatula Srdce Panny Márie. V roku 1931 bol Novotný menovaný Trnavským kanonikom a tam pracoval až do jeho smrti. Keď zomrel, na jeho želanie bol pochovaný v Tesároch!

V roku 1931 po odchode kanonika Novotného bol menovaný do Tesár za farára Ľudovít Meszároš. Narodil sa 28. júla 1892 v Bratislave. Jeho otec sa menoval Imrich a matka Gizela. Otec bol vo väznici ako profuzón.

Od roku 1915 Ľudovít Meszároš bol kaplánom v Tesároch a od roku 1916 – 1918 bol poľným kurátom v prvej svetovej vojne. V roku 1918 sa vracia z vojny a stáva sa znovu kaplánom v Tesároch. V roku 1925 bol disponovaný za kaplána do Starej Turej. Toho istého roku sa stal administrátorom v Hrachovišti. V roku 1930 sa stáva farárom vo Svätom Michale n. Žitavou a v roku 1931 farárom v Tesároch n. Žitavou. V roku 1933 je menovaný školským dekanom Svätobeňadického dištriktu. Zomrel 3. novembra 1944 a na tesárskom cintoríne je i pochovaný. Pohrebné obrady odbavil všd. pán Monsiquare Dr. František Horváth.

Za pôsobenia Ľudovíta Meszároša v Tesároch boli títo bohoslovci:

Vojtech Balčo, rodák zo Slepčian

Július Gábris, rodák z Tesár a študovali bohosloveckú fakultu v Bratislave.

Dňa 5. novembra 1944 bol vymenovaný na uprázdnené miesto farára na Tesársku faru miestny kaplán Ján Venger. Na výpomoc mu bol pridelený kaplán Karol Ondrejmiška, ktorý usilovne vypomáhal najmä na filiálkach.

Dňom 1. januára 1945 bol vymenovaný najdôstojnejším ordinálom za tesárskeho farára Dr. Rudolf Mauréry, ktorý sa narodil 18. júla 1909 v Kňaziciach. Reálne gymnázium študoval v Zlatých Moravciach. Teológiu študoval v Brne, v Prahe a v Olomouci. Ordinovaný za kaplána bol v Zlatých Moravciach. V roku 1943 bol preložený do Čachtíc. V roku 1935 bol preložený do Sakáloša s aplikáciou pre tamojších kolonistov. Potom bol preložený do Modry a Biskupíc u Bratislavy, neskôr znovu do Modry. V roku 1937 bol správcom fary v Šoporni. V roku 1939 sa stáva doktorom teológie. Dňom 20. februára 1944 sa stal farárom a dňom 13. júna 1944 je najdôstojnejším ordinálom v Trnave menovaný školským dekanom Svätobeňadického dieštriktu. Od 1. januára 1945 pôsobí na Tesárskej fare až do dnešných časov.

Novšie udalosti v Tesárskej fare a jej filiálkach

Dňa 8. septembra 1967 sa na hodý v Tesároch previedla pamiatka posvätenia a konzervovania miestneho farského kostola.

V roku 1945 bol zavedený elekštrický prúd do kostola vo Vieske nad Žitavou a i do celej obce.

Dňa 29. decembra 1946 bolo požehnanie renovovaného kostola v Novej Vsi nad Žitavou a to práve na hodý, keď kostol bol zasvätený ku cti Svätého Tomáša Kantburského ako patróna kostola. Renovácia si vyžiadala 500.000 Kčs, ktoré sa uhradili čiastočne z kostolnej pokladne a väčšiu časť zo štedrých milodarov veriacich. Kostolu sa dala nová strecha, krov, pristavili sa dve nové zachrystie. Celý kostol dostal novú omietku, vnútorné vymalovanie, zaviedol sa elekštrický prúd, nový oltár sa dal postaviť, dal sa opraviť organ, sochy, lavice, dlažba atď.

Slávnostné požehnanie previedol vďp. František Bernaďič, dekan a farár zo Sereďi. Slávnostnú kázeň mal Noviansky rodák a farár Malženický Tomáš Kováč, spevácky zbor bol vedený organistom Ernestom Šabom.

Za účinkovania dekana a farára Novotného pôsobili na tesárskej fare títo kapláni:

Pavel Kováč

Július Bíro

Ján Málecy

Anton Pánik
Pavel Macháček
Vavro Petrovič
Jozef Koska
Ľudovít Meszároš, neskôr dekan a farár
Karol Ševeran
Michal Ryšavý
Jozef Lučančovič
Jozef Zbránek
Michal Ondriáš
Michal Valach.

Poloha starých Tesár a najstaršieho Tesárskeho kostola

Je záznam, že všetky osady žitavských dedín boli stavané na niektorom brehu Žitavy a to bezprostredne i Tesáre podľa najstarších záznamov boli založené na brehu rieky Žitavy. Do úvahy tu prichádzajú dve ulice, a to Tesársky dolný koniec a Pináre. Dolný koniec iste musí byť stará ulica, pretože po starej známej ceste, ktorá spojovala žitavskú dolinu s pohronskou, kadial' už na tureckých dób prešlo celé vojsko pašu *I b r a h i m a* a neskôršie *M u s t a f u*, ktoré však bolo za Tesárskymi vinicami porazené.

No Pináre istotne musia byť ešte staršie, lebo už v roku 1276 sa spomína veľká cesta na Vráble, ktorá viedla celkom podľa Žitavy, ktorej pozostatky sú terajšie Pináre v Tesároch. Tiež sa spomína malá ulička a cesta do Mikovej Vsi v Slepčanoch, ďalej Nová Ves a Vráble. Pomenovanie Pináre je pravdepodobne z latinského slova *pinna* tzn.: kyanica alebo kresačka. Bolo to teda, kde pracovali prví tesárski remeselníci „tesári“ a bolo pomenované miesto podľa nich t.j. miesto tesania.

Prvá kaplnka neskôr zmenená na kostolík bola postavená na mieste terajšej farskej sýpky, okolo ktorej sa rozkladal starý Tesársky cintorín.

Dejiny filiálky Tesárskej farnosti do tureckej vojny

Do základnej listiny zo starej doby z roku 1300 sa spomína Mlynianska fara, ktorá bola spomínaná až do tureckej doby a splácala 12 krajciarov ročne Pápežským zberateľom a desiatok z poľa, čo uvádzali niektorí historici. Dňa 2. apríla 1628 na cirkevnom synode v Bratislave sa spomína a bol zostavený katalóg fár, kde sa nachádzalo označenie i Mlynianskej fary ako Mlyňany Barš Mede.

Mlyňany sa tiež spomínajú v listinách z roku 1322, pod menom Molonán. V roku 1330 sa stáva ich majiteľom Felicianna Z a c h o v á , ktorá bola dcérou Š e b e i h o , ktorého Imrich B e c h e i , veliteľ levickej posádky a hradu dal stať. V roku 1344 kráľ Ľudovít Veľký daruje Mlyňany magistrovi Mikulášovi synovi župana Júliusa, ktorý bol vychovávateľom kráľovského syna Ondreja, ako princa. V tejto darovacej listine sa spomínajú pod menom Molonan.

V tejto dobe mal nejakých poddaných v Mlyňanoch i Svätobeňadický opát. Vie sa to z toho, že v roku 1366 Tesárania zabili dvoch Mlyňancov, poddaných Svätobeňadického opáta, za ktorých museli platiť ročne 4 marky. Z roku 1421 zachovala sa listina, v ktorej Mikuláš III. Bologny, opát Svätobeňadický, kúpil od Júliusa Kištapolčianskeho za 26 zlatých tri obytné dvory poddaných.

V roku 1527 Kráľ Ján daroval celé Mlyňany rodine Kištapolčianskeho pántva. Po dlhšej dobe dostali sa do majetku kancelára Malonyayho. Po Malonyanovcoch stali sa pánmi Koharovci a Keglevyhoenci a od roku 1880 sa stal majiteľom gróf Vilhém Migazzi.

Mlyňany po tureckej vojne v roku 1732

Mlyňany sa prvýkrát spomínajú v tomto roku, keď v Tesároch bola prevedená vizitácia a o Mlyňanoch bolo spomenuté, že sú malou osadou, neďaleko dediny je malá kaplnka, ktorú vystavali s povolením Ostrihomského vikára pána Ladislava Piibera. Svojpomocou si kaplnku vybudovali, okolo ktorej tiež vybudovali cintorín. Oboje bolo v tom istom roku požehnané. V kaplnke je jeden oltár, ktorý je zasvätený ku cti Svätej Heleny. Každý rok sa odjavuje omša a to na povýšenie Kríža Svätého. V strede dediny je zvonica, v ktorej je jeden zvon. V roku 1732 bolo v Mlyňanoch 167 obyvateľov. O 23 rokov bola prevedená znovu vizitácia a to v roku 1755 a o Mlyňanoch je spomenutá kaplnka s cintorínom. Tiež bolo zaznamenané, že farár má tu dve role, jedna je na rybníčku a druhá na Gederach. Jedna susedí s pánskym majetkom a z druhej strany so Štefanom Fogadom. Mlyňany v tomto roku mali 212 obyvateľov. Nový vizitátor v roku 1779 opisuje to isté ako v roku 1755, len s tým rozdielom, že uvádza len 156 obyvateľov. Tento úpadok bol spôsobený vymretím obyvateľov Mlynian (skoro polovica) v dôsledku zúrenia choroby tzv. cholery, ktorá zúrila od roku 1750 – 1760.

Neskoršie bola prevedená vizitácia v Tesároch a to v roku 1844 a o Mlyňanoch vizitátor poznamenáva, že kaplnka zasvätená ku cti Svätej Heleny, bola zasvätená ku cti povýšenia Svätého Kríža. Kaplnka má 138 zlatých, ktoré sú rozpožičané medzi obyvateľmi Mlynian. Kostolným otcom pri zasvätení je Vavrinec Solčiansky, v roku 1849 Eliáš Minár. Pri krajinskej ceste na rozhraní Mlynianskeho a Viešťanskeho chotára je kamenný kríž. Terajší obraz Svätého Kríža, ktorý je v kaplnke maloval Ján K a k o n y, Tesársky kaplán. Mlyňany v roku 1842 mali 390 obyvateľov. V roku 1913 bola v Mlyňanoch postavená jednotriedna škola.

Dejiny Slepčian

Slepčany sa spomínajú prvýkrát v roku 1165. V tomto roku akýsi uhorský šľachtic menom F a r k a š, syn Pazmánov, pretože nemal potomkov, daroval ich kláštoru Svätobeňadickému. Vizitácia z roku 1779 spomína, že v tejto obci sú dva mlyny, z ktorých jeden je zdola dediny asi 10 minút cesty, druhý na vršku smerom k Chrášťanom asi tej istej vzdialenosti. Na 1:44 hodiny cesty je vzdialený pánsky majer Miková Ves, kde býva 7 alebo 8 ľudí.

Asi na 40 krokov od dediny leží kaplnka, vystavaná z kameňa a tehál, pokrytá šindľom, 7 siah dlhá, 3 siah široká aj vysoká. Podlahu má z tehál, v nej je drevený ešte neúplne vypracovaný oltár so siedmymi svietnikmi. Kaplnku vystavali Slepčianski obyvatelia v roku 1778. Požehnal ju tesársky farár Matej B e r n o l á k, a zasvätená je ku cti Svätému Jánovi Nepomuckému. Má svoj majetok, ktorý robí 100 zlatých a je uložený u pána Bernolákaiho. Cintorín leží na 240 krokov od dediny, je 56 siah dlhý a 34 siah široký.

Podrobne opisuje Slepčiansku kaplnku vizitácia z roku 1841, ktorá ešte dodáva, že veža kaplnky je na zrútenie, preto na jej miesto nech je vystavaná zvonica, v ktorej sú dva zvony. Väčší má 100 kg a menší 50 kg. Kostolným otcom je Tomáš B a l i g a. O Slepčianskej škole sa hovorí toto: v Slepčanoch je učiteľ tamojší notár František R u ž i č k a, ktorý rozpráva po slovensky a maďarsky, škola je veľmi biedna, dlhá je 2 siah, takže sa do nej vmestí sotva 10 žiakov.

Slepčany za tureckej vojny

V Slepčanoch Turci stali 2 chlapov, vzali 2 ženy, 2 dievky a 5 chlapcov. Mimo toho vzali 114 kusov rožného statku a 2 kone. Mikulášovi M a r k o š o v i vzali 114 zlatých a domáce zariadenie v cene 60 zlatých.

Vizitácia z roku 1911 spomína už Slepčiansky nový kostol, ktorý bol vybudovaný svojpomocne. Stavba kostola sa začala v roku 1881 a skončila sa v roku 1883. Dňa 20. mája 1883 bolo prevedené požehnanie Slepčianskeho kostola čestným metropolitným kanonikom Ostrihomským a správcom Tesárskej fary Ignácom Sc̣kolarym.

Slepčany a počet obyvateľov

V roku 1732 mali 228 obyvateľov

1755 mali 299 obyvateľov

1779 mali 313 obyvateľov

1842 mali 333 obyvateľov

bohoslovcom zo Slepčian bol Vojtech B a l k o, ktorý bohosloveckú fakultu študoval v Bratislave.

Nová Ves nad Žitavou

Je spomínaná v zápisnici Ostrihomskej z roku 1485. Spomína sa, že obyvatelia sa zaoberali väčšinou hrnčiarstvom. Kostol sa v tom roku nachádzal na pahorku Joka a je spomínaná samotná fara.

Po tureckej vojne vo vizitačných listinách z roku 1713 sa spomína, že starý Novoveský kostol je zasvätený ku cti Svätého Tomáša biskupa. V kostole je oltár, v ktorého strede je obraz Svätého Tomáša, biskupa, po boku oltára sú sochy Svätého Petra a Pavla. Kazateľňa je drevená, ale chór je murovaný. Veža je murovaná, v nej je malý zvon, ktorý váži 5 libier. Mimo kostola v dedine je zvonica, v ktorej je malý zvon.

Vo vizitácii v roku 1732 o Novej Vsi sa hovorí a poznamenané je toto: Pánom Novej Vsi je moravecký gróf Juraj P a l u š k a. Obec má kostol mimo dediny za Žitavou, je zasvätený ku cti Svätého Tomáša. V kostole sú dva pozlátené kalichy, ktoré daroval dôstojný pán Adam P e l l.

Vo vizitácii v roku 1755 o Novoveskom kostole je poznamenané toto: Kostol je vystavaný za Žitavou na pahorku Joka, okolo kostola je cintorín, ktorý je ohradený plotom. Kostol nemá vlastné majetky, ale pred niekoľkými rokmi z majetku, ktorý sa ťahal až po Tajnianskú cestu, dostával desatiny.

Vo vizitácii v roku 1779 je poznamenané, že kostol je vzdialený cez Žitavu od osady skoro pol hodiny cesty. Kostol je

stavany v gotickom slohu, v lodi je drevený chór, na ktorom je organ o dvoch mutáciách. Okolo kostola je cintorín 44 siah dlhý a široký. Kostol má len jeden oltár s obrazom Svätého Tomáša, biskupa. Kazateľnica je drevená. Kostol má 660 zlatých uložených u Štefana B o r o n ě a y h o, nevie sa kedy bol vystavaný a požehnaný. Služby Božie sa tu konajú každú tretiu nedeľu. Pretože bol vzdialený od dediny a v zime pre zlý priechod cez Žitavu sa občania nemohli dostať, služby Božie sa konali len v lete, keď bolo pekné počasie. V cintoríne je drevený kríž. Obec toho času bola len okolo krajinskej cesty pri Žitave.

Vo vizitácii v roku 1841 o novovytvorenom kostole sa hovorí: Kostol bol vystavaný z povinných zbierok obyvateľov v roku 1790 ku cti Svätého Tomáša, biskupa, ale nie je doposiaľ omietnutý a ani vežu nemá dokončenú. Príčinou tohto nie sú novoveskí obyvatelia, ale skôr gróf B e r t ě l d. Zvonica, ktorá je v dedine má 3 zvony. Najväčší váži 400 kg, stredný 250 kg a malý 60 kg. Hlavný oltár je zasvätený ku cti Svätému Tomášovi, biskupovi a neskoršie ku cti Svätému Jozefovi. Ten istý vizitátor o Novej Vsi hovorí toto: Učiteľom je 52 ročný novoveský notár František T o o t. Rozpráva po maďarsky a slovensky. Školu má vo svojej izbe, v zime, keď ju navštevuje viac detí vôbec nevyhovuje. Ako učiteľ má mnoho chválitebných vlastností, no však pijatike nie je veľký nepriateľ, lenže na tak chudobnú notársku stanicu, ako je Novoveská, muž dobrých vlastností sa sotva kedy uchádzať bude. V roku 1732 mala Nová Ves 268 obyvateľov, v roku 1755 mala 296 obyvateľov a v roku 1779 už mala 375 obyvateľov.

V roku 1714 počas pôsobenia farára Pavla T o m á n e ě a Nová Ves bola prítelena ako filiálka do fary v Tesároch. Stalo sa to za doby luteránskej, pretože luteráni obsadili kostol i faru, takže v Novej Vsi nemohol rímskokatolícky farár účinkovať, takže novoveský farár Pavel T o m á n e ě bol intronizovaný na uprázdnenú faru do Tesár a tým Novú Ves prítelil ako filiálku k fare v Tesároch.

Základný kameň terajšiemu novoveskému kostolu bol položený v roku 1789. Vystavaný kostol bol benedikovaný v roku 1791, za Tesárskeho farára Jána R e j c z y h o.

Renovácia novoveského kostola bola v roku 1946 a vyžiadala si náklad 500.000 Kčs, ktorý sa uhradil väčšinou z kostolnej pokladnice a štedrých milodarov veriacich.

Primície novovysvätených kňazov, rodákov z Novej Vsi

V roku 1936 vo februári Ján Demíny, absolvoval Rožňavský bohoslovecký seminár.

V roku 1936 v máji Ondrej Ďuriš, absolvoval Trnavský bohoslovecký seminár.

V roku 1937 5. augusta Ernest Nyáry, karmelitán.

Dejiny Verešváru, t.č. Červený Hrádok

Vizitácia v roku 1779 opisuje túto dedinu nasledovne: Verešvár je malá dedina, ktorá má asi 26 domov! Od Tesár je vzdialená asi pol hodiny cesty. Nemá ani kostol, ani kaplnku, má však nad dedinou cintorín, v ktorom je drevený kríž.

Za tureckej vojny boli vo Verešvári tieto škody: stali 6 chlapcov, vzali 1 chlapca, pritom vzali 21 kusov rožného statku a 352 zlatých.

V roku 1732 bolo vo Verešvári 193 obyvateľov, v roku 1755 mala 146 obyvateľov a v roku 1777 okolo 164 obyvateľov. Príčinou úbytku bola cholera, ktorá zúrila okolo roku 1750 – 60.

Verešvár za tureckej vojny od roku 1663 patril ako filiálka do fary Viešťanskej. Určite sa nevie za akú dobu bola fara vo Vieske, ale určite viac ako 16 rokov.

Verešvár pri úprave fár a filiálok neskoršie kanonickou vizitáciou bol prítelený ako filiálka do Nevidzianskej fary.

Vieska nad Žitavou z pred tureckej doby až do súčasnej doby

Vieska sa spomína v roku 1564 ako Kišfalud a patrila pod pánstvo Kištapolčianske. V roku 1645 až 1732 panovali zemepáni Kálnaiovci. Od roku 1779 panoval Michal Kisafaludy, potom Kereškinovci a Zerdahelyhovci, od ktorých statok odkúpil Tajnaji. Tajnaji nemal mužského potomka, preto jeho zať barón Šimon Révay, neskoršie gróf a manžel dcéry Heleny, zdedil tento majetok, ako veľkostatok vo Vieske a bol jeho majiteľom až do roku 1926, kedy prišla parcelácia a vtedy i koniec panovania grófa Šimona Révayho na veľkostatku vo Vieske.

Obec Vieska je spomínaná prvýkrát vo výkaze pápežských desiatok v roku 1564, za tureckej vojny v daňovom tureckom

výkaze v roku 1618 pričom je spomenutá ako obec, ktorá sa poddala Turkom a v roku 1636 ju Turci spustošili. Za túto dobu celá Vieska bola vypálená a Turci vzali do zajatia 2 chlapcov, 2 ženy, 1 chlapca, pričom odohnali 43 kusov rožného statku.

Podľa tradície sa tu v roku 1595 narodil Ostrihomský arcibiskup Juraj Selepschény, Pohronec. O jeho životopise sú rôzne dohady a za najpravdepodobnejší je výňatok z jeho životopisu, sú záznamy v rodinnej kronike a záznamoch famílie Migazzi, ktorá uvádza:

Juraj Selepschény narodil sa 24. apríla 1595 v Slepčanoch, pokrstený bol vo Vieske n. Žitavou, pretože po tureckom pustošení Tesárskeho kostola, prechodne sa konali bohoslužby a všetky cirkevné obrady pre celú tesársku farnosť. Jeho otec bol pastierom na veľkostatku Ostrihomskej kapituli v Malých Slepčanoch, majer Miková Ves. Pochádzal z Malej Joky. Bola to osada na ľavom brehu rieky Žitavy, blízko Malých Slepčian, kde v blízkosti bol postavený prvý Novoveský kostol a cintorín.

Juraj Selepschény pochádzal čisto zo slovenského prostredia a mal viacerých súrodencov. Po mene poznáme troch: Agatu, Michala a Barbora. Oba rodičia im zomreli naraz, pri morovej epidémii. V roku smrti rodičov Agata mala 1 rok, Michal bol o niečo starší, Juraj mal 6 rokov a Barbora 10 rokov. Agatu vzal ku sebe Peter de Kraydon, správca majetku Ostrihomskej kapituli v Tesároch. V jeho rodine pracovala ako pomocnica v domácnosti, kým sa nevydala za Štefana Gábriša, obyvateľa z Tesár. Barbora odišla do služby za pasáčku nejakému roľníkovi do Machuliniec, tam sa tiež vydala. Juraj a Michal po smrti rodičov sa dostali do Sv. Kríža n. Hronom (t.č. Žiar nad Hronom) k zemanovi Ladislavovi Selepschénymu alias Pohronec, ktorý bol príbuzný rodine Petra de Kraydon. Lenže Juraj tu dlho nezostal. Ešte ten istý rok dostal sa do Trnavy k Ladislavovmu bratovi kanonikovi Františkovi Selepschénymu. Tu začal chodiť do školy a bol zapísaný na meno Selepschény. Keď kanonik František Selepschény zomrel, Juraj bol prinútený po troch rokoch vrátiť sa zo svojho rodiska do Slepčian, kde ho Kraydon zamestnal ako pomocného pastiera na majetku Ostrihomskej kapituli. Juraj Selepschény sa znovu dostáva do Trnavy, aby pokračoval vo svojom štúdiu až v roku 1617 pričinením Petra Pazmána arcibiskupa Ostrihomskeho. Pazmany v roku 1617 prevádzal inšpekčnú službu po cirkevných majetkoch po Tekovskej župe a vtedy poznal nadaného a po vzdelaní túžiaceho Juraja, ktorému

umožnil študovať v malom seminári v Trnave. „Adnotationes historias rodiny Migazzi“ – spomínajú ešte dve staršie Selepschényho sestry, bez udania ich mien, ktoré sa uchýlili po smrti rodičov do Malej Joky. Syn jednej z nich Ondrej J o k a y pričinením Selepschényho sa stal hlavným sudcom Tekovskej župy.

Selepschény po ukončení štúdií stal sa učiteľom na mestskej škole v Trnave. V roku 1627 kardinál Pazmany ho poslali s inými bohoslovcami na štúdie do Ríma. V Ríme študoval Selepschény 9 rokov a získal tam hodnosť doktora filozofie a teológie. Jeho písomná práca venovaná kardinálovi Pazmanymu vyšla v tlači i s obrazom Pazmanyho, ktorý majstrovský do medi vyryl sám Selepschény. Po skončení štúdií v Ríme bol Selepschény vysvätený za kňaza a vrátil sa do vlasti 27. decembra 1635. Stal sa farárom v Senci a Pazmany ho však navrhol u cisára k vymenovaniu za Ostrihomského kanonika.

Selepschény v Trnave sa chcel lepšie oboznámiť s náboženskými problémami Uhorska, preto si vyžiadal dlhšiu dovolenku a počas nej precestoval skoro celé Ostrihomské arcibiskupstvo. Vtedy navštívil i Tesársku farnosť a za určitý čas sa zdržal v Kamenných Kosihách, kde sa presťahovali zo Sv. Kríža nad Hronom príbuzní Ladislava Selepschényho. Tu sa pričínil o novozriadenie katolíckej fary a úspešne viedol právny spor o záchranu cirkevných majetkov, lebo v dobe reformácii si ich privlastnili kalvíni. Po dovolenke sa presťahoval do Trnavy a nastúpil miesto kancelára arcibiskupského úradu. Dňa 19. marca 1675 zomrel kardinál Peter Pazmany. Selepschény bol pri jeho pohrebe smútočným kazateľom. Pazmanyovým nástupcom sa mal stať Imrich L ö s y. Pretože Sv. Stolica mala proti nemu určité výhrady, cisársky dvor posielal kanonika Juraja Selepschényho do Ríma, aby presadil Lösyho kandidatúru za Ostrihomského arcibiskupa. Toto bolo jeho prvé diplomatické poslanie, ktoré sa skončilo s úspechom. Za tento úspech sa stáva opátom Sv. Heleny vo Földvare. Keď už predtým dostal od cisára titul Sv. Jurdkého poľa, zostáva aj za nového arcibiskupa Imricha Lösyho i ďalej kancelárom arcibiskupského úradu. Keď bol v Trnave za rekatolizačnej činnosti na území Uhorska skončený koncil, ktorý trval od 14.-16. júna 1638, Selepschény ako delegovaný člen snemu za Ostrihomskú kapitolu sa zrieka hodnosti arcibiskupského kancelára, presťahoval sa do Bratislavy a tu sa venuje politickému ako i cirkevnopolitickým záležitostiam, pretože sa zároveň stal referentom pre cirkevné

veci pri Uhorskej kráľovskej kancelárii. Na jar v roku 1641 cisár posielal Selepschényho ako pridelenca vyslanca Izdenciho do Carohradu, aby u sultána Ibrahima vyjednal podmienky pre uzavretie mieru medzi Rakúskou monarchiou a Tureckom, pretože doterajšie hranice boli na mnohých miestach Turkami porušované. Pod vplyvom Selepschényho sultán posielal k dunajskej hranici svojich povereníkov, ktorí po dlhých vyjednávaniach dňa 28. marca 1642 s cisárovými poverencami, medzi ktorými dôležitú úlohu zohral Selepschény podpísali takzvaný Szönyský mier.

Cisár za horlivé služby sa odvdáčil Selepschénymu tým, že ho vymenoval 21. novembra 1642 za titulárneho biskupa Novienského a hodnosťou piľského opáta. Začiatkom roku 1643 bol odvolaný doterajší rakúsky vyslanec pri sultánovi v Carohrade (Šmidt), ktorý bol obvinený, že nedostatočne bráni záujmy monarchie u sultána. Na jeho miesto vymenoval cisár Greiffenklauta a Selepschényho a išiel s ním ako pridelenec do Carohradu, splňovať podmienky mierové zo strany Turecka, lenže ich práca bola zťažovaná činnosťou sedmohradského kniežata Juraja Rákocyho, ktorý sa domáhal súhlasu, aby mohol začať vojnu proti Habsburgom. Získal si na svoju stranu úplatkami hlavného vezíra, bohaté dary boli poslané i sultánovi Ibrahimovi. Zdalo sa, že sultán nielen dá súhlas Rákocymu k vojne proti Habsburgom, ale mu i poskytne potrebnú vojenskú pomoc.

Vtedy zasiahol Selepschény, vypracoval rozsiahlejší spis pre vedúce Carohradské kruhy, v ktorom poukazuje, že zmenený postoj Turecka nebude znamenať len porušenie mieru, ale to uškodí samému Turecku vo vzťahu k nezainteresovaným štátom Európy. Osobne navštívil viacerých politických a vojenských vplyvných činiteľov, medzi nimi i vodcu janičiarov, aby ich naklonil na svoju stranu. Hlavný vezír túto činnosť Selepschényho kvalifikoval ako miešanie sa do vnútorných vecí štátu a dal ho uväzniť. V tejto kritickej situácii Selepschénymu pomohol najvyšší predstaviteľ Islamu v Turecku, carohradský mufty, s ktorým Selepschény nadviazal osobné styky. On zakročil u sultána a tým Selepschény nielen že bol z väzenia prepustený, ale hlavný vezír musel sa mu ospravedlniť. Potom prijal sám sultán Ibrahima bohato ho obdaroval. Po tejto udalosti Selepschénymu sa podarilo úplne zvíťaziť nad Rákocym a jeho prívržencami. Doma sledovali s veľkým uspokojením Selepschényho úspechy. Cisár ho ešte počas jeho pobytu v Carohrade menoval Čanadským biskupom a onedlho i Pečuchovským, aby tak zvýraznil uznanie jeho diplomatických zásluh. Selepschény z Carohradu sa

vrátil začiatkom roku 1644. Keď cisárovi vo Viedni zreferoval výsledky svojej diplomatickej činnosti, boli mu pridelené prepozitúry v Bzoviku a v Šahách s právom participovať na výnosoch ich bohatých majetkov.

V roku 1644 pokračovalo ešte vyjednávanie s Turkami a Selepschény dvakrát navštívil Budín ako cisárov splnomocnenec. Úspechy, ktoré získal pri jednaní s Turkami treba si vysvetliť nielen jeho prirodzenými diplomatickými vlohami, ale najmä tým, že si veľmi dobre osvojil tureckú reč. Do konca roku 1644, Selepschény ako cisársky vyslanec podnikol ešte cesty k sedmohradským kniežatám a jednu do Poľska, aby zabránil vojne medzi Poľskom a Sedmohradskom. 11. augusta 1644 zomrel uhorský kancelár Štefan Bosnyák. Na jeho miesto sa dostal Selepschény. Cisár ho zároveň menuje titulárnym biskupom Vesprímskym. Ako uhorský kancelár v zastúpení cisára Ferdinanda III. v decembri 1645 dojednal mier s odbojným Sedmohradským kniežaťom Jurajom Rakocym: jeho snahou bolo pacifikovať Uhorsko a po stránke náboženskej Lineckým mierom, keď bola zaručená protestantom v Uhorsku náboženská sloboda a rekatolizácia sa nesmela prevádzať násilne.

Ústupčivá politika Selepschényho voči protestantom vyvolala nespokojnosť magnatských katolíckych kruhov Uhorska a aj Jezuitský rád žiadal vo vzťahu k protestantom tvrdší postup. Selepschény nechcel ustúpiť od svojich politických zásad, preto podal cisárovi demisiu z úradu Uhorského štátneho kancelára. Cisár Ferdinand III. Selepschényho demisiu neprial a hoci Selepschény ako novovymenovaný Nitriansky biskup 18. apríla 1648 presťahoval sa na Nitriansky hrad, musel dochádzať do Bratislavy do svojho kancelárskeho úradu.

Po skončení tridsaťročnej vojny bol dojednaný Vestfalský mier. Na ňom zvíťazili z hľadiska cirkevno-politického tie idey, ktoré vo svojej politickej praxi zastával Selepschény. Týmto jeho autorita v očiach cisára Ferdinanda III. ešte viacej vzrástla. Koncom roku 1648 Selepschény bol vymenovaný zvláštnym cisárskym dekrétom za prezidenta Uhorskej kráľovskej kancelárie, mohol bývať i naďalej v Nitre a bol mu pridelený vicekancelár.

Keď v roku 1657 zomrel cisár Ferdinand III. a jeho nástupcom sa stal 17 ročný Leopold I., Selepschény bol vymenovaný za arcibiskupa Kaloškého a ako prezident Uhorskej kráľovskej kancelárie na žiadosť cisárskoho dvora opäť sa presťahoval do Bratislavy a dočasné sídlo sa mu stáva Viedeň. Vtedy sústredil vo svojich rukách prakticky všetku politickú moc Uhorska.

Medzi tým Turci chceli využiť zmenu na Habsburskom tróne a začali pripravovať vojenský vpád do Uhorska. Turecké vojenské prípravy však boli včas prezradené a preto turecká vojna v roku 1664 skončila sa ich porážkou, lenže mier uzavretý vo Sv. Gotharde, ktorý po tomto víťazstve nasledoval, ukázal sa byť veľmi nepriaznivý pre Uhorsko. Nové Zámky a viaceré pevnosti na terajšom území Slovenska dostali sa totiž do rúk Turkov. Toto vyvolalo nespokojnosť Uhorských magnátov. Selepszchény snažil sa na uhorskom sneme vysvetliť tento cisárov postup tým, že je treba získať čas a sústrediť na podklade európskej aliancie väčšie vojenské sily a takto sa pokúsiť o vyhnanie Turkov z Európy. Po tureckých pustošeniach na území Slovenska v roku 1663 Selepszchény precestoval územie Tekovskej a Nitrianskej župy a postihnutým územiám poskytol rozsiahlu pomoc. Vtedy navštívil i Tesáre, dal znovu vybudovať zničený kostol a faru a zemianskej rodine Kraydon priniesol listinu, ktorou jej cisár Leopold I. udeľuje veľké pozemky v Mlyňanoch takzvané „Pláne“. Na listine je tiež Selepszchényho vlastnoručný podpis. Aplikát listiny s cisárskou pečiatkou, podpisom cisára Leopolda I. ako i Selepszchényho nachádza sa u rodiny Gábrišovej v Tesároch. Dňa 3. januára 1666 zomrel Ostrihomský arcibiskup Juraj Leppay a nebolo pochyby, že jeho nástupcom bude Juraj Selepszchény. Už 15. januára 1666 podpísal cisár Leopold I. dekrét, ktorým ho menuje za najvyššieho cirkevného hodnostára Uhorska, pričom pripomína jeho veľké zásluhy. Pápež Alexander VII. potvrdil toto menovanie 14. marca 1666.

Cez celý rok 1666 Selepszchény zastával ešte úrad prezidenta Uhorskej kráľovskej kancelárie, podpisoval kráľovské listiny a zdržoval sa stále vo Viedni. Hodnosť Ostrihomského arcibiskupa nebola však zlučovateľná podobnými úradmi, preto Selepszchény vzdal sa prezidenta kráľovskej kancelárie a tak i správy Nitrianskeho biskupstva. Do politického života bol však i naďalej zapojený. V januári 1667 bol na poradách v Bratislave, ktoré viedol palatín V e s s e l é n y i . V marci bol vedúcim celej skupiny povereníkov na zhromaždenie stavov v Banskej Bystrici. Dňa 28. marca 1667 cisár Leopold I. vymenoval Selepszchényho a Nádažďyho za kráľovských miestodržiteľov Uhorska. Stálym sídlom Selepszchényho sa stala Bratislava.

Hoci arcibiskup Selepszchény viedol veľmi reálnu politiku a mal na zreteli v prvom rade dobro Uhorska, nezískal si nikdy obľubu uhorských magnátov, ktorý ho podceňovali pre jeho nízky pôvod rodiny a pokladali ho za služobníka cisárskeho dvora.

Selepschény bol si toho vedomý, preto sa snažil podporovať a uprednostňovať proti vysokej šľachte zemianstvo. Po tureckej vojne v roku 1664 mnoho slovenských najmä katolíckych roľníkov dal povýšiť do zemianskeho stavu a o nich snažil sa oprieť svoju politiku v Uhorsku.

Toto bola jedna z príčin vzniku tzv. Vesslányiho sprisahania v roku 1670. Bolo však predčasne prezradené a pri vyšetrovaniach sa zistilo, že štátny prevrat mal byť prevedený za pomoci Uhorských protestantov, za ktorých náboženskú slobodu sa Selepschény už v roku 1648 tak rezolútne postavil. Vtedy viacerí protestantskí pastori boli odsúdení a niektorí z nich boli poslaní do vyhnanstva. Až po týchto udalostiach rekatolizácia na území terajšieho Slovenska vplyvom Selepschényho dostala i politické zameranie.

Keď sa vyzradilo, že do tzv. Vesslányiho sprisahania bol zapletený i Nádažďy, bol zbavený miestodržiteľstva. Cisárskym dekrétom zo dňa 18. októbra 1670 arcibiskup Selepschény stáva sa miestokráľom Uhorska a cisár pri tejto príležitosti mu posielal zlatú reťaz, ako odznak tejto najvyššej hodnosti Uhorska. Neskoršie ho dvarazy navrhol na kardinálsku hodnosť a to pápežovi Klementovi I. (18.XII.1672) a Inocentovi XI. (5.XI.1678). Ani v jednom prípade menovania Selepschényho za kardinála sa neuskutočnilo, pretože Selepschény prijal hodnosť miestokráľa Uhorska bez súhlasu Pápeža a v Ríme bol pokladaný za politickú osobnosť, ktorá pri riešení tureckej otázky zásadne odmietla prijať politiku Ríma.

Selepschényho hodnosť miestokráľa sa skončila po likvidovaní Vesselányiho sprisahania zriadením gubernia a vymenovaním Ampringera (8. III. 1673) za gubernátora Uhorska. Selepschény i naďalej zostáva predsedom najvyššieho tzv. delegovaného súdu v Uhorsku a stáva sa tiež členom rady nového gubernátora.

Dňa 23. IX. 1680 cisár Leopold I. vymenoval Selepschényho za hlavného župana Tekovskej stolice. Dňa 30. XII. ten rok, bol do tejto hodnosti slávnostne inštalovaný. Inštalačná hostina pre najvyšších funkcionárov stolice konala sa v Tesároch. 1.1.1681 zosobášil v Tesároch Jána Gábriša syna svojej sestry Agaty s Dorotou de Kraydon. Potom sa na rôznych miestach župy konali porady a robili sa vojenské prípravy, pretože Selepschény bol presvedčený, že už nadchádza doba rozhodného vojenského stretnutia sa Turkov s Rakúskou monarchiou. Vtedy predpovedal, že hlavný

útok Turkov bude smerovať priamo na Viedeň. Poukázal však na nebezpečenstvo, ktoré hrozí od Tökölyho, ako tureckého spojencu, Tekovu a ostatným župám severného Uhorska. Príčinením Selepschényho boli ukončené v roku 1682 diplomatické jednania s poľským kráľom Jánom Sobieským konkrétnou dohodou o presunutie poľských a litovských vojsk na územie horného Uhorska tak, aby bolo paralyzované Tökölyho povstanie a poskytla sa účinná pomoc cisárskemu vojsku proti prípadnej priamej tureckej ofenzíve na Viedeň.

Začiatkom mája v roku 1683 prišiel arcibiskup Selepschény i s cisárom do Bratislavy a zúčastnil sa na veľkej prehliadke vojska, ktoré sa zhromaždilo na pravom brehu Dunaja. V tábore mal bohoslužby a udeľuje vojsku požehnanie odporúčajúc ich pod ochranu Panny Márie, ktorej bol po celý život veľkým ctiteľom.

Medzi tým veľký vezír Kara Mustafa s obrovským vojskom tiahol na Viedeň. Cisársky dvor sa odsťahoval z Viedni do Linca. Selepschény odišiel na Oravu a z Hrona sledoval hrdinský boj pri Viedni. Keď Karol Lotrinský porazil Tökölyho vojsko pri Bratislave, začal sa pripravovať na cestu do Bratislavy. Medzitým však ochorel, preto odišiel sa liečiť na svoj majetok do Letovic. Keď zistil, že ho už sily opúšťajú 27. apríla v listovnom styku až do smrti. Tak napríklad v lete v roku 1684 dáva pokyny Tesárskemu farárovi Jánovi Námešnému, že sa môže na čas presťahovať do Hronského Svätého Beňadiku, pretože celé okolie Tesárskej farnosti je drancované tade prechádzajúcimi vojskami.

Selepschény zomrel v Letoviciach 14. januára 1685. Jeho telesné pozostatky ako si želal v testamente boli prevezené do Mariazellu, kde sú pochované v kaplnke, ktorú si dal za života postaviť.

Selepschény bol vysokej majestátnej postavy, prenikavého pohľadu a ako rečník a kazateľ vedel poslucháčov priamo fascinovať. Dokonale ovládal niekoľko rečí, mal nielen veľmi dobrú pamäť, ale zvlášť mimoriadny úsudok. Jeho životopisci obdivujú okrem iného najmä jeho podivuhodné schopnosti i v tých najspietanejších okolnostiach správne sa rozhodovať.

Cisár vraj neurobil ani jedno dôležité rozhodnutie bez predchádzajúcej porady so Selepschénym, preto ho zaraďujú medzi najväčších štátnikov a diplomatov svojej doby.

Z toho dôvodu ho cisár Leopold I. držal až do smrti vo svojich službách.

Selepschénymu patrí v prvom rade zásluha, že boli vytvorené predpoklady pre vznik európskej protitureckej koalície, ktorej zvláštne poslanie malo byť zverené katolíckym Poliakom. Selepschény pomocou diplomatických poslov jednal s poľským kráľom Jánom Sobieskym. Za jeho služby odmeňovali ho v prvom rade sami rakúski panovníci za sprostredkovanie cisárskej priazne a potom ako prezident najvyššieho Uhorského súdu. Veľké dary dostával od šľachticov. Ďalej ako Ostrihomský arcibiskup a držiteľ viacerých opátstiev a prepozitúr, participoval na výnosoch obrovských cirkevných latifundii. Nebolo preto divu, že bol všeobecne pokladaný za najbohatšieho človeka v Uhorsku.

Rekatolizačná činnosť na území Slovenska v druhej polovici 17. storočia konala sa výlučne pred egidov Selepschényho. Týmto sa mu vynorili zarytí nepriatelia, najmä v kruhoch protestantskej šľachty, ktorá ho vyhlásovala za mamonára a za človeka, ktorý sa vraj dal veľkými darmi a peniazmi podplatiť. Dnes je ťažko dokázať, koľko je na tomto tvrdení pravdy. Vieme však, aké obrovské finančné prostriedky vynaložil Selepschény a to nielen cirkevné, štátne, ale i svoje vlastné, na budovanie nových a opravovanie zničených kostolov a fár po tureckých pustošeniach.

Jeho súčasník a životopisec kanonik K é r y hovorí:

Templa complura e fundamentis erxit, (kap.7): Toto nepoukazuje na mamonárstvo, tým menej na mamonárstvo poukazuje jeho kladný vzťah k umeniu, ktorý sa zvýraznil predovšetkým veľkorysou podporou barokových prác cudzích majstrov, ktoré dal vyhotoviť pri kostole v Trnave, v Nitre, v Bratislave, v Mariazelly, vo Viedni a na mnohých iných miestach. Ani barokizácia prepoštského kostola ako i budovy prepozitúry v Novom Meste nad Váhom nebola by sa uskutočnila bez jeho finančnej podpory. Toto dosvedčuje aj jeho obraz bibliotéka prepozitúry s nápisom:

„Benefactor pasepozituras.“

Tento záznam o životopise Selepschényho sa nachádzal v rukopisnom zázname *Adntationes historikae familiae komit Migazzi* a boli tieto rodinné záznamy nájdené v knižnici grófa Ambrózyho v jeho kaštieli v Mlyňanoch. Výpisky týkajúce sa Selepschényho urobil vďp. Ján Novotný, trnavský kanonik a bývalý Tesársky farár a domnieval sa, že túto časť zapísal pozdejší

Viedenský arcibiskup kardinál Migazzi, člen grófskej rodiny, ktorej patrilo Zlatomoravecké panstvo.

O veľkom umeleckom nadaní arcibiskupa Juraja Selepschényho sa zmieňuje vo svojej knihe i Janko Alexy: „Osudy slovenských výtvarníkov,“ ktorý vydalo štátne nakladateľstvo v Bratislave v roku 1948.

G r a f i k Juraj Pohronec – Slepčiansky.

To vysoké chlapčisko medzi pastiermi kráv na lúčkach pri Slepčanoch (Tekov), čo ustavične stavia zámky z piesku a z hliny na brehu potoka a ktorého vynachádzavosť v hračkách a vo výmysloch predstihuje všetku chytráckosť ostatných chlapcov v dedine je Jurko Pohronec (narodený r. 1595). Ako rastie, jeho duša stále sa prehlbuje a pozorujú to na ňom i jeho rodičia, ale nemajú nijakých prostriedkov, aby ako chudobný roľníci poskytl chlapcovi možnosti vzdelania. Kamaráti ho nemajú veľmi radi, lebo od času bočí od nich, stále uhlom kreslí kadečo, takže budí pozornosť aj miestneho farára. On vidiac v jeho výkresoch schopnosť a ušľachtilé úsilie, povzbudzuje ho a dáva mu čítať knihy, aby sa vzdelával a pripravoval na štúdiá na trnavských školách, kde mu vyprostredkuje prístup a podporu aj na vyššie štúdium. Jurko Pohronec odchádza na faru, vysiada medzi knihami v záhrade, pán farár si ho zavolá do svojej pracovne, občas zasväcuje ho učených múdrosti.

V Trnave učiteľia zbadajú jeho nadanie, bystrosť a živú pozornosť. Vyrastá z neho štíhly šuhaj, s jasnými očami, z ktorých vyžaruje inteligencia. Po čase ani nebadá na ňom, že bol chudobným pastierom kráv, ba ukáže sa, že Jurko Pohronec je vlastne zemanom, keďže jeho starý otec Mikuláš Pohronec v roku 1598 dostal od kráľa zemiansku listinu s prírmením „Szelepschény.“ Táto okolnosť zaimponuje vtedajšiemu arcibiskupovi Petrovi Pazmánymu a usiluje sa vychovať z Jurka Pohronca človeka veľkého slohu.

Pohronec ani pri štúdiách nevzdal sa svojej kresliarskej vášne, zaobstaral si dosky a rydlá, ktorými vrýva svoje kresby do dreva, vyhotovuje stočky, ktoré sa náležite uplatnili v meste, pýšiacom sa tlačiarňou. Pohronec vyhotovuje najmä ozdobné obrazy na prvú stranu kníh. Roku 1627 P o h r o n c o v e drevoryty sú už ďaleko - široko známe ako výtvary, pozoruhodné i zo stránky umeleckej. Už každý cíti, že Pohronec má právo, aby svoje vzde-

lanie doplňoval aj v cudzine. Rád by sa dostal do Talianska, do krajiny žijúcej najmä umením. Jeho túžba sa čoskoro splní, odchádza do Ríma, aby tam študoval na teológii. V roku 1634 vracia sa do Trnavy ako človek majúci nevšedné vzdelanie, odvalu a pochopenie pre miestne pomery svojho kraja. Peter Pazmány teší sa jeho príchodu. Pohronec ešte v Ríme roku 1632 vyhotovil titulný obrázok pre jeho knihu. Na obraze je aplikovaná podobizeň P. Pazmánya. Pravda, Pohronec sa musí uplatňovať predovšetkým ako farár a stane sa biskupom vo Vespríme, potom v tej istej hodnosti v Nitre začne svoje pôsobenie. Pomery sú rozhárané, treba ich konsolidovať. Biskupská pokladnica je prázdna, treba zadovážiť finančné prostriedky. Z jeho hrozí krajine nebezpečenstvo, veď polovica Uhorska je obsadená Turkami, treba sa postarať o spoľahlivú armádu. Turci sa chystajú na Viedeň, len ešte Nové Zámky sa držia ako tak.

Juraj Pohronec napne svoje sily: „Sem zlato a striebro!“ – vyzýva občanov k obetavosti. Agituje, navštevuje vplyvné osobnosti svojho okolia a silou svojho rečnického talentu podarí sa mu zohnať niekoľko stotisíc. Keď vidí, že ani to mu nestačí, nezdráha sa vyzdvihnúť pôžičku na svoj cirkevný majetok v Rakúsku a na Morave. Ľudia šomrú a podozrievajú Pohronca z osobných, záujmových chýtok, ale on sa nedá znechutiť a pokračuje v obrane kraja a v budovaní jeho lepšej budúcnosti.

Keď nebezpečenstvo pominulo, stará sa o ciele kultúrne. Prvou jeho prácou je, že vo Sv. Beňadiku nad hrobom svojich rodičov dá postaviť kaplnku. V Nitre postará sa o vznik krásneho mramorového oltára a s prácou poverí sochára J. Usvneggera! (Dielo vzniklo medzi rokmi 1649 – 1657). Prichádzajú pokojnejšie časy, keď v Pohroncovej duši znova sa prebúdzá láska k umeniu. Je súčasne estetom a bytosťou, poznajúcou potreby doby. Vie, že sa nemôže stať maliarom a potlačuje v sebe svoju citlivosť, obracajúc sa k výtvarnému umeniu. Často myslí na majstrov renesancie, ktorých poznal v Ríme, ale čo, keď jeho povolanie viaže ho k premnohým povinnostiam. Lež, aby sa zastal celkom neverným svojej utajenej túžbe, aspoň kreslí, ilustruje a robí titulné obrázky na knihy.

Jeho zručnosť, vkus a zmysel pre grafiku často pripomína úroveň celkom dobrých, školených umelcov. V roku 1653 vyhotoví knižný titulný obraz cisára Ferdinanda IV. Ukáže sa, že Pohronec dosahuje charakterizačnú schopnosť dobrých

portretistov, kresličov svojej doby. Práca sa veľmi páčila. Roku 1655 nakreslil a do dreva vryl podobizeň Leopolda I. Vtedy sa povrávalo, že Pohronec sa pomýlil vo svojej dráhe. Keď roku 1677 vryl do dreva vlastnú podobizeň, videl ho svet už ako 90 ročného starca s veľkou bradou, ktorý dokázal, že je ešte vždy chlapom na mieste, s pevnou istotou ovláda rydlo a bezpečne ťahá línie. Pohronec prekonal skvelú životnú dráhu. Zadovážil si styky so svetom vysokej šľachty a už jeho doba hovorila o ňom ako o človeku legendárnom poznali ho všeobecne ako milovníka umenia, ako človeka dobrého, znamenajúceho pre umelcov svojho prostredia bezpečný zdroj podpory. Pravda mal i svojich veľkých nepriateľov, čo mu závideli a strpčovali jeho dni ľstou a intrigami. Aj takto mal vždy na mysli okrážiť prostredie krásou a nádherou. Staral sa o veľkoleposť záhrady, o ozdobu chrámu, dal vyhotoviť nádherný kríž, užívaný pri korunovaní kráľov a kalich, dielo pozoruhodnej hodnoty umeleckej, ktoré sa doteraz zachovalo v Ostrihomskej pokladnici.

Z chudobného slovenského pastierika vyrástol muž, ktorého politický a spoločenský vplyv zanechal stopy v časoch pohnutých. Umrel roku 1685. “
Tol’ko z knihy Janka Alexyho.

V dejinách Nitrianskeho biskupstva sa poznamenáva:

V roku 1648 – 1666 pôsobil Juraj S z e l e p s c h é n y ako biskup. O jeho pôvode sa hovorí: Narodil sa v Trnave v roku 1595 v pôrodnici. Jeho otec Michal bol chudobným zemanom a matka sa mu menovala Zuzana rod. Dürky. Bol pokrstený vo Vieske. Ďalej je poznamenané i jeho účinkovanie a postup ako je i za tureckých čias v Ostrihomských listinách.

Juraj Szelepschény ako Nitriansky biskup bol poverenikom krajského snemu pri úprave Moravských hraníc ako i majetkových záležitostí. Lubochne potvrdil dlžobnú listinu školského opátstva. V roku 1657 viedol posolstvo Jurajovi Rákoczemu II. Jeho starostlivosti možno ďakovať, keď Turci urobili z katedrály maštal a telesné pozostatky Svätého Svorada a Benedikta povyhadzovali. Veriaci ich pozbierali a uložili ich v kostole Svätého Martina pri Tormoši. Počas obsadenia Turkami Nitra veľa podstúpila no najmä hrad.

Szelepschény dal spustošenú katedrálu obnoviť a jej zaria-

denie bohato vyhotoviť. Za Nitrianskeho biskupa a kancelára Szelepchényho 2. decembra 1656 Ferdinand III. poslal svoj najvyšší reškript na Trnavskú univerzitu.

Veľkým darom Szelepchényho je na pergamente napísané Evanjelium. Okrem týchto darov pre boj proti Turkom obetoval 497.000 zlatých, všetko svoje striebro obetoval na razenie mincí ako i plodiny v cene 170.000 zlatých.

V Skalici utvoril kolégium pre Jezuitov zo základinou 95.000 zlatých.

O jeho bystrom úsudku svedčí obozretnosť, že 23. októbra 1682 odsúdil galikánaské zásady francúzskeho kňazstva na Trnavskom sneme a spolu vyznáva neomylnosť Pápežovu. V jeho diecéze sa za 4 roky obrátilo 63.000 protestantov na rímskokatolícku vieru.

Je spomínaný ako najštedrejší zo všetkých Ostrihomských arcibiskupov! Pred svojou smrťou napísal testament, v ktorom rozdal i najposlednejší majetok a nezabudol ani na svoju rodnú obec a najmä na kostol, v ktorom bol pokrstený.

V testamente čítame nasledujúce:

Mám 5.000 zlatých vložené na majetku Trenčianskom a Soblahovskom ako i v tom čo k nemu patrí, ktoré sa nachádzajú v Trenčianskej župe. Z toho vkladu pravú polovicu t.j. 2.500 zlatých venujem Viešťanskému kostolu, v ktorom som bol pokrstený.

Szelepchényho základina je vložená Hlohovecko-Forgáčovskom majetku, ktorého úroky 150 zlatých ročne vynesú.

Juraj Szelepchény zomrel v roku 1685 v Letoviciach na Morave v 90.rokoch života a podľa jeho želania bol pochovaný v Mariazelly v Dolnom Rakúsku.

Zápisnica z roku 1681 uvádza, že pred tureckou vojnou si Viešťania sami vybudovali kaplnku, v ktorej bol Szelepchény pokrstený. Kostolík, ktorý bol postavený zveľadených úrokov 150 zlatých, bol zasvätený Svätému Jurajovi. V roku 1689 Szelepchény zakúpil sochy na hlavný oltár za 59 zlatých, obrazy za 14 zlatých, pozlátenie starých soch a obnovenie maľby za 40 zlatých. V tomto roku Ostrihomský arcibiskup rozkázal v novovybudovanom kostolíku 24 svätých omši za Juraja Szelepchényho Ostrihomského arcibiskupa odslúžiť.

Vo vizitácii v roku 1713 je uvedené: Viešťanský ko-

stol je zasvätený Sv. Jurajovi, mučeníkovi. V strede kostola je oltár, na ktorom je obraz Panny Márie. Po boku sú sochy Sv. Ladislava kráľa Uhorského, Sv. Štefana, prvého mučeníka, Sv. Vojtecha a Sv. Vavrinca. Na prostriedku vo výške je Sv. Juraj medzi dvomi Anjelmi, na pravej strane je sv. Juraj, mučeník v pozlátenom ráme a organ, ktorý má 4 mutácie.

Vizitácia v roku 1732 o Vieske hovorí takto: Vieska patrí pánovi Jánovi Radvanskému. Má svoj kostolík. Nad sanklariomom je obraz arcibiskupa Szelepchényho. Okolo kostola je cintorín, v ktorom je kaplnka Sv. Františka. Cintorín je omurovaný.

Vizitácia v roku 1755 o Vieske poznamenáva: na vršku je kostol postavený ku cti Sv. Juraja. Okolo kostola je cintorín, v ktorom je izbietka zriadená pre farára, ktorý keď príde v zime pred alebo i po omši a čaká svojich veriacich. Kostol má dve drevené vežičky. Tretia novovybudovaná veža nie je spojená s kostolom, v nej sú dva väčšie zvony, ktoré v Tesároch posvätil biskup M a j t c h é n y . Vnútro kostola je opísané ako v predošlých vizitáciach.

Vizitácia v roku 1779 opisuje Viesku takto: Nad dedinou je kostol asi 260 krokov od dediny. Okolo neho je cintorín 7 siah a 50 decín dlhý, 42 siah široký a múrom obkľúčený. V ňom môžu byť zadarmo pochovaní Vieštanskí, Slepčianskí, Mlynianskí a Verešvárski obyvatelia. Teraz sa už do neho nikto nepochováva, lebo Vieštania majú nový cintorín na 50 krokov vzdialený. Cintorín je 25 siah široký a dlhý. Kostol má novovybudovanú vežu 11 siah vysokú, pred ktorou je vchod do kostola, asi 14 q ťažký zvon, šírka zvonu a okružie 9 nôh, v tejto veži je aj iný zvon, ktorý váži 14 q posvätil biskup Anton Majtcheny v roku 1741 v Tesároch.

Lod' kostola je vysoká 3 siah aj dve nohy a 3,5 siah široká a 9 siah dlhá. V lodi sú dva chórusy, jeden nad vchodom do kostola, na ktorom je organ so siedmymi mutáciami a druhý nižšie pred prvým, ktorý siaha až do stredu lode. Pred kostolom je malá izba pre farára. Kostol je dosť vzdušný, ale pre veriacich, ktorí sem sa schádzajú je príliš úzky a tak sa plánovalo nový väčší kostol postaviť. Po postavení väčšieho kostola v roku 1763 bol postavený i organ so 7 mutáciami a ktorý je ešte i teraz v dobrom položení.

Vizitácia v roku 1841 o novom kostole vo Vieske:

Novo vystavený vo Vieske sa začal stavať v roku 1790 a je zasvätený ku cti Sv. Jurajovi mučeníkovi. Dlhý je 17 siah a široký 7 siah. Bol posvätený v roku 1802 Jozefom V i l t o m Stolnobelehradským a Samadeiským biskupom.

V roku 1829 bol znovu pokrytý a zákrestné dvere boli obnovené, nakoľko ich poškodili lúpežníci – rozlámali ich. Na veži sú tri zvony, z ktorých najväčší váži 14q, stredný 7q a menší 50kg. Tento kostol je vystavaný z úrokov fundácie Szelepchényho, ktorý založil v testamente 2.500 zlatými. V kostole sú tri oltáre. Hlavný oltár je zasvätený ku cti Sv. Jurajovi, mučeníkovi, na pravej strane ku cti Sv. Jánovi Nepomuckému a na ľavej strane ku cti Sv. Jánovi Krstiteľovi. Kazateľnica je na ľavej strane. Pod kostolom je krypta s jedným oltárom a pod ním je stály Boží hrob. V krypte je pre mŕtvych 48 miest t.č. už skoro všetky obsadené! Kostolným otcom a kostolníkom bol Jozef P a u k e j e a pôsobil 39 rokov.

Farnosť vo Vieske za tureckej vojny

V zápisnici, ktorá sa z roku 1679 nachádza v Ostrihome je poznamenané: Od roku 1663 bola tesárska fara uprázdnená až do roku 1679. Tesáre boli tak rozhárané za tureckej vojny, že aj kostol, ktorý bol pri Žitave i fare boli tak poškodené, že ani farár nemohol pôsobiť, musel odísť do kláštora vo Sv. Beňadiku a v tomto čase nebola v Tesároch fara.

V tom čase zriadili faru vo Vieske, kde bol na okolí kostol v najlepšom položení. Tak od roku 1663 bola fara vo Vieske a do akej doby to sa určite nevie, nakoľko to nie je poznamenané, ale určite viac ako 16 rokov. Fara bola na území pána Kalnayho, v strede záhrady, kde bola veľká budova s pivnicou. Toho času patrili ako filiálky tieto obce pod Viešťanskú faru: Mlyňany, Slepčany, Verešvár a Malé Vozokany a ešte i ich pozemky v chotári boli vymerané pod kostol Viešťanský.

Vieska mala v jednotlivých rokoch obyvateľov:

V roku 1732 mala 211 obyvateľov

1755 mala 219 obyvateľov

1779 mala už len 190, príčinou úpadku bola cholera.

1842 mala 350 obyvateľov. Za 47 rokov upadlo 41 duší, po úpadku od roku 1779 do 1842 pribudlo 180 duší.

O tom, že farnosť vo Vieske bola je dokázané i tým, že ešte pred novovybudovaným kostolom si patriace obce ako filiálky nárokovali pochovávanie a dôkazom je to, že i v novo vybudovanom kostole v krypte sú pochovaní títo zomrelí:
Ján B a l k o , roku 1804 ako dôstojník zo Slepčian
Jozef B a l k o , roku 1806, roľník žil 77 rokov, zo Slepčian
Lucia G u r a m i m a , roku 1805 pochovaná i s dcérou Evou po jej boku obe z Verešváru.

Prvá svetová vojna v roku 1914 – 1918

Po vypuknutí prvej svetovej vojny Rakúsko – Uhorská monarchia nariadila z väčšej časti kostolov zobrať zvony a tiež medené píšťali z organov pre vojenské účely. Tento osud postihol i kostol Viesky a to tak, že zobraly 2 zvony, jeden ťažší vážil 730 kg a druhý 80 kg. Z organa zobrali i mutáciu a to dňa 20. júla 1916.

V roku 1930 a to 4. mája boli dovezené dva nové zvony, jeden vážiaci 749 kg bez hlavy a hlava váži 200 kg, ktorý bol zasvätený ku cti Sv. Petrovi, druhý zvon menší váži 200 kg bez hlavy a bol zasvätený ku cti Sv. Kolomanovi. Posvätil ich tesársky dekan a farár Ján Novotný a krstná matka bola Rozália Rapavá, rod. Uhrinová.

Dva nové zvony stáli 32.000 Kčs, ktoré peniaze venovali veriaci zo svojich prostriedkov. Toho času bol kostolným otcom Peter Rapavý a kostolníkom Pavel Rapavý.

Počas tejto vojny na jednotlivých bojištiach obetovali svoje životy títo občania + vojaci:

1. Alexander Levický, Ondrejčekov
2. Mikuláš Daniš
3. Jozef Rapavý, Kičinov
4. Ondrej Mladý, miškov
5. Vincent Solár
6. Emil Šegeda
7. Leopold Pekár
8. Béla Fiktus
9. Štefan Levický, Ondrejov
10. Gregor Levický, Ondrejov
11. Ondrej Brodai
12. Pavel Mladý, Kormilín
13. František Zimander (kočič v kaštieli zo St. Turej)
14. Ignác Levický, Matejov

Obdobie prvej svetovej vojny bolo zlé i pre civilné obyvateľstvo v tom smere, že v celej Rakúsko – Uhorskej monarchii zúrili tzv. Španielska nemoc a táto neobišla ani Viesku, ktorej podľahli úmrtím títo občania:

1. Gábor Mladý, syn Michala Mladého
2. Melicher Mladý
3. Klement Levický, andelov
4. Jozef Mozdík
5. Smiešková (Karolína)
6. Petronela Smiešková

Po skončení prvej svetovej vojny v roku 1918 a to 28. októbra bola utvorená a vyhlásená prvá Československá republika.

Pretože Maďari ešte stále nedôverovali, že Slovensko sa tiež pripojilo k Čechom, tak si chceli podmaniť Slovensko ako fôlvidek pod svoju dŕžavu. A tak pod vedením Bélu Kunu dali sa do boja proti Československým legionárom v máji a júni 1919 a tak sa datuje tzv. bolševický vpád Maďarov na Slovensko. Boje sa začali na pohraničí od Ipeľských Šiah. Naľolko ľsl. armáda nebola na tak rýchle napadnutie maďarských bolševikov pripravená, musela ustúpiť až do Schöllerovských lesov. Od Nových Zámkov až po Hronský Sv. Beňadiľ boje trvaly dva mesiace. Čsl. legionári mali ťažké boje najmä v maďarských obciach a na pohroní, kde ich občania zrádzali, robili im prekážky. V okolí Čifár bojoval 33. peší pluk, ktorý mal názov taliansky Dos Alto. názov si ponechal, keď za prvej svetovej vojny bojoval proti Rakúsko – Uhorskej armáde a nemeckej armáde v Taliansku u Dos Alto ako ľsl. legionársky pluk. 33. pešiemu pluku bol veliteľom Jindřich F a b i a n, ktorý keď ako veliteľ zbadal zradu čifárskych občanov, tak dal 40 chlapov uväzniť do Nových Zámkov do tej doby, kým sa neskončila vojna. Pri bojoch v Slepčanoch bol zastrelený jeden legionár. V Chyzerovciach bolo zhorené okolo 15 stodol. Príčina bola tá, že zo Zlatých Moraviec do humien a odtiaľ strelali smerom na chyzerovecké a moravecké vinice, kde boli v zákopoch legionári. V tom sa jedna rota vedená Štkpt. K o p a l o m dala do útoku na chyzerovecké humná, kde zastrelili jednu ženu a podpaľovali väčšinou čo bolo slamou pokryté a to stodoly, lebo odtiaľ strelali moraveckí maďaróni do legionárov. Maďaróni potom zutekali

do Maďarska. Za zhorené budovy čsl. vláda dala náhradu, zo Št. lesov guľatinu a drevo, ktoré bolo na koreni v Rudne nad Hronom, ktoré si musel sám majiteľ vyrúbať a domov odvieť a potom upotrebiť pre stavebné účely. Petra Rapavého manželka Rozália rod. Uhrinová tiež mala podiel jednej stodoly, ktorá zhorela a tak dostala náhradu 16 kubických metrov guľatiny vyrúbať v Rudne nad Hronom, ktorú vyrúbal syn Pavel Rapavý aj ju odviezol domov v roku 1920.

Keď vláda v Rumunsku zbadala, že Maďari sa chcú zmocniť Slovenska, obávala sa ak Maďari zvíťazia a obsadia Slovensko, ako to Maďari menovali Fölvidek, tak potom napadnú aj Rumunsko z hľadiska Sedmohradská, ktoré bolo do roku 1918, pod vládou maďarskej kráľovskej koruny tak, ako i Slovensko. Vtedy Rumunská vláda zmobilizovala vojská a tiahli až do okolia Budapešti. Tam odmontovali všetky stroje na výrobu zbraní a munície a to najviac na ostrove Czepel (Czepel Siget), kde toho času boli továrne na výrobu zbraní a munície.

Béla Kún, keď sa presvedčil a videl aká je situácia, ako vodca maďarskej červenej armády (volanej bolševickej) vzdal sa vedenia a odišiel do Španielska a potom do Ruska. Maďarská červená armáda sa rozpadla a opustila i Slovensko, lebo už nemali ani zbrane, muníciu a ani vodcu. Od tých čias prvá čsl. republika mala so susednými Maďarmi priateľské pomery.

Po týchto udalostiach sa stal vodcom maďarskej državy Mikuláš Horty až do druhej svetovej vojny. Po druhej svetovej vojne na čele Maďarskej republiky bol Matiaš Rákoci, cez kontrarevolúciu Nagy a po potlačení kontrarevolúcie až do dnes János Kádár.

Renovovanie kostola vo Vieske

V roku 1933 bol renovovaný kostol. Renovoval sa krov, ktorý bol pokrytý šindľom i záchristia. Pokryl sa eternitom. Veža je pokrytá vulkanizovaným plechom a krov má úplne nový. Na veži v gule je zapravený vežový kríž, vo flaše je záznam, ktorom je zapísané, kedy bola prevedená renovácia kostola a veže. Tiež je záznam kto bol toho času Pápežom, Biskupom, Prezidentom, Farárom, Starosta obce, Kostolný otec a Kostolník. Vo flaši sú i peniaze, ktoré v dobe renovácii boli v obehu ako platidlo a to od 10 halierov až do 100 korún a to jak kovové tak i papierové.

Renovácia si vyžiadala 30.000 korún, ktoré boli dané z kostolnej pokladnice.

Farárom bol Ľudovít Meszáros.

*Kostolným otcom bol Peter Rapavý
Kostolníkom Pavel Rapavý
Zvonár a hrobár Gašpar Krámár.*

Malovanie kostola vo Vieske bolo prevedené v roku 1949. Bolo malované vnútro kostola aj krypta a maloval ho akademický maliar Tonka obyvateľ Čiernych Kľačan. Malovka si vyžiadala náklad 100.000 Kčs. Peniaze sa vyplatili z milodarov Viešťanských veriacich, ktoré obetovali na tento cieľ zo svojich prostriedkov.

V roku 1945 bolo do kostola zavedené elektrické svetlo, čo bolo robené súčasne i spolu s obcou.

Po prvej svetovej vojne veriaci Viesky venovali do kostola toto potrebné zariadenia, sochy a zástavy.

V roku 1921 venoval Michal Černák i s manželkou Magdalénou Baldachyn (Podnebie) v hodnote 500 Kčs za šťastlivý návrat z prvej svetovej vojny.

Ten istý rok ctiteľia Božského Srdca Ježišovho venovali štatulu Božského Srdca Ježišovho na poďakovanie za ukončenie prvej svetovej vojny. Štatulu spracoval akademický sochár v Banskej Štiavnici Jozef Sucháněk a oboje bolo posvätené vdp. dekanom a farárom Tesárskym Jánom Novotným.

V roku 1949 boli zakúpené štyri zástavy vo Vieske. Jedna má obrazy Sv. Aloisa a Alžbety, druhá má Sv. Jozefa a Sv. Barbory, na tretej je Srdce Pána Ježiša a Srdce Panny Márie. Na štvrtej je Sv. Terezka a Ježiš s kalichom. Zástavy stáli okolo 15.000 Kčs a peniaze venovali veriaci zo svojich prostriedkov. Zástavu s obrazom Sv. Terezky Ježiškovej venoval František Černák, rodák z Viesky nad Žitavou. Posvätil ich dekan a farár Dr. Rudolf Maurery.

Štatulu Srdce Panny Márie venoval Peter Rapavý, zo svojich prostriedkov na istý úmysel. Bola vypracovaná akademickým sochárom Jozefom Suchánkom v Banskej Štiavnici. Posvätil ju dekan a farár Dr. Rudolf Maurery.

Zástavu s obrazom Sv. Jozefa a Sv. Barbory venovali baníci obyvatelia Viesky nad Žitavou.

V roku 1962 do Viešťanského kostola venoval Ladislav Janovič oltáre so sochou Sedmybolestnej Panny Márie, druhý so sochou Božského Srdca Ježišovho a tiež krížovú cestu. Lustre v roku 1966 venovali robotníci Arboréta vo Vieske nad Žitavou, obyvatelia Viesky nad Žitavou v hodnote okolo 3.000

Kčs, ktoré sú na okolí nevidané.

V roku 1964 bola prevedená ohrada i schody okolo kostola a boli vybudované svojpomocou veriacich, ktorí venovali tiež i peniaze. V tomto čase bol kostolným otcom Ján Ďurček, kostolník Pavel Rapavý a dekan a farár Dr. Rudolf Maurery.

V roku 1946 bola posviacka sochy Sv. Jozefa vo Vieske, ktorú veriaci obetovali zo svojich prostriedkov za šťastlivý návrat pred fronty v druhej svetovej vojne! Posvätil ju dekan a farár Dr. Rudolf Maurery. Zomrel 15. II. 1970.

V roku 1968 venoval Baldachýn (podnebie) Michal Černák s manželkou Helenou, obyvatelia z Viesky nad Žitavou, čo je podľa rodinnej tradície, lebo ich dedovia a otcovia už od nepamäti sa zaviazali nový Baldachýn do kostola venovať. Požehnanie previedol dňa 13. apríla 1968 dekan a farár Dr. Rudolf Maurery.

Od roku 1802 kedy bol novovybudovaný kostol vo Vieske nad Žitavou boli pri obsluhu kostola vo funkciách títo občania Viesky nad Žitavou.

Kostolným otcom a kostolníkom bol 39 ročný Jozef Paukeje. Po jeho smrti bol jeho syn Ladislav Paukeje a po ňom bol Ignác Kramár až do roku 1917. Kostolným otcom až do roku 1948 bol Peter Rapavý a od roku 1948 je kostolným otcom Ján Ďurček.

Kostolníkom od roku 1917 – 1922 bol Pavel Rapavý

1922 – 1929 bol Ignác Mladý

1929 – 1946 bol Pavel Rapavý

1946 – 1961 bol Ignác Mladý

1961 - je Pavel Rapavý.

V roku 1947 vstúpila do kláštora Paulína Rapavá, nar. 7. júla 1929 vo Vieske nad Žitavou a jej reholné meno je Terézia. T.č. pôsobí ako sestra v dome dôchodcov v Holíči.

Ladislav Janovič, nar. 2. novembra 1924 vo Vieske nad Žitavou študoval bohoslovie, ktoré musel prerušiť a v roku 1966 odišiel ďalej študovať bohoslovie do Ríma.

Druhá svetová vojna od roku 1939 až do roku 1945 si z obyvateľov Viesky vyžiadala len jednu obeť a to Tomáša Mladého, syna Ignáca Mladého staršieho, ktorý padol v Rusku.

Ostatné mimoriadne udalosti

Účinkovanie Františka Palackého vo Vieske nad Žitavou:

František Palacký, narodil sa v roku 1798, zomrel v roku 1876, neskorší najvýznamnejší dejepisec Český bol dôverným priateľom pani Niny Zerdacheliovej, o čom svedčí citát z jeho životopisu. Sám napísal k svojim Dejinám národu českého. „Tou cestou dostal jsem se ku konci roku 1817 ku pani Niny Zerdacheliovej, rozená Balogh, která je šlechtická uherská, kteráž o strate všech svich nádejných dítek, až na jedního syna, přišedši do Prešpurka. Oblíbila jse si mne jak učitele tech dítek, jejího syna a starich přibuzných slečen. Bila to pani vysoce vzdelená, citu hlubokých a myslí velmi jemné, ještě brzy stála jse mi matkou – pri ní prospíval jsem ve škole života lépe nežli knihami a dovršilo sa tak, říkáje duchovne mne vychovala.

Palacký za svojho pobytu vo Vieske nad Žitavou poznal sa s panou Zerdacheliovou od roku 1817 až do doby, keď sa presídlil natrvalo do Prahy a to v roku 1823. Počas pobytu vo Vieske nad Žitavou obýval jednu miestnosť, ktorá bola v stavisku uprostred ovocinárskej záhrady, v dome, ktorý má ráz pivnice a staviska pre uschovanie kočiarov a hospodárskych nástrojov.

Budovu, v ktorej býval František Palacký odkúpil a rozobral v roku 1937 Pavel Rapavý a z materiálu si vybudoval nový dom pod popisným číslom 156.

Pri rozoberaní v múroch sa našiel kameň, ktorý bol zamurovaný neďaleko prízemnej peci asi 1 meter od pece k účelu pre vedro (kýbel) s vodou, vedľa kameňa bola zamurovaná krabica a v nej kus pergamentového papiera, na ktorom bolo napísané: „Najlépe mi chutnalo jídlo na kameni, který jest zapraven vo zdi při pěci.“ Keďže cez frontu v druhej svetovej vojne padla do bytu Pavla Rapavého pod číslom 6 mína táto tento dôležitý dokument o pôsobení Františka Palackého bol zničený. Avšak kameň, na ktorom tak chutnalo jedlo Palackému je zabudovaný pri uličnom vchode Pavla Rapavého pod číslom 156.

Prvá škola vo Vieske nad Žitavou

Podľa ústneho podania sa spomína, že vo Vieske nad Žitavou nebolo žiadnej školy a preto si občania dali učiť deti, ktorí boli v lepšom majetkovom postavení do Tesár alebo Slepčian.

Občania, ktorí boli menej zámožní dali si učiť deti

vo Vieske nad Žitavou v súkromnom dome a to u Mateja Levického a u Melichera Mladého. To sa vyučovalo len v zimnom období ako spomínajú a to len okolo peci, aby deťom nebolo zima. Hovorí sa, že keď išiel majiteľ von, tak našiel i pec zrútenú. Za učenie sa platilo podľa dohody, buď jednu mericu pšenice alebo raži a na Gregora vajcia po 15 kusov.

Keď ale prišlo nariadenie Rakúsko – Uhorskej monarchie, že v ktorej obci sa nachádza viacej školopovinných detí, tak si je povinná tá obec vystavať školu, tak aj vo Vieske nad Žitavou obecné zastupiteľstvo sa dohodlo vybudovať nejakú školu, čo sa i stalo.

Bolo to v roku 1859, keď bola prvá škola vybudovaná. Bola to jednoduchá stavba zo surového materiálu (tehly). Bola tam jedna učebňa 18 štvorcových metrov, jedna izba 16 štvorcových, kuchyňa a špajza, dreváreň z okrajkov obitá. Pritom bola záhrada a iné dôchodky vtedajší učiteľ nemal.

Nakoľko po čase škola bola príliš malá a žiakov pribúdalo, tak v roku 1898 obecné zastupiteľstvo sa znovu ujednalo vybudovať novú školu, väčšiu, ktorá by vyhovovala. Stavba mala byť vybudovaná znovu svojpomocou a to tak, že hoferi robili tzv. šichnícku prácu a gazdovia museli navoziť materiál zadarmo. Uznesenie hovorilo, že povinný je len ten gazda, ktorý obhospodaroval pôdu len v chotári Vieska.

V tom čase najviac pôdy mal Peter Rapavý, preto musel najviac materiálu navoziť. Po ňom nasledovali Levickovania a Mladíhovčania.

Škola bola vybudovaná z čistého kameňa, vyjmuc prekladov okien a dverí. Tieto boli z tehál. V celej novej budove bola jedna učebňa a jedna izba. V poslednom čase ani učiteľský byt nebol vyhovujúci a detí tiež pribúdalo a občania sa uzniesli, že škola bude prestavaná nasledovne. Učebňa bude spojená s izbou učiteľa a nová trieda, čo zostalo až do teraz.

Avšak byt pre učiteľa ešte stále nezodpovedal, takže v roku 1913 pristavila sa ešte jedna izba a komora, pritom i dreváreň.

Škola bola chudobne zariadená, je jednotriedna. Učiteľ má pri škole záhradu, iné dôchodky nemá. Novým učiteľom na novovybudovanej škole bol Karol Šinel.

O prvých učiteľoch sa nezachoval žiaden záznam až na učiteľov:

Gejza Friedrich

Jozef Farkaš

Klementisová, ktorá sa vydala za Töröka.

Údajne sú to všetci učiteľia, ktorí pôsobili na škole od jej novovybudovania až do roku (1907).

V roku 1907 – 1908 bola učiteľka Agneša Šmirelová

1908 – 1909 bol učiteľom Ľudovít Pocs

1909 – 1912 bola učiteľka Etela Palová

1912 – 1920 bola učiteľka Mária Siegllová

1920 – 1922 bola učiteľka Adela Urbánska,

ktorá bola prvá Slovenka ako učiteľka, v tom čase bolo 56 žiakov z toho 27 chlapcov a 29 dievčat, do opakovacej školy chodilo 21 žiakov. Účinkovala dva roky.

O roku 1924 sa zoznam učiteľov nezachoval a až od roku 1932, kedy bol riaditeľom školy Ján Murgasch, narodený v Tajove okr. Banská Bystrica, kde zomrel a je i pochovaný. Za jeho pôsobenia sa urobilo i pódium pre divadlo a kulisy, ktorý vypracoval Leopold Rapavý a spol. a vymaloval akademický maliar J. Vavrínek z Banskej Štiavnice: 1927 Anton Matík,

Od roku 1933 – 1935 bol riaditeľom Jozef Kupka

1935 – 1938 bol riaditeľom Jozef Huďec

bola učiteľka Františka Rapavá

1938 – 1947 bol riaditeľom Štefan Minár

bola učiteľka Mária Minárová rod. Urbanová

1947 – 1955 bol riaditeľom Vincent Herz

1947 – 1950 bola učiteľka Mária Mináriková

1955 – 1962 bol riaditeľom Vojtech Valach a za jeho pôsobenia tieto učiteľky:

1956 – 1957 bola učiteľkou Vincencia Černáková

1957 – 1959 bola učiteľkou Vincencia Gajdošíková

1959 – 1960 bola učiteľkou Anna Kotorová

1960 – 1961 bola učiteľkou Terézia Rapavá

1962 – 1966 bol riaditeľom Karol Pecho

1961 – 1962 bola učiteľka Anna Horová

1962 – 1965 bola učiteľka Helena Földesová

1966 bol riaditeľ školy Jozef Podhajský

1966 učiteľka Helena Földesová

Terajšia nová škola spolu s bytom pre učiteľa je pri kostole a je 1.- 5.ročník, bola vybudovaná v roku 1938 a je v nej jedna učebňa a učí sa striedavo. Ako prvý riaditeľ v nej pôsobil 9 rokov Štefan Minár, rodák z Tesár, ktorý súčasne bol i organistom.

Opis obecnej kroniky vo Vieske nad Žitavou, kto-

ru napísal v roku 1933 riaditeľ školy Jozef Hudec, t.č. profesor SVS v Zlatých Moravciach:

Vo Vieske nad Žitavou reprezentuje výškou ako i známosťou kaštieľ viditeľný od ďaleka pri parku, ktorý mu tvorí akýsi čierny volant. Význam kaštieľa v niekoľkých posledných desaťročiach jeho trvania nedá sa obísť a je preto nutné zabývať sa jeho opisom.

Pánsky majetok pozostávajúci z rolí a hájov naokoľko pamäť siaha patril asi v XV. a XVI. storočí panstvu Topoľčianskému.

Od XVII. storočia počnúc zemepánmi vo Vieske nad Žitavou sú zaznamenaní: Radvanský, Kareskýny a Zerdaehely. Od Zerdaehelyhovcov majetok odkúpili Tajnaiovci, keď potom neskoršie držiteľmi majetku sa stali Révayovci, ich jedna vetev Šimona Révayho, barón, neskoršie gróf. Časť majetku a to lesnú plochu, ktorá obsahuje 27 jutár (podľa podania stala sa dohodou kúpa pri príležitosti svadby dcéry Migazziho) kúpil Migazzi pre Dr. Štefana Ambrózyho, baróna a neskoršie grófa s manželkou Antonia Erdödi Migazziho, ako veno a spojil kúpený les s mlynianským majetkom, ktorý činil 600 katastrálnych jutár. Dr. Štefan Ambrózy, pôvodom zo Železnej župy v Maďarsku použil kúpenú plochu ku výstavbe parku a kaštieľa na trovy Migazziho. K stavbe sa prišlo v roku 1893 za vedenia staviteľa Gutmanna a v roku 1894 Dr. Štefan Ambrózy už býval v hotovom bydlisku. Park bol a je nazvaný „Malé Japonsko“ má rozlohu 40 jutár a je ozdobou Viesky.

T.č. od roku 1945 je tu zriadené dendrologické výskumné stredisko SAV a plocha parku sa stále rozširuje novou výsadbou.

Gróf Dr. Štefan Ambrózy zomrel v roku 1933 v Maďarsku a jeho manželka Antonia v jeseni si prišla pozrieť po prvýkrát svoju držbu i s dcérou Agatou už vydatou. Počiatkom roku 1943 prišla znovu na návštevu Agata Ambróziová i so svojim manželom grófom Žigmundom Mikešom, ktorý je štátnym občanom Rumunska.

Jediný mužský potomok bol Lajoš Ambrózy, ktorý zomrel pred prvou svetovou vojnou.

V roku 1967 bolo v rámci jubilea usporiadané SAV riaditeľstvom Arboréta veľké medzinárodné dendrologické symposium a pri jeho príležitosti bola odhalená i socha (busta) Dr. Štefanovi Ambrózymu, na ktorom sa zúčastnila i dcéra Agata.

Židovská obec vo Vieske nad Žitavou

Velkostatok vo Vieske nad Žitavou, ktorý vlastnil Šimon Révay mal v prenájme (arendoval) Adolf Bergel, ktorý vymohol od Šimona Révayho budovu zvanú sušiareň a ktorú na svoje útraty dal prerobiť na synagógu. Túto potom daroval pre náboženské účely a do synagógy sa chodili modliť všetci izraeliti z Tesár, Mlynian, zo Slepčian, z Malých a Velkých Vozokán, tiež i z Verešváru. Tiež im bol darovaný pozemok na cintorín, v ktorom sa mohli izraeliti z uvedených obcí pochovávať.

V roku 1898 Židovská obec dala na prednú stranu synagógy mramorovú dosku so zlatými písmenami tohto znenia:

Barón Révai Šimon Kegyeš adomanya folytam Isten décsögére emelte 1898 éve.

Adolf Bergel tu žil do roku 1902.

Židovská obec a synagóga boli stále až do roku 1942, kedy počas druhej svetovej vojny na príkaz Nemcov boli všetci izraeliti sústredení a odtransportovaní do koncentračných táborov, kde poväčšine všetci zahynuli.

Dodatok:

Dňa 7. septembra 1894 bola odovzdaná do prevádzky k verejnému užívaniu železničná trať Zlaté Moravce – Velké Šurany. Trať Zlaté Moravce Topolčianky bola vystavaná neskôršie. Zástavka vo Vieske nad Žitavou 1. februára 1934 stratila pokladničnú funkciu.

V roku 1961 bola daná do prevádzky nová stanica v Slepčianoch a zástavka vo Vieske bola zrušená.

Dňa 10. septembra 1967 bolo za predsedu ONV v Zlatých Moravciach Gogu založené z malých a stredných roľníkov v obci Jednotné roľnícke družstvo. Jeho prvým predsedom sa stal Karol Pivarčí, zootechnikom Vincent Mladý, mechanizátorom Dominik Cvik, agronomom Ondrej Levický a účtovníčkou Anna Levická, pokladník Ján Levický, skladník Leopold Rapavý.

DOSLOV

ku kultúrno-osvetovej činnosti občanov obce Vieska nad Žitavou.

Po stránke kultúrno-osvetovej činnosti občanov je nutné spomenúť, že po vyhotovení javiska a jeho vymalovaní, sa uskutočnilo prvé divadelné predstavenie za réžie Jozefa Huďeca „Kamenný chodníček.“ Ako herci sa v tom čase vo väčších úlohách predstavili tieto občania:

Estera L é v a y o v á

Leopold R a p a v ý

Ján S m i e š k a

Gregor D a n i š

Laurinec L e v i c k ý

Koloman K r a m á r a iní.

Keďže predstavenie malo veľký úspech, bolo prevedené niekoľko repríz.

Neskôr za účinkovania riaditeľa školy Vojtecha V a l a c h a a jeho réžie bola naštudovaná hra od F. Urbánka „Š k r i a t o k.“ V tejto hre účinkovali ako herci:

Vojtech V a l a c h s manželkou

Ludovít R a p a v ý

Jolana Š u t k o v á

Alžbeta S m i e š k o v á

Libor M l a d ý

Anton R a p a v ý

Františka R a p a v á

Jolana K r á l o v i č o v á

Vavrinec L e v i c k ý

František M l a d ý

Ján L é v a y a iní.

S uvedenou hrou sa previedlo predstavenie i po okolitých obciach.

V roku 1961 bol JRD vo Vieske nad Žitavou zakúpený premietací prístroj OP 16 na premietanie celovečerných filmov a tak bolo utvorené kino JRD. Premietateľom bol Vavrinec L e v i c k ý, zootechnik JRD a pokladníkom Ján L e v i c k ý, pokladník JRD. Návštevnosť bola veľmi úspešná. Neskôr po dodaní nového premietacieho prístroja Osvetovým strediskom

v Nitre pod vedením riaditeľa školy Karola P e c h u , bolo utvorené kino osvetovej besedy.

Ochotnícka činnosť však i týmto pokračovala a neskôr v réžii Vavrince L e v i c k é h o bolo naštudované divadelné hry „Závoj“ a úspešná hra „Kamenný chodníček,“ s ktorou sa súbor predstavil i po okolitých obciach. V tejto hre úspešne debutovali mladí ochotníci ako:

Štefan B o g y o m l .

Helena Č e r n á k o v á

Jolka O n d r u š k o v á

Viera M l a d á

Jolka F r a j k o v á

Otto L é v a y

Jozef B o g y o

Magda Č e r n á k o v á

D l h o š o v á a i n í .

Zoznam

farárov, ktorí pôsobili v Tesárskej farnosti a filiálkach od roku 1397 až po rok 1968.

V roku 1397 – prvá postavená fara bola spomínaná v listinách.

V roku 1438 – bol farárom M i k u l á š

Od roku 1450 – 1483 – fara bola vyprázdnená

V roku 1560 – bol farárom A d a m z patneku

V roku 1661 – bol farárom Martin M a r o t h y

V roku 1630 – bol farárom Vavrinec O s y c h ě a

V roku 1641 – bol farárom Ján J a k o s t o v i č

V roku 1663 – bol farárom Abrahám H u s á r.

Od roku 1663 – 1679 – bola fara prázdna a úrad bol vo Vieske n. Žitavou.

V roku 1679 – bol farárom Ján K o s t ě a.

V roku 1679 – 1684 – bol farárom Ján N á m e s n ý

V roku 1684 – 1686 – bol farárom Pavel K o s z i ě a

V roku 1687 – 1688 – bol farárom Adam M a g d á l é n z Chynorian

V roku 1688 – 1713 – bol dekanom a farárom Ján H u s á r

V roku 1714 – 1747 – bol farárom Pavel T h o m á n e ě

V roku 1747 – 1748 – bol farárom Jozef K r a j č í r

V roku 1749 – 1759 – bol farárom lit. kanonik Dr. Jozef H e l m y c h

V roku 1759 – 1789 – bol farárom Matej B e r n o l á ě

V roku 1789 – 1825 – bol dekanom a farárom Ján R e j c i y

V roku 1825 – 1867 – bol farárom Štefan T e r e b i

V roku 1867 – 1887 – bol dekanom a farárom Ignác Š c o l a r i,
čestný kanonik Ostrihomský.

V roku 1887 – 1908 – bol dekanom a farárom Ondřej K o r m a n o v i č

V roku 1908 – 1931 – bol dekanom a farárom Ján N o v o t n ý,
kanonik trnavský

V roku 1931 – 1944 – bol dekanom a farárom Ľudovít M e s z á r o š

V roku 1944 až do dnes – je dekanom a farárom Dr. Rudolf M a u r é r y, rodák zo
Žitavian (bývalé Kňazice)

Podľa vizitácie v roku 1955 (pozn. zrejme sa jedná o mylnú informáciu uvedeného roku) bolo v Tesárskej farnosti obyvateľov:

Tesáre n. Žitavou	367
Slepčany	296
Vieska n. Žitavou	219
V Mlyňanoch	212
Vo Verešvári (t.č. Červený Hrádok)	146

3.XI.1944: *Umrel miestny dekan-farár Ľudovít Mészáros. Narodil sa dňa 28.júla 1892 v Bratislave, ordinovaný bol 16.mája 1915. Stal sa kaplánom v Tesároch nad Žit., v r.1916-18 bol poľným kurátom v prvej svetovej vojne, v r. 1918 znovu ustanovený za kaplána do Tesár, odtiaľto v r. 1925 bol dišponovaný za kaplána do Starej Turej, tohože roku stal sa administrátorom v Hrachovišti, v r. 1930 farárom vo sv. Michali a v r. 1931 farárom v Tesároch nad Žit., v r. 1933 školským dekanom svätobenedického dištriktu.*

Pohrâbné obrady odbavil vsdp. Msgr. Dr. František Horváth, okresný dekan dištriktu za asistencie a účasti veľkého počtu kňazstva a smútočného zástupu veriacich. Pochovaný bol v miestnom cintoríne v blízkosti svojej matky a svojho milovaného býv. principála a duchovného radcu vysokodôst. p. kanonika Jána Novotného. I na jeho pomník mohli by sa zaznačiť slová, ktoré sú na náhrobnom pomníku neb. tesárskeho dekana-farára a kanonika Novotného: Za vás som pracoval, za vás som sa modlil, vo svojich modlitbách spomeňte si na moju dušu.

5.XI.1944: *Bol vymenovaný za správcu uprázdnenej tesárskej farnosti miestny kaplán dp. Ján Venger. Na výpomoc k nemu za kaplána bol ustanovený dp. Karol Ondrejmiška, ktorý usilovne vypomáhal v týchto časoch najmä vo filiálnych obciach.*

V tomto roku blízko pred Vianocami priblížil sa bojujúci front až k rieke Hron, ba miestami ruskými vojskami aj Hron bol prekročený. Ostrá delostrelba, rachot bombardovacích lietadiel ozýval sa vo dne v noci. Čakalo sa, že cez Vianoce 1944 prevalí sa cez farnosť front bojujúcich. Boly to smutné a neistotou naplnené vianočné sviatky. Vo farnosti všade plno nemeckého vojska. Front ostal stáť na Hrone, čakalo sa, čo bude ďalej.

1.1. 1945: *Bol vymenovaný najdôstojnejším Ordinariátom za nového tesárskeho farára Dr. Rudolf Maurery, cirk.škôldozorca nitrianskeho inšpektorátu a farár v Šoporni. Narodil sa dňa 18.júla 1909 v Kňaziciach nad Žitavou, gymnaziálne štúdiá odbavil v Zl. Moravciach, theol. štúdiá v Trnave, v Prahe a v Olomouci, ordinovaný bol 18.júna 1933 a ustano-*

vený za kaplána v Zl. Moravciach, odtiaľ preložený v r. 1934 do Čachtíc, r. 1935 do Sačáloša s aplikáciou pre slov. tamojších kolonistov, odtiaľ dišponovaný do Modry a do Biskupíc pri Bratislave, znovu do Modry, r. 1937 ustanovený za správcu fary v Kepeždi, odkiaľ po trojročnom účinkovaní bol preložený za farára do Šoporne. R. 1939 stal sa doktorom theologie. Miesto farára v Tesároch nad Žit. zaujal dňa 20.II. 1945.

13.jún 1945: Miestny farár Dr. Rudolf Maurery bol tohto dňa vymenovaný najdôstojnejším Ordinariátom v Trnave školským dekanom dištriktu sväto-benedického. Dekrét menovania odovzdal menovanému osobne vsdp. Msgr. Dr. Fr. Horváth, okresný dekan zo Zl. Moraviec.

18.VIII. 1945: Navštívil farnosť Tesáry nad Žit. okresný dekan cieľom odovzdania fary farárovi Dr. Rudolfovi Maurerymu, taktiež cieľom revízie kostolných účtov. Fara bola fakticky prevzatá farárom a kost. účty schválené.

Elektrizácia: V r. 1945 bol zavedený elektrický prúd do kostola vo Vieske nad Žit., ktorá je fil. obcou, z príležitosti zavedenia elektrického prúdu do celej obce. Výdavky so zavedením elektr. prúdu do kostola uhradili z väčšej časti veriaci z Viesky, z menšej časti kost. pokladnica.

13.14.15. XII.1945: Bola vo farskej obci duchovná obnova pre mládež obojeho pohlavia. Duchovnú obnovu zadržali dp.P. Saleziáni zo sv. Benediktu, bola spojená kázňami, pobožnosťami a vianočnou sv. spoveďou. Po duchovnej obnove zahrali chovanci saleziánskeho ústavu operetu: Rybári, rybári. Duchovná obnova mala pekný výsledok, bola hojne navštívená mládežou, záujem o operetu bol veľký.

30.XII.1945: Miestni divadelní ochotníci v Tesároch nad Žit. zahrali div. hru: Matka od Barč-Ivana s dobrým úspechom. Koloman Šutka a Ján Koprda vysokoškolač priniesli zo svojho divadla ako milodar Kčs 5.000 na zakúpenie organu.

19.III. 1946: Posviacka sochy sv. Jozefa vo Vieske, ktorú dali shotoviť so svojich prostriedkov viešťanskí veriaci za poďakovanie ochrany Božej počas vojnových udalostí na prímluvu sv. Jozefa patróna Cirkvi. Posviacku sochy previedol a príležitostnú ká-

zeň povedal miestny dekan-farár Dr. Rudolf Maurery.

- 19.V. 1946: Výročný deň posviacky kostola v Slepčanoch a patróna toho-že kostola sv. Jána Nepomuckého. Slávnostnej sv. omši sa súčasťnilo veľa veriacich, kázeň aj bohoslužby odbavil miestny dekan-farár. V tento deň zapojil sa aj prvý krát prúd do elektrického vedenia, ktoré bolo inštalované do celej obce a aj do kostola. Kostol ožiarený svetlom skvel sa v plnej svojej nádhere. Na česť a slávu Božiu dal sa zaviesť elektrický prúd z milodarov, ktoré složili veriaci.
- 30.VI. 1946: Púť ku cti B.S. Ježišovho v Tesároch nad Žit. Púti prišlo dobré počasie, prišli viaceré púte z blízkeho okolia. Za zvukov piesní k B.S. Ježišovmu a za sprevádzania dychových hudieb pohla sa dlhá procesia so Sviatosťou Oltárnou dolu dedinou. Po procesii slávnostnú kázeň mal vdp. Martin Pernecký, farár opatovecký, slávnostnú sv. omšu celebrol miestny dekan-farár. Po sv. omši prítomní veriaci sa zasvätili B.Srdcu Ježišovmu.

Katolícka jednota: Na jeseň v r. 1946 bola založená pre Tesáry a Mlyňany Katolícka jednota žien a diev. Myšlienka Katolíckej jednoty stretla sa v týchto obciach s pekným porozumením. Prihlásily sa skoro všetky matky, ženy a dievy z týchto obcí. Predsedkyňou sa stala Karolína Gábrišová, tajomníčkou Mária Ďulai, pokladníčkou Terézia Masárová, zapisovateľkou Vilma Minárová. Okrem týchto má Katolícka jednota, miestna odbočka viacero dôvernícok. Organizácia má za cieľ pestovať vzájomnú jednotu katolíckeho presvedčenia a upovedomenia, vychovávať prednáškami a duchovnými cvičeniami dobré matky, čnostné dievy a podľa svojich skromných síl zapojiť sa do apoštolovania vo farnosti v rámci kat. akcie.

Vianoce v r. 1946: Veriaci tohto roku pred Vianocami pristúpili v peknom počte k sv. sviatosťiam. Zásluhu majú na tom aj členky a účastinárky Kat. jednoty, ktoré mnohých povzbudily a primály k sv. spovedi. Na tieto Vianoce prvý krát verejne vystúpila aj Kat. jednota divadelným predstavením: Ježiško nám priniesol mamičku. Hra sa musela viackrát opakovať pre nevšedný záujem obecnstva. Morálny aj hmotný úspech tohto predstavenia bol veľmi pekný. V peniazoch vybralo sa 7.000 korún, polovica ostala pre Jednotu, polovica sa dala

na zakúpenie organu do tesárskeho kostola.

29. december 1946: Požehnanie renovovaného kostola v Novej Vsi nad Žit. – filiálna obec farnosti, zároveň sv. Tomáša Kantrburského, patróna kostola, novanské hody.

Renovácia fil. kostola v Novej Vsi vyžiadala si nákladu Kčs 500.000, ktoré sa uhradily čiastočne z kost. pokladnice a zväčša zo štedrých milodarov veriacich. Kostolu dala sa nová strecha s novým krovom, pristavily sa dve nové sakristie, celý kostol sa zvonku zašpicoval, znútra vymal'oval, zaviedol sa do kostola elektrický prúd, nové lavice, nový oltár sa dal postaviť, opravila sa dlažba kostola, organ, schody na chorus atď.

Slávnosť požehnania kostola previedla sa slávnostne. Obrady požehnania previedol vdp. Fr. Bernadič, dekan seredský, slávnostnú kázeň mal novanský rodák a farár malženický Tomáš Kováč, slávnostnú sv. omšu s asistenciou celebraval požehnávatel'. Pod sv. omšou spieval spevácky sbor pod vedením miestneho organistu Ernesta Šabu. Na posviacke súčastnilo sa veľa veriacich domácich i z blízkeho okolia, predstavenstvo obce, cirkev, výbor, školy a úrady, ktorí boli pohostení cirkev. výborom obedom, pri ktorom odznelo viacero preslovov a zdravíc.

Novanskí veriaci vyslovili vďaku svojmu farárovi a dekanovi za námahy a starosti, spojené s renováciou. Na programe je teraz stavba skromnej farskej budovy v Novej Vsi nad Žit. pre budúceho kúrátu, ktorý by samostatne spravoval miestnu obec po duchovnej stránke.

9.II. 1947: Nedel'a katolíckej mládeže, spojená s akadémiou v miestnom družstve. Prednášku pre kat. mládež mal dp. Eugen Farkaš, miestny kaplán. Akadémia bola zaplnená bohatým a pestrým programom. Vystúpila aj mládež z Mlynian. Čistý zisk sa venoval na ÚKK.

5.VI. 1947: Posviacka novej ruženskej a škapuliarskej zástavy. Posviacku previedol a príležitostnú kázeň povedal miestny dekan-farár Dr. Rudolf Maurery. Zástavy boli zakúpené z ruženských peňazí. Po posviacke nové zástavy niesly krsťné matky na procesii Božieho Tela z oboch strán baldachýna.

15.VI. 1947: *Slávnostná púť ku cti B.Srdca Ježišovho. Tohtoročnej púti súčasťnilo sa okolo 10.000 pútnikov z okolia. Prišli procesie zo všetkých filiálok farnosti, potom z Nemčian, z Vozokan, z Vel. Chrástán, z Gým. Kostolian, zo Zl. Moraviec, z Chyzeroviec, z Opatoviec, Velčíc atd. Návšteva bola taká, na akú sa nepamätajú už od dávna.*

Najsvätejšiu sviatosť pri procesii niesol opatovecký dekan-farár Martin Pernecký. Slávnostnú kázeň mal nemčiansky dekan-farár Štefan Bulka. Sv. omšu sub dňo celebraval miestny dekan farár Dr. Rudolf Maurery.

13.VII.1947: *Posviacka novej spolčovej zástavy Katolíckej jednoty, odbočka Tesáre-Mlyňany. Peniaze na zástavu složily obetavé matky a ženy Kat. jednoty. Zástavu vyhotovil za obnosca Ks 14.000 Hudáň z Bratislavy. Na jednej strane zástavy je odznak Kat. jednoty, na druhej strane sv. Anna, patrónka matiek s Pannou Máriou ako dieťaťom.*

Posviacku zástavy previedol najdôstojnejší pán a hlavný duchovný správca Kat. jednoty na Slovensku Msgr. Dr. Ambroz Lazík, apoštolský administrátor trnavský. Privítanie vzácného hosťa bolo pri kostole. Deva Tonkovičová odovzdala osvietenému pánu kyticu ruží a povedala pekný pozdrav, potom úradne v mene odbočky Kat. jednoty privítala p.apošt. administrátora predsedkyňa KJ Karolína Gábrišová. Po posviacke prehovoril aj najdôst. pán, kladúc vo svojej kázni prítomným matkám a devám na srdce, aby boli dobrými matkami, ctnostnými devami.

Po posviacke bol najdôstojnejší pán hosťom na fare miestneho dekana farára.

8.IX. 1947: *Pamiatka posvätenia-konsekrovania miestneho farského kostola. tesárske hodý.*

Farári farnosti od roku 1438

1397 -	Prvá spomienka jestvovania fary
1438 -	Mikuláš – farár
1450 - 1483	fara uprázdnená 33 rokov
1560 -	Adam z Putneku – farár
1616 -	Vavrinec Osyčka – farár
1630 -	Martin Maróthy - farár
1641 – 1657	Ján Jakostovič – farár
1657 - 22.IV. 1663	Abrahám Husár – farár
22.IV. 1663 – 1679	fara uprázdnená, nik sa o ňu neuchádzal 16 rokov
1679 - 12.V.1679	Ján Kostka – farár
12.V. 1679 - 3. V. 1684	Ján Námešný – farár – prvý začal písať matriky, viešťanskú kaplnku prerobil na kostolík.
1684 - 1686	Pavol Haško – farár – 2 roky
1687 - 1688	Adam Magdalén Chynoranský – farár 1 rok
14.V. 1688 - 17.XI.1713	Ján Juraj Husár – dekan-farár, dokončil kapitulský mlyn a zriadil terajší nový cintorín. Zomrel 20.XI. 1713 a je pochovaný v starom kostole.
6.I. 1714 - 10. I. 1747	Pavol Thománek – dekan-farár, 33 rokov. Kúpil pre Tesáre zvon Sv. Anny 7q a 14q sv. Juraja pre Viesku a postavil preň aj zvláštnu zvonnicu. Od r. 14. I. 1702 bol farárom v Novej Vsi n/Žit. až do 6. I. 1714, kedy prišiel do Tesár a Novú ves pripojil ako filiálku k tesárskej fare.
26.I. 1747 - 29.IX.1748	Jozef Štefan Krčúň – farár 1 rok, ako 45 ročný zomrel v Tesároch. Vybudoval rúcajúcu sa faru.
3. X. 1748 - 7. I. 1759	Dr. Jozef Helmich - farár 10 rokov zomrel v Tes. kde je aj pochovaný.
27.I. 1759 - 1789	Matej Bernolák – farár 30 rokov, 11.V.1760 začal stavať terajší kostol, ktorý bol 8. IX. 1763 na titul Zvestovania posvätený. 1789 sa pre chorobu vzdal fary a odišiel na rodičovský zemiansky majetok do Chor. Grobu kde 22.VIII. 1792 zomrel.
1789 - 9.XI. 1825	Ján Rajczy – dekan-farár 36 rokov R. 1789 začal stavať terajší kostol v Novej Vsi R. 1790 začal stavať terajší kostol vo Vieske zomrel v Tesároch 9.XI. 1825, kde bol i pochovaný
22.XI.1825 - 1867	Štefan Thebery – farár 42 rokov

2. I. 1868 - 4. III. 1887

zomrel v Tesároch ako 82 ročný, kde je i pochovaný
Ignác Scolary – dekan-farár 19 rokov
R. 1880 v Tesároch postavil 2-riednu školu a na
viniciach sochu sv. Urbana. V júni 1881 začal
stavat' Slepčiansky kostol a 20.V.1883 zakúpil
celé zariadenie kostola a dal ho požehnat'. 1880
zakúpil dva oltáre z Beňadika pre Tes. kostol
ktoré sú tu dodnes. Viedol viac púti do Ríma, začo
ho sv. Otec Lev XIII. vyznamenal čestným kaplánom
lateránskej baziliky. Bol vynikajúcim Slovákom
a členom Matice Slovenskej.

1887 - 1908

Ondrej Kormanovich – dekan-farár 21 rokov
Dvakrát maloval tesársky kostol. Bol znamenitý
hospodár. Učil farníkov pestovať kukuricu
zomrel a je pochovaný v Tesároch.

1908 - 1931

Ján Novotný – dekan-farár 23 rokov
R. 1909 prvé misie v Tesároch, v ten istý rok
založil Oltárny spoloč, ktorý mal 1145 členov,
v ten istý rok s povolením cirkevnej vrchnosti
na sviatok Božského Srdca zriadil tesársku
púť so sprievodom – zakúpil oltár Bož. Srdca
a zástavu Bož. Srdca.
Zásluhou Novotného bola v r. 1913 postavená
rím. kat. ľudová škola v Mhyňanoch.
V roku 1924 v cene 38.862 Kč boli zakúpené
4 nové zvony pre kostol v Tesároch.
O rok neskôršie boli zakúpené zvony pre Viesku
V roku 1931 bol menovaný za trnavského kanonika.

1931 - 3.XI.1944

Ľudovít Meszáros – dekan-farár 13 rokov
Už ako kaplán má zásluhy na výstavbe budovy
Potravného družstva v Tesároch.
Zachránil kat. školu v Novej Vsi, obnovil ju
a pristavil novú budovu. 1933 bola plechom
pokrytá veža viestánskeho kostola. V tom istom
roku bola postavená ohrada okolo terajšieho
kostola v Tesároch.

16. júna 1935 primície v Tes. Štefan Bitter
 12. júla 1935 primície v Tes. Štefan Okossy
 16. aug. 1935 50-rok, kňazstva dekan Novotný
 táto slávnosť bola opísaná aj v Slováku.
 1936 primície v Novej Vsi Ján Demeny
 1936 primície v Novej Vsi Ondrej Ďuriš
 9. aug. 1936 SKM poriadalo prvé dožinky
 farské v Tesároch a 1. augusta 1937 v Mlyňanoch
 5. aug. 1937 primície v Novej Vsi gróf Ernest
 Nyáry - karmelitán - misionár v Bagdade, biskup vo
 francúzskom. Avone, kde je pochovaný

5.XI.1944 - 1.I.1945

Ján Venger - správca fary - bývalý kaplán

1.I.1945 - 16.II.1970

ThDr. Rudolf Mauréry - dekan-farár 25 rokov

Previedol gen. obnovu kostola v Novej Vsi n/Žit.

V hodnote 500.000 Kčs.

Vymaloval sa kostol vo Vieske. Vymaloval kostol
 v Tesároch, previedla sa aj vonkajšia obnova.

Inštaloval nový organ v Tes. v hodnote 480. tis.

za jeho účinkovania boli vo farnosti primície

v roku 1948 v Novej Vsi - Karol Sénaši – kapucín

v roku 1953 v Novej Vsi - Ľudovít Lintner

v roku 1956 v Novej Vsi - Štefan Turček

v roku 1962 v Slepčanoch - Štefan Koprda

v roku 1968 v Tesároch - Ernest Ludva

Zomrel 16. februára 1970 je pochovaný v rodisku

19.III. 1970 -

Štefan Turček – spr. fary

Previedla sa oprava kostola na Vieske v r. 1970

Postavil sa nový zadný múr kostolnej ohrady

v Tesároch v r. 1971. Obnovil sa kostol v Tes.

zvonka a obe sakristie v Tes. v r. 1972.

PŘEDSLOV

Pokračujem v písaní kroniky tesárskomlynianskej fary a jej filiálky Viesky nad Žitavou. Spracovaná bola na základe podkladov Schématismu, výročných bilancií a spomienok veriacich.

P. K.

Na začiatku účinkovania **vdp. Štefana Turčeka** farská rada bola zložená z týchto členov: Augustin Siklenka, Ján Končál, pokladníci: Pavel Behul a Štefan Levický, Ružencové Bratstvo mal na starosti Štefan Behula.

Zanedlho sa začali práce na stavbe novej farskej budovy. Kancelárske priestory a byt kňaza sa presťahovali do zadných miestností starej fary, kde boli donedávna hospodárske priestory. Problémy s výstavbou znásoboval komunistický totalitný režim. Práce sa vykonávali svojpomocne. Stavba bola ukončená koncom sedemdesiatych rokov.

V roku 1988 sa konali pohrebne obrady nášho významného rodáka arcibiskupa Dr. Júliusa Gábriša. Tieto udalosti veľmi pútavo opísal Jozef Halčko v publikácii Arcibiskupov zápas. Kniha bola vydaná v Spolku sv. Vojtecha v r. 2008. Na arcibiskupovom pohrebe v Tesárskych Mlyňanoch sa zúčastnili kardinál König, arcibiskup Silvestrini a Groër, biskupi Feranec a Pásztor a mnohí dekáni, farári, rehoľnícky a veriaci.

Za pôsobenia vdp. dekana Š. Turčeka sa rekonštruovali kostoly - farský aj filiálny.

Pri farskom kostole sa postavil zadný múr, v ktorom sú výklenky pre krížovú cestu. V r. 1993 sa upravoval interiér kostola. V priestore lode a sanktuária sa položila nová dlažba, vzadu sa nainštalovalo závetrie a osadili sa nové lavice. Cena nákladov sa pohybovala cca 200.000,-Sk.

V roku 2004 sa urobil náter veže farského kostola v hodnote 55.000,-Sk.

Pred filiálnym kostolom sa v roku 1995 urobila zámková dlažba v hodnote 85.000,-Sk (50.000,-Sk investoval farský úrad a 35.000,-Sk obecný úrad) a v interiéri sa urobili nové lavice (50.000,-Sk venovala rodina Dušana Mladého, 22.500,-Sk obecný úrad a 140.000,-Sk vyzbierali obyvatelia obce).

Nová kaplnka Božského Srdca Ježišovho postavená vedľa farského kostola bola posvätená v r. 1994 na 85. výročie konania púti k BSJ. Kaplnku posvätil biskup Mons. Vladimír Filo.

V roku 1997 sa po 50-tich rokoch konali ľudové misie (prvé boli 1909, ďalšie v r. 1926, 1937, 1947, 1997). Túto duchovnú obnovu viedli pátri Roman a Česlav, misionári Matky Božej Lasaletskej z Považského Podhradia. Prednášky, modlitby, sv. spovede, obnova manželských sľubov a mnoho ďalšieho prispelo k duchovnému obrodeniu farnosti.

Páter Hromník SJ v roku 1996 vydal 69-stranovú publikáciu Z dejín farnosti Tesárske Mlyňany. Podnetom boli primície Dušana Bertu vo Vieske nad Žitavou (22. júna 1996).

V roku 2004 zavítal do farnosti J. E. Mons. Henryk Józef Nowacki, apoštolský nuncius, aby sa zúčastnil púte k BSJ. Ním bola posvätená nová kaplnka sv. Urbánka vo viniciach.

Vo farnosti vznikla hudobná skupina s názvom ŠUM. Mládežníci piesňami doprevádzali liturgiu sv. omši.

...2005

V nedeľu 18.septembra 2005 počas slávnostnej sv. omše bol uvedený do úradu administrátora pre Rímskokatolícku cirkev, farnosť Tesárskej Mlyňany, **Mgr. Peter Kukučka**, rodák z neďalekých Hostoviec. Slávnostnú sv. omšu koncelebrovali odchádzajúci p. dekan Štefan Turček a Mons. Marián Javor, dekan Zlatomoraveckého dekanátu. Pánu dekanovi Turčekovi vyjadrovali veriaci vďačnosť za jeho 35-ročné pôsobenie vo farnosti. Medzi ďakujúcimi boli starosta obce Ľubomír Benc, riaditeľka základnej školy PaedDr. Helena Balková, katechétky Ing. Mariana Bertová, za veriaticich p. Zita Lacová, za mladých Nad'a Čajkovičová a Marián Kéry, za ministrantov František Polák. Ďakovné reči boli úprimné a dojemné. Privítanie nového farára bolo naplnené očakávaním, čo prinesie tento mladý kňaz, veď Tesárskej Mlyňany sú pre neho prvou farnosťou v hodnosti administrátora. Doteraz pôsobil ako kaplán v Jacovciach, vo Veľkých Kostolnoch, v Seredi a v Bratislave. Dekan Mons. Marián Javor na záver oficiálne poďakoval vďp. Štefanovi Turčekovi a privítal vďp. Petra Kukučku. Už bývalý duchovný otec Štefan symbolicky odovzdal novému duchovnému otcovi Petrovi veľký kľúč od kostola, aby spravoval farnosť, do ktorej bol menovaný 15.septembra 2005 bratislavsko-trnavským arcibiskupom Mons. Jánom Sokolom.

Nový duchovný otec si v Tesárskych Mlyňanoch zvolil kostolníčku na uprázdnený post p. Olgu Belánsku a dočasne potvrdil členov Farskej ekonomickej rady, ktorá bola volená veriacimi 26.11.2000: Jozef Behula (220 hlasov), Anton Solčiansky (207 hlasov), Jozef Čikel (199 hlasov), Ing. Ján Behula (177 hlasov), Jozef Herman (144 hlasov), Marek Solčiansky (120 hlasov) a František Končal (117 hlasov).

História si pamätá na tieto ženy, ktoré vyzdobovali a upratovali kostol:

- 1948 Masárová Anna
 Barbora Behúlová, r. Behulová
 Behulová Anna
 Havetová Mária
- 1948 – 1953 Etela Levická
 Estera Kičková, r. Koprďová
 Mária Ivaničková, r. Babocká
 Mária Masárová, r. Galabová
 Terézia Masárová, r. Kutková
- 1953 - 1965 Helena Končalová, r. Meňhartová
 Veronika Šutková, r. Sárková
 Anna Sakáčová, r. Galabová
 Veronika Koprďová, r. Šutková

1965 - 2004	Paulína Madolová, r. Valentová (upratovanie kostola realizované podľa ulíc)	
2005 -	Mária Uherecká, r. Zachariášová – uprat. kostola	2005 -
	Mária Pápayová, r. Uherecká - upratovanie kostola	2005 -
	Frederika Pápayová - upratovanie kostola	2005 -
	Anna Kováčová, r. Levická - upratovanie kostola	2005 - 2012
	Anna Kováčová - upratovanie kostola	2005 - 2012
	Lidia Danková r. Beličinová – uprat. kostola	2013 -
	Soňa Záhorská, r. Záhonová - upratovanie kostola	2013 -
	Zita Lacová, r. Kéryová - aranžovanie kvetov	2005 - 2014
	Júlia Bencová r. Masárová - aranžovanie kvetov	2013 -
	Elena Pavlíková - čistenie liturgických rúch	2010 -

Vo filiálke nový farár potvrdil vo funkcii kostolníčku p. Máriu Tkáčovú.

Po príchode do novej farnosti bolo treba urgentne riešiť strechu farskej budovy, ktorá bola v dezolátnom stave. Keď pršalo, takmer vo všetkých izbách zatekalo. Rekonštrukcia strechy sa uskutočnila v novembri 2005 a celkové finančné zaťaženie činilo 130.000,-Sk. Na jej realizácii sa najviac podieľal p. Marián Čikeľ.

Vo filiálke – v kostole sv. Juraja, sa zrekonštruovala krypta, ktorá sa nachádza pod loďou kostola. Bola už značne poškodená. O jej opravu sa pričínili veriaci z vlastnej iniciatívy.

Pre deti a mládež sa usporiadali počas roka rôzne výlety: k sv. Urbanovi (okt.), k Vozokanskému levovi (nov.), miništrantský výlet do Jelenca (27.-29.dec.), Silvestrovská sánkovačka (31.dec.)

Roku 2005 bolo 17 krstov, 5 sobášov, 33 pohrebov.

...2006

Začiatok roka bol poznačený predovšetkým pastoračnými aktivitami – hokejové turnaje, výlet do Arboréta.

Aktivitou, ktorá si vyžiadala viac prípravy, bol Deň rodiny v Čaradickom rekreačnom areáli. Dňa 8.mája 2006, keďže bol štátny sviatok, otec Peter sa dohodol s niekoľkými rodinami na zorganizovaní tohto spoločného výletu. Spievalo sa, hral sa futbal, opekalo, ale aj duchovne zdieľalo. Tento výlet bol veľmi pozitívne hodnotený a aj po viacerých rokoch dával podnet k podobným akciám.

Vo farnosti sa koná pravidelná púť k Božskému Srdcu Ježišovmu. Svojou prítomnosťou ju tohto roku poctil biskup J. E. Mons. Ján Orosch. Pred samotnou púťou, ktorá sa koná v nedeľu, je v sobotu deň pokánia, kedy v hojnom počte prichádzajú pútnici predovšetkým z blízkeho okolia zmieriť sa s Bohom. Vo večerných hodinách býva sv. omša aj s procesiou ulicami obce.

Ďalšia milá liturgická slávnosť je na sv. Urbana, patróna vinohradov. Veriaci putujú do viníc, kde je nová kaplnka sv. Urbana (od r. 2000, pôvodná kaplnka je z r. 1881), aby prosili a ďakovali za úrodu nielen viniča...

Práce, ktoré sa v tomto roku začali, týkali sa nielen fary, hajloku, ale i farského kostola. Na jar sa ťažkými strojmi demolovala stará pajta v záhrade fary, ktorej hrozilo zrútenie, a urobil sa prístupový chodník ku garáži. Na jeseň sa čistila záhrada od betónových pätiiek pod vinič. Vo farskej klubovni sa robili epoxidové podlahy, na oprave ktorých sa podieľal p. František Meňhart zo Slepčian, rodák z našej farnosti. Vo viničiach na farskom hajloku sa opravoval interiér, steny sa obložili tatranským profilom. Exteriér hajloku sa opravil tak, že sa ošetrila a natrela strecha.

Veľa času a investícií pohltili práce vo farskom kostole. Treba podotknúť, že v Tesárskych Mlyňanoch sa našiel istý dobrodinec, ktorý venoval na farský kostol 300.000,-Sk. Keby nebola táto počiatočná investícia, ťažko by sa púšťalo do prác, ktoré čakali. Pôvodné okná so železnou konštrukciou s jednou vrstvou skla sme vymenili v lete r. 2006 za dubové eurookná s tromi vrstvami skla. Medzi vonkajším a vnútorným sklom je baroková vitráž. Tieto práce činili 160.000,-Sk. Ďalej sa na farskom kostole vymenili pozinkované ríny za medené, nakoľko pôvodné boli v dezolátnom stave. Voda stekala po múre a na viacerých miestach opadla omietka až po tehlový základ. Tieto práce činili 112.000,-Sk. Okrem toho sa v interiéri starej sakristie urobila epoxidová podlaha a dodal sa nový nábytok pre liturgické oblečenie kňaza a miništrantov.

Cez prázdniny boli miništranti na skautskej chate v Obyciach (16.-19.júl). Mladí zo spevokolu boli na výlete v Slovenskom raji (júl 2006). Po prázdninách dňa 30.septembra 2006 sa uskutočnil v Zlatých Moravciach dekanátny miništrantský turnaj vo futbale, na ktorom bojovalo o Putovný pohár dekana 130 miništrantov zo 14 farností. Víťazom turnaja v kategórii nad 16 rokov sa stala farnosť Tesárskej Mlyňany. Všetci srdečne blahoželáme našim miništrantom.

Veľmi krásne a precízne vyzdobenie kostola z darov zeme sa robí každoročne v prvú októbrovú nedeľu vo filiálke vo Vieske nad Žitavou v kostole sv. Juraja už od roku 1988. Tento rok nemohol byť výnimkou.

Dňa 15.októbra sa konala vo farskom kostole prehliadka chrámových zborov. V tomto roku sa predstavili štyri zbory, medzi nimi aj náš mládežnícky spevokol ŠUM.

Vo filiálke vo Vieske nad Žitavou sa konala dňa 29.októbra 2006 voľba do Farskej rady. Veriaci si zvolili zo 17-tich zástupcov týchto: Jaroslav Zrasták (13 hlasov), Helena Levická (11 hlasov), Marián Frajka (11 hlasov), Dušan Mozdíček (7 hlasov).

V tomto roku sa p. Mária Tkáčová zriekla postu kostolníčky filiálneho kostola, vzhľadom pre svoj vek. Starostlivosť o kostol prevzala p. Helena Levická.

História si pamätá mená týchto kostolných otcov a kostolníkov:

	<u>Kostolní otcovia</u>	<u>Kostolníci</u>
1802 - 1841	Jozef Paukeje 39r.	tiež Jozef Paukeje
1841 -	Ladislav Paukeje	tiež Ladislav Paukeje
- 1917	Ignác Kramár	tiež Ignác Kramár
1917 - 1922	Peter Rapavý 31r.	Pavol Rapavý 5r.
1922 - 1929	- // -	Ignác Mladý 7r.
1929 - 1946	- // -	Pavol Rapavý 17r.
1946 - 1948	- // -	Ignác Mladý 15r.
1948 - 1961	Ján Ďurček 22r.	- // -
1961 - 1970	- // -	Pavel Rapavý 12r.
1970 - 1973	Július Léway 19r.	- // -
1973 - 1989	- // -	Ján Daniš 24r.
1989 - 1997		- // -
1997 - 2005		Dušan Mozdík 8r.
1996 - 2006		Mária Tkáčová 10r.
2006 -		Bc. Helena Levická

O filiálny kostol sa dlho starala p. Irena Janovičová. Neskôr túto službu prevzali Irena Léwayová, Emília Mladá a Jolana Kralovičová.

V Tesárskych Mlyňanoch kňaz menoval do Farskej ekonomickej rady p. Františka Behulu, ktorý sa tak pridal k šiestim voleným členom (z roku 2000, p. Jozef Herman medzitým zomrel). Farár ostatných členov Farskej ekonomickej rady po roku svojho pôsobenia vo funkcii potvrdil.

Aby sa služba informovania dostala bližšie k ľuďom, bola vytvorená internetová stránka farnosti na centrálnom webe: www.fara.sk. Jej autorom a prevádzkovateľom je František Berta.

Pred rokom sa začali dávať do poriadku farské pozemky, o ktorých sa vedelo, a hľadali sa aj stratené parcely. Našla sa plocha o veľkosti takmer 8 hektárov, ktorá sa rozlieha na viacerých parcelách. V minulosti táto pôda patrila Cirkvi. Nájomné za užívanie týchto parciel odchádzalo z farnosti do pokladnice Pozemkového fondu. Precízna práca sa podarila a farské pozemky sa vysporiadali.

V tomto roku bolo 16 krstov, 20 detí prijalo prvýkrát sv. prijímanie, boli 2 sobáše, 24 pohrebov. Kňazovi v miništrantskej službe pomáhalo v Tesárskych Mlyňanoch 30 chlapcov a vo Vieske nad Žitavou 6 chlapcov.

...2007

Tento rok bol na udalosti veľmi bohatý. Skúsime byť struční.

Pastoračná oblasť: uskutočnili sa rôzne súťaže hlavne pre miništrantov, aby sa spolu stretli nielen pri oltári, ale i v telocvični, či na ihrisku. Dňa 8.februára sa konal hokejbalový turnaj medzi Nevericami, Veľčicami a Tesárskymi Mlyňanmi. Vyhrali, samozrejme, naši bojovníci. Kiežby sa im takto darilo aj v iných oblastiach...

V letných mesiacoch na skautskej chate v Jelenci miništranti z Viesky nad Žitavou (8.-12.júl) i z Tesárskych Mlynian (15.-18.júl) a mládež zo spevožolu (21.-23.aug.) strávili pár dní spolu. Okrem zábavy a súťaží boli samozrejmosťou každodenná modlitba a sv. omša. S veľkou poctou sme prijali informáciu, že na celodiecéznom stretnutí mládeže v Galante bude svätú omšu doprevádzať mládežnícky spevácky zbor ŠUM z našej farnosti.

Pre manželov sa poriadal v tomto roku prvý ročník Farského plesu (10.febr.). Išlo o ukážku duchovno-kultúrno-rodinnej zábavy.

Na sviatok Panny Márie dňa 15.septembra sme sa stretli s rodinami za dedinou, kde je kaplnka Sedembolestnej Panny Márie. Opekali sme a deti púšťali šarkanov. Pán Boh nám požehnal pekné počasie a celé stretnutie sa nieslo v radostnom duchu.

Vo farskom kostole, na sviatok titulu kostola - Zvestovanie Pána, sme požehnali kríž, ktorý sa umiestnil vedľa obojstranného stola. Vo Vieske nad Žitavou sme tiež požehnali kríž - na sviatok Krista Kráľa. Tento je umiestnený pri zábradlí, oddelujúcim svätyňu od lode kostola. V minulosti bol tento korpus Krista umiestnený nad kazateľnicou sv. Jána Krstiteľa. Nech nám oba kríže pripomínajú vykupiteľské dielo Ježiša Krista. Obnovili sa kríže v areáli farského kostola i v obci Tesárske Mlyňany.

Konali sa viaceré púte – v máji tradičná púť k sv. Urbankovi do viníc.

V júni púť k Božskému Srdcu Ježišovmu. Táto púť bola vyvrcholením misií, ktoré viedli bratia kapucíni. Osem dní (10.-17.júna) veriaci podľa stavov prichádzali na rôzne prednášky a aktivity do kostola v Tesárskych Mlyňanoch i vo Vieske nad Žitavou. Ľudové misie sa konali po desiatich rokoch. Slávnostnú sv. omšu na púti v nedeľu celebroidal biskup Mons. Dominik Tóth. Kázeň, ktorou sa končili misie, viedol Jozef Konc, kapucín. Bohu vďaka za milostivý čas misií. Ešte raz – Bohu vďaka!!!

Ďalšia púť bola so staršími miništrantmi na bicykloch do Levoče (24.-27.júl). Od Levočskej Panny Márie sme si vyprosovali požehnané budúce rozhodnutia.

Ďalšie púte boli – do rakúskeho Mariazellu (8.sept.) a do Marianky (29.sept.). Snáď všetky tieto púte prinesú duchovné ovocie...

Ani tento rok nemohol zostať bez manuálnych prác. Na fare sa zrovnávala plocha záhrady stavebnými strojmi a opravovali sa hospodárske budovy.

Vo Vieske nad Žitavou sa obnovila sakristia – zakúpili sa nové skrine, vybrúsila sa kamenná podlaha, vymaľovali sa steny. Vďaka patrí rodine Mladej.

V Tesárskych Mlyňanoch sa v kostole urobila absolútna rekonštrukcia elektroinštalácie (215.000,-Sk). Veľký podiel na jej úspešnosti mali p. Milan Polák a p. František Berta. Ďalej sa v kostole urobilo plynové kúrenie (214.000,-Sk), svojou prácou prispel p. Ľuboš Masár. Opravili a natreli sa lavice (16.000,-Sk), na práci sa podieľala rodina Štefana Ivaničku.

V tomto roku sme prežívali radostné i bolestné udalosti súvisiace s našimi kňazmi. Dňa 9.júla o 10.00 hod. sme sa rozlúčili s p. dekanom Štefanom Turčekom, ktorý pôsobil v Tesárskych Mlyňanoch 35 rokov. Je pochovaný v rodnej obci – Nová Ves nad Žitavou. Pri poslednej rozlúčke prehovorili viacerí, medzi nimi aj kňaz Peter Kukučka, jeho nástupca. Poďakoval mu za „hlbokú orbu“ vo farnosti, ktorú tam zanechal počas svojho 35-ročného pôsobenia.

Radostnejšia udalosť bola 4.októbra, kedy prišiel na naše naliehavé pozvanie don Jozef Šebo, tajne vysvätený salezián, aby vo svojej rodnej obci v Tesárskych Mlyňanoch poďakoval Pánu Bohu za 70 rokov života.

Dňa 12.novembra sme si pripomenuli 20. výročie smrti nášho rodáka arcibiskupa Mons. Dr. Júliusa Gábriša. Na sv. omši sa zúčastnil jeho synovec Dr. Jozef Gábriš, ktorý bol hlavným celebrantom. V kázni významný slovenský kňaz a historik Jozef Hal'ko vyzdvihol náročnosť doby, v ktorej Boh dal arcibiskupovi Gábrišovi pôsobiť.

Pri tejto príležitosti bola napísaná kniha Arcibiskupov zápas. Autorom je spomínaný Doc. ThDr. Jozef Hal'ko, PhD. (Spoloč sv. Vojtecha, Trnava 2008).

V tomto roku vyšlo prvé číslo farského časopisu Plamienok,

Sviatosť krstu v priebehu roka prijalo 21 detí, 1. sv. prijímanie 16 detí, sobáš 14 párov a bolo 29 pohrebov. Miništrantov pôsobilo 33 v Tesárskych Mlyňanoch a 6 vo Vieske nad Žitavou.

...2008

Tento rok mal byť rovnako pestrý ako tie predchádzajúce, hlavne čo sa týkalo ukončenia prác v interiéri farského kostola pred veľkou slávnosťou, ktorá nás čakala o rok. Mali sme sláviť sto rokov púti k Božskému Srdcu Ježišovmu.

Preto všetky práce, ktoré sa realizovali v minulých rokoch vo farskom kostole v Tesárskych Mlyňanoch, smerovali k tomu, aby sa priestor mohol vymaľovať. Práce, ktoré by sme zahrnuli do kategórie „špinavé a prašné“, boli ukončené. Medzi také patrilo ešte na poslednú chvíľu odborné rozobratie Schönhoferovho organu (akciu realizoval p. Gazdík – Slovenský organarový

odborník). Schönhoferov organ bol prinesený z Bojníc. Jeho pôvodným miestom bol kostol Klarisiek v Bratislave. Znefunkčnil sa v osemdesiatych rokoch neodborným zaobchádzaním. Pôvodný organ z roku 1811 postavila dielňa Pažických z Rajca a ostal na pôvodnom mieste. Torzo tohto organa je v KPV registrované ako Národná kultúrna pamiatka (číslo: 11122/1-6.) Po demontovaní Schönhoferovho organa sa na chóru urobila epoxidová podlaha a nainštalovali sa lavice, aby sa aj v týchto priestoroch mohli ľudia pohodlnejšie zúčastňovať na bohoslužbách. Začali sa aj práce na realizácii prístavby k „mužskej“ sakristii, kde sa počítalo s toaletami - nielen pre pútnikov na slávnosť Božského Srdca Ježišovho, ale aj pre veriacich pri bežných sv. omšiach. Na realizáciu prístavby bolo vyčlenených 106.000,- Sk. Veľký podiel na stavebných prácach mali p. Marek Solčiansky a chlapi z rodiny Jókayovej.

Na samotné maľovanie interiéru kostola sme sa pripravovali tri roky. Okrem finančných zbierok a ukončenia prašných prác sme spolu s farskou radou poctivo vyberali umeleckých maliarov. Po konkurze, ktorý sa konal dva roky pred realizáciou, sme vybrali umelecké štúdio Mariána Šveca a jeho spolupracovníkov (Záhumenský, Bödör a Bakó). Maliarske práce sa realizovali takmer tri mesiace: júl – september. Rekonštrukčné práce zahŕňali obnovenie malieb a obnovenie všetkých štyroch oltárov (hlavný oltár, oltár sv. Jána Krstiteľa, oltár sv. Urbana a oltár BSJ). Tieto práce si vyžiadali celkovo 1.250.000,- Sk (750.000,- Sk vymaľovanie, 500.000,- Sk obnovenie oltárov). Partia maliarov bola veľmi spoľahlivá. Lešenie na vymaľovanie interiéru sme mali zapožičané z atómovej elektrárne v Mochovciach. Sprostredkovateľom tejto dosť dôležitej pomôcky bol p. Marián Masár. Lešenie pohltilo čiastku 50.000,- Sk. Peniaze si naučtovala firma, ktorá certifikovala rozloženie a zloženie lešenia. Počas týchto prác sa muselo v kostole nie raz upratovať. Veľký podiel na týchto prácach mali ženy, ktoré sa už niekoľko rokov starajú o upratovanie chrámu - z rodín Uhereckej, Pápayovej a Kováčovej. Najsilnejší zážitok z pôsobenia vo farnosti mal kňaz, keď potreboval na druhý deň vyplatiť splátku v hodnote 200.000,-Sk a polovica týchto peňazí mu chýbala. Odovzdal problém v modlitbe Bohu a Boh sa postaral. V ten deň mal od istých zbožných manželov, ktorí ale o probléme nevedeli, na stole chýbajúcich 100.000,-Sk. Boh je dobrý!!!

Júl a august boli mesiace, kedy sa pracovalo na oprave farskej kaplnky Povýšenia sv. Kríža v Tesárskych Mlyňanoch. Robila sa vonkajšia sanácia kaplnky a opravili sa aj maľby v interiéri kaplnky, ktoré boli zničené vlhkosťou. O tieto práce sa veľmi pričínila rodina Solčianska – prezývaná Gondová, ktorá organizovala a prevádzkala práce na farskej kaplnke. Nový bohostánok vyrobil p. Bystrický.

Vo Vieske nad Žitavou sme sa pustili do opráv vonkajšej fasády veže a priečelia kostola sv. Juraja. Poveternostné podmienky nahľadali murivo na kostole tak, že bolo v dezolátnom stave. Murivo sa olupovalo a hrozilo ublíženie na zdraví, keďby kus cementového brizolitu padol na človeka. Práce sa začali v jarných mesiacoch. Realizácia opráv trvala dva mesiace. Celkové náklady na opravu vonkajšej fasády a priečelia činili 473.000,- SK a za požičanie lešenia 83.000,- SK. Firma, ktorá opravu realizovala, bola nezodpovedná, hlavne čo sa týkalo klampiarskych prác. Nemôže ísť všetko bez problémov. To by bolo veľmi jednoduché... Vo veži sa urobili nové okenné žalúzie, aby sa dažďová voda nedostávala na trámy držiace zvony. Veľký podiel na realizácii tejto práce majú Dušan Mozdíček a p. starosta Štefan Mladý.

Duchovný život farnosti sa niesol v znamení púti a prípravy na birmovku.

Dňa 19.apríla sme si vykonali farskú púť do poľského Krakowa. Bolo to povzbudzujúce a tam prišlo k rozhodnutiu premalovať obraz sv. Don Bosca, ktorý bol vo svätyni farského kostola, obrazom Božieho milosrdenstva.

Púť k Božskému Srdcu Ježišovmu sa v tomto roku (1.júna) konala opäť v slávnostnom duchu. Začali sme aj ročnú duchovnú prípravu na veľké jubilejné 100-té výročie púti k Božskému Srdcu Ježišovmu. V tomto roku sme slávili 99. výročie. Do Bratstva BSJ sa prihlásilo 113 veriacich. Pán Boh zaplať. Každý prvý piatok v mesiaci sa za týchto členov, živých aj mŕtvych, slúži sv. omša, či už vo farskom kostole Zvestovania Pána alebo vo filiálnom kostole sv. Juraja.

Ďalšie púte mali súkromný ráz. S mladými farnosti sme v júli putovali na bicykloch do Velehradu (Česká republika). V dňoch 13.-14.októbra sme si urobili súkromnú púť do Krakowa s mladými animátormi, ktorí sa pričínili o spoluvedenie mladých birmovancov. Nocovali sme kúsok od Baziliky Božieho milosrdenstva u rehoľníkov – Rogacionistov.

Dňa 18.októbra sme si vykonali farskú púť na Staré Hory. Bolo to z príležitosti poďakovania za pomoc pri prácach na oboch kostoloch, že nikto nemal ujmu na zdraví.

V tomto roku sa aktualizovalo Bratstvo živého ruženca, ktoré bolo zaregistrované v Dominikánskom Mariánskom hnutí v roku 2002. Malo 23 ruží. Po aktualizácii sa počet ruží upravil na 20.

Okrem duchovných obnov a pobožností sme mali aj športové podujatie. Dňa 27.septembra sa konalo dekanátne kolo vo futbale. Zúčastnilo sa ho jedenásť farností. Nechýbali ani miništranti od nás. Turnaj sa poriadal v troch skupinách.

I. skupina (do 13 rokov) - umiestnili sme sa zo 6 mužstiev na 5. mieste.

II. skupina (od 13 – 17 rokov) - umiestnili sme sa zo 6 mužstiev na 1. mieste.

III. skupina (nad 17 rokov) - umiestnili sme sa zo 6 mužstiev na 1. mieste.

Miništrantom gratulujeme. Vo všetkých troch kategóriách mali zastúpenie okrem

našej farnosti aj Čierne Kľačany a Zlaté Moravce. Cez prázdniny mali možnosť miništranti prežiť spoločne niekoľko dní na skautskej chate v Jelenci.

Kultúrno-duchovné podujatia sa konali pri prezentácii chrámovej piesne. Dňa 19.septembra sme privítali vo farskom kostole členov Učiteľského chrámového zboru SZSV Ozvena.

Ďalšie kultúrno-duchovné podujatie sa konalo opäť vo farskom kostole, pod názvom Chrámová pieseň. Dňa 12.októbra sa jej zúčastnilo päť spevokolov: „Nezábudky“ zo Žitavian, „Chrámový zbor Tešiteľov“ zo Zlatých Moraviec, „Lipka“ z Dolných Krškán, „Zoboralja“ zo Žirian a „Carmina vocum“ zo Zlatých Moraviec. Zanechali pekný kultúrny a duchovný zážitok.

V tomto roku bol menovaný za mimoriadneho rozdávatela sv. prijímania Ing. Jozef Záhorský. Povoľenie rozdávať sväté prijímanie si so sebou priniesol aj Bc. Marián Sulovský, ktorý sa priženil do našej farnosti.

Do služby kostolníka bol menovaný p. Dušan Ivanička. Takto má farský kostol dvoch kostolníkov (od r. 2005 p. Oľgu Belánsku a od r. 2008 p. Dušana Ivaničku).

História si pamätá na týchto kostolných otcov a kostolníkov:

	<u>kostolní otcovia</u>	<u>kostolníci</u>
1684		Ján Bagocký a Štefan Košík
1763	Michal Kučka	Michal Danko
1785	Šimon Kučka	Matej Danko
1844	Vavrinec Solčiansky	
1849	Eliáš Minár (?)	
1890 – 1940		Lukáš Siklenka 50 r.
1940 – 1943		Michal Siklenka 3 r.
1943 – 1975		Štefan Starovič (Železník) 32 r.
– 1975	Augustin Siklenka	
1975 – 1979	Štefan Meňhart 19 r.	Jozef Gábris, Dušan Halanda
	– // –	Ján Končál, Peter Danko
1979 – 1988	– // –	Jozef Gažo 9 r.
1988 – 1994	– // –	
1990 – 2005		Peter Solčiansky, Milan Madola, Jozef Záhorský, Jozef Behula, Tomáš Mikle, Lukáš Slovák, Adrián Slovák, Cyril Gašparík
2005 –		Oľga Belánska
2008 –		Dušan Ivanička

V tomto roku prijalo sviatosť křstu 23 detí, k 1. sv. prijímaniu pristúpilo 29 detí, sviatosť manželstva prijalo 6 párov, sviatosť birmovania prijalo 67 mladých a bolo 34 pohrebov. Miništrantov pôsobilo v tomto roku vo farnosti Tesárske Mlyňany celkovo 38.

...2009

Tento rok mal byť pre našu farnosť pamätný. Pripravovali sme sa na dôležitú slávnosť: 100-té výročie púti k Božskému Srdcu Ježišovmu. Mala to byť slávnosť odzrkadľujúca úctu ku Kristovi Ježišovi na Požitavsku. Duchovná príprava prebiehala celý rok zvlášť na prvé piatky v mesiaci. Všetky materiálne práce na farskom kostole v predchádzajúcich rokoch boli smerované práve k tejto udalosti a s Božou pomocou sa nám ich podarilo zvládnuť. A to už prišiel dlho očakávaný čas jubilejného výročia.

V predvečer (v sobotu) slávnosti Božského Srdca Ježišovho bola slávnostná sv. omša s procesiou. Zúčastnili sa jej kňazi pochádzajúci z našej farnosti. Okrem Dr. Jozefa Gábriša prišli všetci. Hlavným celebrantom bol Mons. Ernest Ludva, kázeň predniesol Jozef Šebo SDB a účastný bol aj Mgr. Dušan Berta, rodák z filiálnej obce Viesky nad Žitavou.

Keď nastal 21. jún (nedeľa), celá obec bola slávnostne vyzdobená. Veriaci z filiálnej obce prišli na pútné miesto v procesii na čele s křížom a niesli zástavy BSJ – jednu pôvodnú a druhú novú, vyhotovenú na pamiatku výročia. Do farnosti putoval na pozvanie miestneho farára Petra Kukučku aj nitriansky diecézny biskup Mons. prof. ThDr. Viliam Judák, PhD. Najskôr sa otec biskup aj s niektorými kňazmi zastavili na cintoríne, aby si uctili zosnulých kňazov pochovaných vo farnosti, zvlášť kanonika Jána Novotného, ktorý založil púte k BSJ, a samozrejme, aby si uctili aj arcibiskupa Mons. Dr. Júliusa Gábriša, ktorý je vo farnosti pochovaný. Potom v kaplnke BSJ počas sv. omše odznelo posolstvo otca biskupa Viliama robiť pokánie a uzmierovať BSJ. Povzbudil aj k duchovným povolaniam, nakoľko pápež vyhlásil Rok kňazov (od 21. júna). Po sv. omši na pamiatku osláv BSJ otec biskup zasadil v kostolnej záhrade lipu. Bolo nám potešením prijať medzi seba v hojnom počte nielen pútnikov zo širokého okolia, ale aj pútnikov z Chorvátska.

Výdavky, ktoré boli spojené z organizovaním výročnej púte predstavovali sumu 4.232 € (127.493,-SK / 30,126 = 4.232 €). V tejto cene boli zahrnuté: generálna oprava sochy BSJ v kaplnke, zabezpečenie kaplnky mrežovou ohradou, zakúpenie liturgických rúch, na pamiatku pre veriacich vyrobené hlinené plakety, informačné bilteny, generálna oprava kňazských hrobov, zreštaurovanie procesiovej zástavy z roku r. 1914 a vyhotovenie novej zástavy, mramorová pamätná tabuľa, dychovka, pohostenie pre pútnikov, atď.

Ozvena duchovného zážitku bola veľká. Čas ukáže, aká bude úroda.

V tomto roku sme s veriacou mládežou absolvovali niekoľko výletov: na Krahule (Kremnické vrchy), výstup na Sitno (Štiavnické vrchy), cez prázdniny na skautskú chatu v Jelenci a navštívili sme jaskyňu, v ktorej žil sv. Svorad (pod Zoborom). Prázdniny sme ukončili opekačkou na fare. Dňa 2. októbra sa konalo dekanátne kolo vo futbale medzi miništrantmi. V dvoch kategóriách mladší skončili na 4. mieste a v kategórii starší skončili na 1. mieste, čím postúpili do diecézneho kola. Tam sa umiestnili na peknom treťom mieste.

V Tesárskych Mlyňanoch na farskej kaplnke Povýšenia sv. Kríža sa opäť počas letných mesiacov pracovalo. Opravila sa strecha a urobilo sa priečelie kaplnky, na ktoré sa napísal letopočet vybudovania farskej kaplnky (1705). Kaplnka bola duchovným priestorom osláv z príležitosti 800-stého výročia prvej písomnej zmienky o Tesárskych Mlyňanoch – časť Mlyňany. Salezián Jozko Šebo predniesol kázeň. Veľmi si vážime tohto kňaza, ktorý prijal sviatosť kňazstva tajne za totalitného režimu. Keby sa to vedenie politickej komunistického garnitúry dozvedelo, čakalo by nášho rodáka veľmi tvrdé odsúdenie.

Pri príležitosti 800-stého výročia prvej písomnej zmienky o Tesárskych Mlyňanoch – časť Mlyňany bola publikovaná kniha Ladislava Solčianskeho Tesárske Mlyňany od doby kamennej do dvadsiateho storočia. Kniha bola vydaná za finančnej podpory Obecného úradu v Tesárskych Mlyňanoch.

V tomto roku bol publikovaný farebný, 280-stranový sprievodca Pútne miesta Slovenska od PhDr. Aleny Piatrovej (Filozofická fakulta Trnavskej univerzity), kde našej farnosti Tesárske Mlyňany sú venované tri strany.

Iné publikácie súvisiace s farnosťou Tesárske Mlyňany sú tieto:

- Slováč miestokrál a prímas Uhorska, Marián a Jozef Gábrišovi, Bratislava 1993*
- Z dejín farnosti Tesárske Mlyňany, Milan Hromník SJ, Tesárske Mlyňany 1996*
- Arcibiskup Mons. RNDr. Július Gábriš, Marián a Jozef Gábrišovi, Hlohovec 1997*
- Vieska nad Žitavou 1406-2006, Jarolím Koprda, vydal OÚ Vieska n/Žit. 2006*
- Novomestský prepošt, Jozef Gábriš, vydal Jozef Gábriš 2007*
- Arcibiskupov zápas, Jozef Hal'ko, SSV, Trnava 2008*

Prvú októbrovú nedeľu vo Vieske nad Žitavou oslavovali 21. výročie pobožnosti Poďakovanie za úrodu, alebo aj tzv. Rolníckej nedele. Aj v tomto roku boli vyrobené exkluzívne obrazy a výtvary z darov prírody. Hlavné organizátorky tohto podujatia sú Emília Mladá a Irena Léwayová. Jeden takýto obraz, emblém, na ktorom je precízne vyrobené logo Roku kňazov, bude vystavený až do 13. júna 2010, kedy jubilejný Rok kňazov skončí.

Dňa 12. októbra sme vo farskom kostole privítali dvoch koordinátorov zo spoločenstva Modlitby otcov. Bolo to na povzbudenie hlavne pre mužov – otcov.

Vo farnosti funguje (od 2007) spoločenstvo „Modlitby otcov“ a tiež spoločenstvo „Modlitby matiek“.

Dňa 24.októbra sme sa zúčastnili modlitby sv. ruženca vysielanej naživo z katolíckeho rádia Lumen v Banskej Bystrici. Cestou sme sa zastavili v Žiari nad Hronom, kde je pochovaný biskup Štefan Moyses, ktorý pôsobil medzi nami ako kaplán pred necelými dvoma storočiami.

Predmodlievanie sa pred sv. omšou mala na starosti p. Barbora Behulová. Tejto služby sa zriekla pre svoj vek (80 rokov). Kňaz jej na konci sv. omše poďakoval aj kyticou kvetov za dlhoročnú službu „modleníčky“. Po p. Behulovej túto službu prevzala Ľudmila Solčianska, ktorej stará matka sa predmodlievala v povojnových rokoch.

História pamätá na tieto „modleníčky“:

1930 – 1975	45 rokov	Karolína Gábrišová (biskupova mama)
1946 – 1997	51 rokov	Mária Solčianska
1977 – 1999	22 rokov	Anna Martincová
1989 – 2009	20 rokov	Barbora Behulová
2009 –		Ľudmila Solčianska

Šéfredaktorom farského časopisu Plamienok, ktorý má dva roky, sa stala PaedDr. Ing. Beáta Čepcová.

Tento rok sme ukončili vianočnou akadémiou, tzv. „jasličkovou pobožnosťou“ vo farskom i filiálnom kostole, ktoré majú nepretržitú tradíciu od nepamäti.

V roku 2009 bolo 17 krstov, 13 sobášov, 24 pohrebov.

...2010

Rok 2010 bol poznačený prvou farskou púťou do Sv. Zeme. Nazvali sme ju „Po stopách Ježiša Krista“. Ak sa podarí, v budúcom roku by sme chceli absolvovať púť „Po stopách Panny Márie“ a potom púť „Po stopách Cirkvi“. V kostole sa premietol na plátne dokument pre tých, ktorí sa púte nemohli zúčastniť. Zo Svätej Zeme sme priniesli maličké súsošie akťu krstu Pána Ježiša Jánom Krstiteľom v rieke Jordán. Toto súsošie je z olivového dreva a bolo umiestnené na poklop novej krstiteľnice vo farskom kostole. Okrem toho bol od rodiny Záhorskej farnosti darovaný kalich z olivového dreva zadovážený práve zo svätých miest, kde Ježiš Kristus ustanovil Sviatosť Oltárnu. Priamo z hory Karmel darovala veriaca pre farský kostol škapuliar Panny Márie. Tento škapuliar bol vložený do rúk Panny Márie pri bočnom oltári BSJ (oltár je z r.1909).

V tomto roku bola poslednýkrát celodenná adorácia dňa 5.marca. Za pôsobenia v Trnavskej diecéze bol daný tento dátum, avšak po reorganizácii diecéz, kedy farnosť Tesárske Mlyňany prešla v roku 2008 pod správu Nitrianskej diecézy,

bola možnosť upraviť dátum celodennej adorácie. Miestny farár využil túto príležitosť a stanovil, aj so súhlasom diecézneho biskupa, dátum celodennej adorácie na 25.marca, kedy sa slávi titul farského kostola Zvestovanie Pána. Tento titul sa zvlášť neslávil, nakoľko hody chrámu boli v septembri, kedy bol kostol požehnaný (kostol bol benedikovaný ostrihomským kanonikom Rafaelom Szent-Iványim dňa 8.septembra 1763). Takto dostal 25.marec, deň zvestovania, alebo aj počatia Pána, slávnostnejší ráz. Tento sviatok je o historickom Kristovi, celodenná adorácia je o Eucharistickom Kristovi a život každého kresťana má byť o mystickom Kristovi: „Už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus.“ (Gal 2,20)

Dňa 11.apríla náš duchovný otec slávnostne priniesol relikvie svätej rehoľníčky Márie Margity Alacoque z francúzskeho mestečka Paray le Monial. Hodnovernosť relikvie potvrdil dekrétom tamojší biskup Benoit Riviere. Veriaci si ostatky svätice mohli uctiť vo farskom kostole pri bočnom oltári Božského Srdca Ježišovho. Ježiš Kristus sa zjavil rehoľníčke Márii Margite a vďaka nej sa začalo uctievať Božské Srdce Ježišovo. Plánujeme postaviť oltár tejto svätice v priestore farského kostola, nakoľko naša farnosť má veľkú úctu k Božskému Srdcu Ježišovmu. Relikvie by mali byť potom uložené v novom oltári sv. Márie Margity Alacoque.

Slávnosťou Božského Srdca Ježišovho sa ukončil jubilejný Rok kňazov. Na našej púti k Božskému Srdcu Ježišovmu sme privítali v našom spoločenstve biskupa Mons. Štefana Vrableca, ktorý bol hlavným celebrantom. Na záver sv. omše sme zasvätili farnosť Božskému Srdcu Ježišovmu a bolo nám udelené Eucharistické požehnanie.

Jednou vetou sa zmienime o veľkej povodni, ktorá v tomto roku (v júni) spôsobila značné škody, keď sa miestna rieka Žitava vyliala zo svojho koryta.

V tomto roku sme prežívali aj spoločné aktivity s rodinami. Bol to výlet pri zubroch (8.máj), spoločné modlitby otcov a matiek (7.aug.), púšťanie šarkanov pri soche Sedembolestnej Panny Márie za dedinou (15.sept.). S miništrantmi sme boli prvýkrát na výlete v Nízkych Tatrách (5.-7.júl).

Obec Tesárske Mlyňany si v tomto roku pripomenula jubilejné 50. výročie zjednotenia obce, ktorého oslavy začali sv. omšou vo farskej kaplnke Povýšenia sv. Kríža.

Na počesť 415. výročia narodenia arcibiskupa, prímasa a miestokráľa Uhorská – Juraja Selepčeniho sa vo Vieske nad Žitavou dňa 12.septembra konali spomienkové oslavy tohto veľkého človeka pochádzajúceho z nášho pozitavského kraja. Poniže kostola sv. Juraja vo Vieske nad Žitavou je z krušpánu vysadený kríž. Na tomto mieste bol pôvodný kostolík, v ktorom bol arcibiskup Juraj Selepčeni pokrstený (1595?). Práve v priestore krušpánového kríža sa konala akadémia, na ktorej sa zúčastnili traja kňazi a veriaci. Hlavné slovo patrilo Mons.

Jánovi Pristačovi. Mariánskymi piesňami kultúrno-duchovný zážitok umocnil spevokol z Čeladíc.

V novembri tohto roku sa opäť aktualizovalo Bratstvo živého ruženca. Posledná úprava bola v roku 2008. Po stretnutí sa počet ruží znížil z 20 na 19.

Farská ekonomická rada a Biskupský úrad schválili odkúpenie domu vedľa farského kostola na prípadnú stavbu novej fary. Cena tejto budovy aj s pozemkom činila 29.875 € (900.000,-SK).

Organistkou farského kostola sa stala Mgr. Andrea Behulová, ktorá sa privydala do obce Tesárske Mlyňany (organuje od r. 1996).

Znami organisti vo farskom kostole:	1763	Juraj Trstanský
	1841	František Križák
	1911	Štefan Molnár
	?	Vojtech Štric
	1975 – 1983	Matúš Rožek
	1988 – 2004	Jozef Bajanič
	2006 – 2009	Martina Kuťková
	2010 –	Mgr. Andrea Behulová

Znami organisti vo filiálnom kostole:	1938 - 1947	Štefan Minár
	1947 - 1953	Vincent Herz
	1953 - 1980	Ludvíg Rapavý
	1979 - 2011	Dana Halandová

Na filiálke v rokoch 1935 - 1938 účinkoval spevácky zbor pod vedením riaditeľa školy p. Jozefa Hudca. V súčasnosti spieva počas liturgie sv. omše mládežnícky spevokol pod vedením p. Bc. Aleny Frajkovej už päť rokov.

V roku 2010 bolo 19 křstov, 11 sobášov, 27 pohrebov. Vo farnosti, na radosť všetkých veriacich, slúžilo pri oltári 41 miništrantov.

...2011

Farnosť opäť prežívala svoje duchovné aktivity nielen v priestoroch Božieho chrámu, hoci tieto tvoria základ všetkých duchovných stretnutí.

Pre křstanských manželov sa uskutočnil v poradí už piaty ročník Farského plesu v Tesárskych Mlyňanoch (12.febr.). Pre veľký záujem sa ples po prvý krát zorganizoval aj vo Vieske nad Žitavou (15.jan.). Vďaka patrí p. Dominike Sulovskej z Tesárskych Mlynian, a p. Bc. Helene Levickej a p. Bc. Alene Frajkovej z Viesky nad Žitavou za pomoc pri organizovaní farských plesov.

Modlitbové stretnutia otcov a matiek sa konajú každú Fatimskú sobotu v podvečerných hodinách, kde sa vytvorí priestor na spoločnú modlitbu pre křstanských manželov. Tu patrí vďaka p. Dane Kováčovej, ktorá je

koordinátorkou týchto stretnutí. Na celoslovenskom stretnutí Modlitieb otcov (12.nov.) vo Svite sa zúčastnili aj naši otcovia s kňazom Petrom. Veľkú iniciatívu v tomto smere vyvíja otec František Končal, za čo mu patrí vďaka.

Tradičný Deň rodiny sme nevynechali ani v tomto roku, keď sme 7.mája na ranči pri Mašekovom mlyne prežili krásny deň v kruhu obetavých otcov a matiek a ich detí. Ani toto stretnutie by sa nezaobišlo bez osoby, ktorá by to nevybavila a nesprostredkovala. Vďaka za túto akciu patrí p. Monike Končalovej.

Dňa 10.marca sa vo farskom kostole Zvestovania Pána konali kňazské rekolekcie Zlatomoraveckého dekanátu.

Vo farnosti sa konali počas roka rôzne brigády, ale snád' najväčšia bola vo Vieske nad Žitavou. Robil sa chodník pri kostole a zakopávali sa odvodňovacie rúry na dažďovú vodu, ktorá spôsobovala vlnutie obvodových múrov. Celá realizácia tohto projektu bola financovaná z výťažku z farského plesu. Chodník ešte nie je celkom dokončený, nakoľko treba položiť zámkovú dlažbu, ktorá je finančne nákladná.

Tohoročná púť k Božskému Srdcu Ježišovmu sa niesla v znamení duchovnej obnovy farskej mládeže, nakoľko 60-ti mladí ľudia mali prijať v septembri sviatosť birmovania. Pozvanie na púť prijal jeden z najmladších biskupov Slovenska J. E. Mons. Róbert Bezák, trnavský arcibiskup. Na sobotňajšom večernom programe účinkovali známe skupiny: An(dž)elino a Christallinus a, samozrejme, naši mladí a naše deti pod vedením p. Mgr. Vladimíry Čikeľovej, ktorej takisto patrí vďaka za obetavosť pri vedení detského spevokolu.

„Väčšinou to býva tak, že keď jeden kňaz do farnosti prichádza, druhý odchádza. Teraz to ale neplatí,“ povedal duchovný otec Peter dňa 5.júla, keď privítal Mons. Ernesta Ludvu, kanonika, ktorý prešiel do svojej rodnej farnosti na zaslúžený odpočinok po pastoračnej činnosti. „Vitajte doma!“

Prázdninové výlety s detským spevokolom, mládežníkmi v Tatrách a tiež miništrantmi, boli obohatením pre ich rast vo viere a upevňovaní vzťahov.

Cez prázdniny si aj bývalí miništranti (počtom 15), muži v zrelom veku, zaspomínali, keď slúžili pri oltári sv. omšu, ktorú celebraval vdp. Jozef Gábriš. Za iniciovanie tohto stretnutia exminištrantov patrí vďaka p. Ernestovi Solčianskemu.

V čase, keď už bola pozberaná úroda, sme sa vybrali pozdraviť Pannu Máriu do Levoče (22.okt.). Mnohí tu boli po prvý raz. Na Mariánskej hore sme mali spoločnú sv. omšu. Cestou späť sme sa pomodlili sv. ruženec vysielaný naživo z kresťanského rádia Lumen v Banskej Bystrici.

Tešíme sa z detského spevokolu „Zvončeky“ (vznikli 2009), avšak Vladka Čikeľová, sa vydala a odsťahovala z našej farnosti. Ďakujeme jej za všetko, čo pre deti urobila. Štafetu starostlivosti o spevokol prevzali Beáta Behúlová a Katarína

Koprudová. Prajeme im veľa dobrých nápadov nielen pri výbere piesní, ale rovnako aj veľa trpezlivosti s malými nezbedníkmi.

V adventnom čase deti vo farskom kostole pripínali (za sv. omšu) anjeličkov okolo prázdnych jasličiek, do ktorých sa na Vianoce mal narodiť Ježiško, aby mal okolo seba čo najviac anjelského zboru. Vo filiálnom kostole bola iná dynamika - na štyroch schodoch boli: zrkadlo (pohľad na seba), lopatka a zmeták (vyčistenie duše), modlitebná knižka (spytovanie svedomia) a postava Ježiška (odovzdanie seba).

K adventných aktivitám patrí aj Hľadanie prístrešia pre Svätú rodinu. Táto ľudová pobožnosť sa koná po deväť večerov (od 15.12.-23.12.), postupne v deviatich rodinách, kde sa veriaci modlia predpísané modlitby, aby si uctili Sv. rodinu. Vo farnosti je päť skupín, z ktorých jedna je na filiálke. Táto pobožnosť sa modlievala už v dávnej minulosti. Opätovne začala po skončení totality začiatkom 90-tych rokov.

Zaiste, treba spomínať nielen pekné, úspešné a povzbudivé aktivity, ale aj bolestné, ťažké a nepríjemné, ktoré tiež patria do života farnosti. Na Silvestra miestny kňaz otec Peter informoval svojich veriacich vo Vieske nad Žitavou o štatistických údajoch za rok 2011 a rovnako aj o troch akciách, ktoré sa uskutočnili v priebehu istého obdobia a boli nepríjemné.

Jednalo sa o tieto akcie:

- spôsob, akým bol napísaný list (2010) adresovaný na Biskupský úrad v Nitre, podpísaný starostom obce p. Štefanom Mladým,
- vyvezenie asfaltového odpadu (2010) z obecnej komunikácie na cirkevný pozemok za kostolom bez súhlasu úradov životného prostredia a miestneho kňaza,
- vytvorenie tzv. „projektovej rady“ (2011), ktorej členovia sa dohodli osloviť všetkých obyvateľov obce a písomne vyhlásili verejnú zbierku na kostol bez konzultácie s miestnym kňazom.

Počas bilancovania otec Peter tieto nepríjemné záležitosti pomenoval a dištancoval sa od akýchkoľvek aktivít, ktoré bude iniciovať terajšie vedenie obce.

V roku 2011 bolo 25 křstov, 60 birmovancov, 8 sobášov, 27 pohrebov. Vo farnosti pri oltári slúžilo 42 ministrantov.

...2012

Pri písaní tejto kroniky sme spomenuli v úvode roku 2010 plány do budúcnosti, plánované púte: „Po stopách Panny Márie“ a potom púť „Po stopách Cirkvi“, ktoré mali nadväzovať na púť „Po stopách Ježiša Krista“ (2010). Bohu vďaka! Absolvovali sme všetky spomínané púte. Púť „Po stopách Panny Márie“ (2011) sa týkala týchto Cirkvou schválených miest, kde sa Panna Mária zjavila: La Salette, Lourdy a Fatima. Púť trvala od 27. apríla do 4. mája 2011. Cestu späť sme

absolvovali lietadlom. Púť, ktorá bola v tomto roku, „Po stopách Cirkvi“ (12.-16.apríla), bola zameraná na mesto Rím, kde sídli hlava katolíckej Cirkvi, a miesto, ktoré navštívili mnohí svätí. Na audiencii sv. Otec Benedikt XVI. povedal v slovenskom jazyku: „S láskou vítam slovenských pútnikov, osobitne z farnosti Tesárske Mlyňany. Bratia a sestry, ďakujem Vám za Vaše modlitby, ktorými sprevádzate moju službu nástupcu svätého Petra a zo srdca žehnám Vás i Vaše rodiny.“ (15.apríl 2012, Vatikán) Všetky tri púte (Sv. Zem, Mariánske miesta, Rím) boli spracované na digitálny záznam a boli verejne prezentované v oboch kostoloch.

V marci tohto roku sa aktualizovalo Bratstvo živého ruženca. Posledná aktualizácia bola v roku 2010. V Tesárskych Mlyňanoch ostal počet ruží nezmenený, t.j. 19. Vo Vieske nad Žitavou je počet ruží 8.

V tomto roku boli odovzdané do Štátneho archívu v Nitre cirkevné matriky (7 ks) v rozmedzí rokov 1702 až 1868. Tieto matriky boli ešte pred odovzdaním digitálne zdokumentované.

Miništrantské akcie boli v tomto roku mimoriadne úspešné. Máme nádej, že nielen navonok, ale aj duchovne. Chlapci na miništrantskom futbalovom turnaji (28.apríla) opäť vyhrali Putovný pohár dekana. Turnaj bol usporiadaný pre dve kategórie. Chlapci v mladšej kategórii obsadili (zo 6 mužstiev) 4. miesto a miništranti v staršej kategórii obsadili v konkurencii šiestich mužstiev krásne 1. miesto. Chlapcom ďakujeme a gratulujeme.

Počas letných prázdnin (23.-24.júla) niektorí miništranti absolvovali s otcom Petrom dvojdňovú cyklopúť na Skalku pri Trenčíne. Našich dvoch svätcov Andreja-Svorada a Benedikta, ktorí na Skálke žili, prosili za svoju budúcnosť a správne životné rozhodnutia.

Púť k Božskému Srdcu Ježišovmu (17.júna) sa niesla v znamení príchodu pápežovho zástupcu na Slovensku Mons. Maria Giordanu, apoštolského nuncia. Povzbudil veriacich k prežívaniu sviatostného života, a to hlavne prijímaním sviatosti pokánia a Eucharistie.

V tomto roku sa Deň rodiny (8.mája) mimoriadne vydaril. Zaiste aj vďaka peknému počasiu a príjemnému prostrediu pri zrúcanine hradu Hrušov. Bolo veľmi dobre, že do realizovania programu sa zaangažovali viacerí členovia rodín, ktorí nás obohatili či už historickou prednáškou o zrúcanine, alebo vymysleli pre deti zaujímavé hry a súťaže, zabezpečili vecné odmeny; nesmela chýbať spoločná opekačka a v neposlednom rade spoločná modlitba. Čo do počtu toto stretnutie malo vyše 50 účastníkov. Na záver sme si vychutnali zmrzlinu od p. farára. Na budúci rok, ak Pán Boh dá, navštívime jaskyňu sv. Svorada nad Nitrou, kde ešte mnohí neboli.

Vo Vieske nad Žitavou sme si v tomto roku (10.mája) pripomenuli 210. výročie benedikácie kostola sv. Juraja, ktorú vykonal v roku 1802 Jozef Vilt, stolnobelehradský a samandrienský biskup. Pri príležitosti tohto výročia sa konala (zrejme prvýkrát v dejinách filiálneho kostola) rekolekčná sv. omša, pri ktorej hlavným celebrantom bol opát benediktínskeho kláštora na Zobore Mons. Ladislav Belás. Po sv. omši kňazov i veriacich obohatil prednáškou v priestore kostola historik Dr. Jarolím Koprda, CSc.

V tomto roku sme vo Vieske nad Žitavou pochovali zvonára p. Ondreja Mladého. Ďakujeme za jeho obetavosť. Známi zvonári vo Vieske nad Žitavou:

Gašpar Kramár
Vendel Krivánek
Jozef Krivánek
Štefan Pivarči
Ondrej Mladý

Štafetu zvonára prevzal Karol Mladý.

Známi zvonári v Tesárskych Mlyňanoch: Klement Silkenka

Jozef Silkenka

Jozef Rakovský s manž. Júliou

Jozef Kozolka

Dušan Meňhart

Po 1 roku a 40 dňoch sme sa navždy rozlúčili s našim milovaným kanonikom Mons. Ernestom Ludvóm. Pán Boh si ho povolal dňa 10. augusta v nedožitých 82 rokoch života a v 44. roku kňazstva. Pohrebné obrady viedol otec biskup Mons. Marián Chovanec za účasti emeritných biskupov Mons. Jána Sokola a Mons. Dominika Tótha, za prítomnosti štyroch kanonikov a vyše štyridsiatky kňazov, množstva veriacich z bývalej i terajšej farnosti. Miestny kňaz otec Peter pri rozlúčkovej reči poďakoval svojmu spolubratovi za príkladný kňazský život, ktorý sa azda najviac zračil pri vysluhovaní sviatosti pokánia.

Pracovné brigády, ktoré nemohli chýbať ani v tomto roku, sa konali pri demolácii stavby na pozemku vedľa farského kostola. Tento priestor sa vyčistil a pripravil na prípadnú výstavbu novej farskej budovy. Práce trvali niekoľko dní. Vďaka patrí všetkým zainteresovaným, ale najmä p. Vladimírovi Behulovi, p. Jánovi Minárovi a p. Jozefovi Ludvovi, pretože bez ich strojov by sa všetky práce robili veľmi dlho a určite ťažko.

Dňa 14. septembra sme mali vo farskom kostole celonočnú adoráciu. Nemáme zmienku o tom, či podobná aktivita už bola uskutočnená. Bolo povzbudivé, že ľudia si našli aj uprostred noci čas na Pána.

V sanktuáriu farského kostola bola nainštalovaná obrazovka, ktorá má poslúžiť pri liturgickom speve. Každý deň v októbri, počas modlitby sv. ruženca, sa premietali na nej obrázky súvisiace s tajomstvami posvätného ruženca.

Za zmienku stojí aj otvorenie zrekonštruovanej budovy - bývalej sýpky v Tesárskych Mlyňanoch na mieste, kde stál kedysi v dávnych dobách kostol Kráľovnej anjelov. Sú názory, že spomínaný kostol stál presne na mieste tejto zrekonštruovanej budovy, ba čo viac, že samotná zrekonštruovaná budova je ten kostol. Krátko pred realizáciou opráv budovy sa vykonal archeologický prieskum a bol objavený hrob vo veľmi tesnej blízkosti základov tejto budovy. Touto vykopávkou sa dokazuje, že sa nejedná o stavbu sakrálneho významu. Vedenie obce umiestnilo na budovu pamätnú tabuľu, ktorá hovorí o sakrálnej podstate budovy. Táto pamätná tabuľa je kontroverzná, nakoľko fakty dokazujú niečo iné.

Poslednou veľkou akciou bol Vianočný benefičný bazár usporiadaný aj v spolupráci s Obecným úradom v Tesárskych Mlyňanoch dňa 15. decembra. Tento bazár je založený na štedrosti ľudí dobrej vôle. Darované veci sa predávali za ľudové ceny a výťažok putoval na vybudovanie detských ihrísk. Nápad a realizáciu mala naša farnička Naďa Kráľiková, r. Čajkovičová, za čo jej úprimne ďakujeme, hlavne z pohľadu sociálne slabších rodín.

V roku 2012 bolo 18 krstov, 11 sobášov, 27 pohrebov.

...2013

Začiatkom tohto roku sme vo filiálnom kostole poďakovali pani Irene Lévyovej za jej dlhoročnú (15) starostlivosť pri vyzdobovaní a čistení liturgických predmetov a rúch. Zároveň ďakujeme, že sa tejto služby ujala pani Helena Tkáčová. Prajeme, aby sa jej darilo a nech ju Boh za to požehnáva.

Počas vianočných sviatkov bol vykradnutý kostol vo Vieske nad Žitavou. Zmizli dve pokladničky: jedna od jasličiek a druhá bola vytrhnutá zo steny pri hlavnom vchode. Vec bola ohlásená na Biskupský úrad aj políciu. Svätostánok ostal nedotknutý – Bohu vďaka!

Prežívame rok sv. Cyrila a Metoda. Slávime 1150. výročie od príchodu na naše územie. Dňa 20. januára do našej farnosti zavítali relikvie sv. Cyrila, ktoré putovali po celom Slovensku. Vo farskom kostole sa pri tejto príležitosti konala pobožnosť spojená s akadémiou k našim vierozvestom.

Dňa 7. februára sa konala kňazská rekolekcia Zlatomoraveckého dekanátu. Kňazi prišli, aby sa stretli, porozprávali, povzbudili. Rekolekcia sa začala netradične - polhodinovou adoráciou. Potom nasledovala sv. omša.

Veľmi sa tešíme iniciatíve laických spolupracovníkov Antona a Danky Kováčových. Iniciovali laickú duchovnú obnovu, známu pod názvom kurz „Objav Krista“. Ak sa podarí, v budúcom roku bude kurz „Nasleduj Krista“ a potom ešte

kurz „Odovzdaj Krista“. Zaiste, je to veľké dielo, ktoré sa uskutočnilo v našej farnosti. Nech Boh posilní a rozhojní vieru všetkým, ktorí prijali pozvanie absolvovať spomínaný kurz.

Okrem tejto duchovnej aktivity sa konali vo farnosti pre manželov tzv. „Manželské večery“. Pán Boh odmeň aj túto vzácnu iniciatívu spomínaných manželov Kováčových.

V našej farnosti bol umiestnený pomník nenarodeným deťom, ktorý je za farským kostolom a bol posvätený pri slávení titulu farského kostola, kedy je aj celodenná adorácia a je zároveň aj Deň počatého dieťaťa - 25. marca.

V našej milovanej Cirkvi sme zažili, ak povieme: „šok“, tak to bude asi najvýstižnejšie. Náš Svätý Otec Benedikt XVI. vyhlásil abdikáciu. Šesť storočí sa také niečo nestalo. Veľmi si vážime tohto múdreho Božieho muža, ktorého svet akosi nevedel pochopiť. Pre nás je výnimočný vzhľadom na jeho pozdrav a žičenie zvlášť pre našu farnosť (viď rok 2012).

Farská púť bola v tomto roku zameraná na Poľsko (10.-12.máj). Navštívili sme rôzne pútné miesta ako Wadowice, Lagiewniki, Zebrzydowsku kalfwariu a tiež Wieliczku, Wavel, Oswiecim.

Pozvanie na púť k Božskému Srdcu prijal známy historik a biskup Bratislavskej diecézy Mons. Doc. ThDr. Jozef Hal'ko, PhD. On je autorom významnej publikácie o našom rodákovi Mons. Dr. Júliusovi Gábrišovi (Arcibiskupov zápas, SSV, 2008.), ktorého sté výročie narodenia si budeme v decembri pripomínať. Ďakujeme pozvanému hostovi za jeho úprimné slová a bratský vzťah k našej farnosti, do ktorej zavítal nie prvýkrát a veríme, že ani posledný.

Iná púť, ktorá sa konala, bola miništrantská. V lete putovali miništranti aj spolu s kňazom na bicykloch dva dni do najstaršieho Mariánskeho pútného miesta – do Mariánky.

Na jeseň sa konala farská púť na Vysokú pri Banskej Štiavnici. Podľa tradície sa tam stal Eucharistický zázrak, ktorý je znázornený aj na stene kostola v sanktuáriu. Mali sme možnosť byť aj na čistinke uprostred hory, kde sa zázrak odohral.

Z príležitosti ďalšieho pekného jubilea sme sa rozhodli zamerať sa na náš farský kostol. Totižto, v septembri si pripomenieme 250. výročie benedikácie farského kostola. Z tohto titulu sme sa rozhodli pre generálne vyčistenie zvonice. Bola taká predstava, že si ľudia budú môcť pozrieť obec z veže kostola. Práce sa uskutočnili, ale sprístupniť vežu verejnosti by nebolo vhodné. Najvzácnejšie vo veži sú zrejme štyri zvony. Dnešný stav zvonov vo farskom kostole je nasledovný: - najväčší zvon sa volá „Božské Srdce“. Na tomto zvone je okrem plastiky, znázor-

ňujúcej titul zvona - postavu Ježiša ľavou rukou ukazujúceho na svoje srdce, odliatok textu:

SRDCE JEŽIŠOVO, POKOJ A SMIERENIE NAŠE,
SMILUJ SA NAD NAMI!
VENOVALI RIM. KATH. VERIACI
R. 1924.
LIALI BRATIA FISCHER V TRNAVE.

- druhý najväčší zvon sa volá „Sv. Mária“. Na tomto zvone je plastika znázorňujúca postavu Panny Márie, ktorá drží v jednej ruke dieťa Ježiša a v druhej ruženec a okrem plastiky je na zvone odliatok textu:

UTOČISTE HRIEŠNIKOV,
ORODUJ ZA NÁS!
VENOVALI RIM. KATH. VERIACI
R. 1924.
LIALI BRATIA FISCHER V TRNAVE.

- v poradí tretí zvon sa volá „Sv. Ján“, kde okrem plastiky, znázorňujúcej sv. Jána Krstiteľa ako v rieke Jordán kŕstí Ježiša, je odliatok textu:

Z LÁSKY K BOHU A NA PAMIATKU
SVOJEJ RODINY VENOVANÉ
JÁN IVANIČKA VALKOV.
R. 1924.
LIALI BRATIA FISCHER V TRNAVE.

- posledný štvrtý zvon sa volá „Sv. Jozef“, kde okrem plastiky sv. Jozefa držiaceho dieťa Ježiša, je odliatok textu:

SV. JOZEF, ORODUJ ZA NÁS!
VENOVALI RIM. KATH. VERIACI
R. 1924.
LIALI BRATIA FISCHER V TRNAVE.

Z príležitosti jubilejného výročia kostola sa konala aj výtvarná súťaž pre deti. Téma bola „Náš kostolík“. Do súťaže sa zapojili viaceré deti. Ich diela boli vystavené v areáli kostola počas hodových slávností (8.9.). Slávnostným kazateľom bol náš rodák, špirituál v kňazskom seminári v Nitre, vďp. Mgr. Dušan Berta.

Začali sme bezprostrednú prípravu na prijatie sviatosti birmovania. Okrem teoretických stretnutí kňaza s mládežou sa uskutočnil aj výjazd na Sliač (pri BB), kde mohli budúci birmovanci vidieť svojich rovesníkov, ako vydávajú svedectvo o živote s Bohom, ako sa modlia a čo pre nich viera znamená. Tento program viedla gospelová skupina eSPé.

Dňa 5. decembra sme si pripomenuli 100. výročie narodenia nášho rodáka Mons. Júliusa Gábriša. Slávnostnú sv. omšu celebroidal diecézny biskup Mons. Viliam Judák za účasti kňazov a iných kňazov, prevažne tých, ktorých náš pán arcibiskup svätzil na kňazov. Pred samotným začiatkom sv. omše otec biskup posvätil

obraz svätice Márie Margity Alacoque, ktorej oltár je umiestnený vedľa spovednice pri vstupe na chór. V tomto obraze je umiestnená aj relikvia svätice.

V roku 2013 bolo 20 krstov, 12 sobášov, 26 pohrebov. Vo farnosti pri oltári slúžilo 31 miništrantov.

...2014

Rok 2014 sa niesol v znamení Sedembolestnej Panny Márie, naľko sme slávili 450 výročie uctievania Sedembolestnej v Šaštíne. Každý utorok sme sa spoločne pred sv. omšou modlievali „Ruženec Sedembolestnej“. Zorganizovali sme aj púť autobusom do Šaštína dňa 2.mája. Potom naša trojdňová púť pokračovala návštevou Velehradu, Svätého Hostína a Prahy.

Dňa 15. septembra z iniciatívy niektorých farníkov sme mohli posvätiť novú kaplnku Sedembolestnej za dedinou (časť Lapoš). Na tomto mieste stál barokový stĺp a na ňom bola umiestnená socha Sedembolestnej Panny Márie, značne znehodnotená poveternostnými podmienkami. Táto socha bola uložená na mieste bývalej sýpky, z ktorej vzniklo obecné múzeum. Nová kaplnka bola posvätená miestnym kňazom Petrom Kuľučkom na začiatku sv. omše. Na konci sa p. Marián Solčiansky, spoluorganizátor a iniciátor, poďakoval najprv Pánu Bohu a dobrodincovi p. starostovi Štefanovi Valkovičovi, p. Stanislavovi Ondrejčkovi (dodal kameň), sochárovi Mariánovi Hunkovi a ostatným dobrovoľníkom za úspešné ukončenie prác na kaplnke. V tento deň boli vyhodnotené aj detské práce na tému „Sedembolestná“.

Dňa 31. decembra sa konala pešia púť k Sedembolestnej za dedinou, ktorá mala veľkú účasť ľudí (cca 60) Cestou sa pomodlili ruženec a pri soche zaspievali pár nábožných piesní.

Ostatné duchovné akcie prebiehali s pravidelným ročným intervalom, ako púť sv. Urbana (24.5.), celodenná adorácia (25.3.), celonočná adorácia (20.9.), deň rodiny (25.5.), prvé sv. prijímanie (15.6.), púť k BSJ (21.-22.6.), cyklopúť (tentoraz do Banskej Štavnici na Vysokú 7.-8.7.) hody na Vieske (27.4.), hody kostola (7.9.), hody kaplnky (14.9.), roľnícka sv.omša (5.10.), stretnutie rodín (28.12.), jasličkové pobožnosti vo Vieske aj v Tes. Mlyňanoch (25.12.)

Na púť k BSJ v sobotu prijal pozvanie vzácny hosť vďp. Marián Kuffa. Bolo cítiť, že trištvrtehodinová kázeň vychádzala z úprimného osobného vzťahu, ktorý tento kňaz má voči Bohu i voči ľuďom. Jeho slová padali do úrodnej pôdy. Boh mu odmeň všetku obeť v pastorácii o sociálne slabých. Po sv. omši nasledovala procesia cez dedinu. Stálo sa na štyroch miestach, ako to býva zvykom, a kňazi nesúci Prevelebnú sviatosť udelili požehnanie. V nedeľu nás povzbudil slovom Mons. Dominik Tóth, biskup.

V našej farnosti prebehli na jar kurz „Nasleduj Krista“ a na jeseň kurz „Odovzdaj Krista“. Ďakujeme za túto duchovnú obnovu farnosti.

Za zmienku stoja aj zorganizovanie stretnutia exminištrantov (29.8.), plesy vo Vieske (11.1.), v Tesárskych Mlyňanoch (22.2), detský rozprávkový ples (21.2.).

Dňa 5. októbra bol posvätený „Park Júliusa Gábriša“. Park posvätil synovec pána arcibiskupa vďp. Jozef Gábriš. Pri vstupe bola odhalená pamätná tabuľa s portrétom arcibiskupa.

Sviatosť birmovania dňa 12.10. z rúk Mons. Viliama Judáka prijalo 42 kandidátov.

Na záver určite treba spomenúť vonkajšiu opravu farského kostola. Opravila sa fasáda (za 51.000 eur), strešná krytina (za 33.000 eur), okná (za 2000 eur), generálka vežových hodín (za 2000). Pri čistení strechy od stavebných zbytkov a špiny (cca 900 kg), sme pre zachovanie budúcim generáciám odložili starý veľký rapkáč (nefunkčný), zopár šindľov (z pôvodnej prvej strechy), niekoľko kúsčkov azbestu a plechu – krytiny, ktoré boli použité na kostole v minulosti. Toto je odložené po ľavej strane na streche nad loďou. Bude pre nás ctou spomenúť meno architekta Ing. Radovana Ivaničku, človeka, ktorý sa veľkou mierou zaslúžil pri odbornom dohľade na rekonštrukčných prácach kostola. Všetkým dobrodincom nech Boh odmení večným životom.

V roku 2014 bolo 18 krstov, 8 sobášov, 26 pohrebov. Vo farnosti slúžilo 35 miništrantov, Bohu vďaka za všetko.